DRZEWO POLSKIE

THE POLISH TIMBER · LE BOIS POLONAIS · DAS POLNISCHE HOLZ

ROK V. 15. VI. 1931 r. NR. 6

MIĘDZYNARODOWY KONGRES DRZEWNY I LEŚNY - PARYŻ 1931

CONGRÈS INTERNATIONAL
DU BOIS ET DE LA SYLVICULTURE
PARIS 1931

THE INTERNATIONAL TIMBER
AND FORESTRY CONGRESS
PARIS 1931

INTERNATIONALER
HOLZ- UND FORSTKONGRESS
PARIS 1931

DRZEWO·POLSKIE

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM PRZEMYSŁU I HANDLU DRZEWNEGO ORAZ LEŚNICTWA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

WARSZAWA
UL. CHMIELNA 33 — TELEFON 775-34

POZNAŃ
WIELKIE GARBARY 20 — TELEFON 34-06

PRENUMERATA:
KWARTALNIE
POD OPASKĄ . . . . 8.— zł

KONTO P. K. O. NR. 212.730

OGŁOSZENIA:
CENNIK ZNAJDUJE SIĘ NA OSTATNIEJ STRONIE

ROK V. 15. CZERWCA 1931. NR. 6.

Od Redakcji

W obecnej dobie kryzysu gospodarczego, który specjalnie dotkliwie dał się wyczuć w przemyśle i handlu drzewnym, Międzynarodowy Kongres najpoważniejszych przedstawicieli drzewnictwa nabiera specjalnej wagi i doniosłości.

Wobec powagi sytuacji, która domaga się energicznej i skoncentrowanej akcji sfer zainteresowanych, jesteśmy przekonani, że wszystkich biorących udział w Kongresie łączy jedna wspólna myśl doprowadzenia prac Kongresu do jak najbardziej pozytywnego i realnego rezultatu.

Do tego rezultatu nasze pismo chciałoby się przyczynić w tym stopniu, w jakim to jest dla prasy fachowej możliwe. I z tego właśnie względu pragnęliśmy zarówno uczestnikom Kongresu, jak i zagranicznym sferom fachowym przedstawić z jednej strony te tendencje, jakie reprezentuje drzewnictwo polskie na terenie międzynarodowym, z drugiej zaś — uprzytomnić w całej rozciągłości rolę i charakter Polski jako wielkiego producenta i eksportera drewna.

Prezydjum i Uczestnikom Kongresu życzymy jaknajowocniejszej pracy, która oby zakończyła się stworzeniem podstaw dla porozumienia w skali międzynarodowej.

R e d a k c j a.

Note de la Rédaction

A l'heure actuelle, où la crise économique s'est fait particulièrement ressentir dans l'industrie et le commerce du bois, le Congrès International des représentants les plus qualifiés de cette branche, devient une manifestation des plus importantes.

Etant donné la gravité de la situation qui réclame de la part des milieux intéressés une action concentrée et énergique, nous sommes persuadés que tous les participants du Congrès sont unis d'une commune idée d'amener ses travaux aux résultats les plus positifs et réels.

Notre revue désire contribuer à obtenir ces résultats, dans la mésure que son caractère de revue professionnelle lui rend possible. Et c'est pour cela que nous voulions faire servir aux membres du Congrès ainsi qu'aux sphères étrangères compétentes, d'une part les tendances que représente sur le terrain international l'industrie et le commerce du bois de Pologne, de l'autre faire ressortir dans toute leur étendue le rôle et le caractère de la Pologne en tant que grand producteur et exportateur des bois.

Nous présentons aux membres du Congrès nos meilleurs voeux du travail fécond: puisse-il conduise à la création des bases de l'entente sur l'échelle internationale.

L a R é d a c t i o n.

Editorial

In these times of economic crisis, which have so severely affected the timber trade and industry, the International Congress of the most important representatives of the timber world can be said to possess a special siggnificance and to be of momentous weight.

In the face of the present serious situation, one which calls for the most energetic and united action on the part of all those interested, we are convinced that those participating in the Congress are activated by a common aim — that of conducting the deliberations of the Congress to the most positive and practical results.

Our periodical would desire, as far as within its power lies, to do all possible towards that end. It is for that reason that we have ventured to present to the delegates to the Congress and to the timber trades of other countries the trends which the Polish timber trade and industry represent in the international field: we have also endeavoured to depict in its broad aspects the role and character of Poland as an important producer and exporter of wood.

Greeting the members of the Congress, we beg to wish them all success in their deliberations and the attainment of fruitful results, in the hope and expectation that they will succeed in establishing a common platform for the attainment of an international understanding.

The Editors.

Von der Redaktion

Angesichts der gegenwärtigen Krise, die sich in der Holzindustrie und im Holzhandel besonders empfindlich bemerkbar macht, gewinnt der Internationale Kongress hervorragendster Vertreter der Holzwirtschaft an spezieller und weittragender Bedeutung.

In Anbetracht des Ernstes der Lage, einer Lage, die energisches und konzentriertes Handeln seitens aller interresierter Kreise erfordert, geben wir der Ueberzeugung. Ausdruck, dass alle Teilnehmer des Kongresses ein Gedanke vereint — die Arbeiten der Tagung zu einem möglichst positiven und realen Resultat zu bringen.

Zu einem solchen Ergebnis möchte unser Blatt in dem Grade beitragen, in welchem dies fur die Fachpresse möglich ist. Von diesem Standpunkt aus, haben wir uns die Aufgabe gestellt, sowohl die Teilnehmer des Kongresses als auch die auslandischen Fachkreise, uber die Tendenzen, die die polnische Holzwirtschaft auf internationalem Gebiet repräsentiert, zu informieren und gleichzeitig auf die Rolle und den Charakter Polens als grossen Holzproduzenten und Holzexporteur hinzuweisen.

Dem Präsidium und den Teilnehmern des Kongresses wunschen wir erfolgreichste Arbeit, die ihr Resultat in der Grundung einer Verständigungsbasis von internationalem Grade finden moge.

Die Redaktion.

INŻ. WŁ. BARAŃSKI — Warszawa.
Radca Ministerjalny.

Kryzys drzewny na tle światowego przesilenia gospodarczego

Obecny kryzys w drzewnictwie nie jest zjawiskiem izolowanem od całokształtu światowej sytuacji gospodarczej. Przyczyną jego — podobnie jak i w innych gałęziach wytwórczości — jest zwichnięcie równowagi między popytem a podażą na najważniejszych rynkach drzewnych. Zapotrzebowanie drewna w latach powojennych wzmożone w pewnych dziedzinach ponad normę na skutek odbudowy zniszczeń wojennych i długotrwałego unieruchomienia obrotu drewnem przez wojnę, kryte początkowo z trudem przez sztucznie śrubowaną podaż państw produkujących przy bardzo nieraz wysokich cenach, słabło w miarę, jak zaczęły występować objawy hyperprodukcji i w miarę, jak wzrastający kryzys gospodarczy zaczął redukować pojemność niektórych rynków odbiorczych. Zachwiana równowaga mogłaby być wtedy łatwo przywrócona przez osłabienie tempa produkcji równolegle do słabnącej konsumcji, gdyby nie wystąpienie w tym właśnie czasie czynnika, dążącego do odmiennych

wprost celów: zwiększenia swej produkcji i opanowania rynków zbytu. Czynnikiem tym jest Z. S. S. R., którego naturalne bogactwa leśne oczywiście predestynują na jednego z najpoważniejszych jeżeli nie najpoważniejszego eksportera drewna i który przez szereg lat nie był w stanie wyzyskać tej swojej roli z przyczyn natury wewnętrznej. Tem niemniej fakt ponownego wystąpienia Rosji jako eksportera drewna zbiegł się z tak niepomyślnemi konjunkturami, że sytuacja na rynkach odbiorczych doznała dzięki temu poważnej komplikacji.

Jest rzeczą paradoksalną, że w chwili obecnej wogóle mówi się o nadprodukcji drewna, podczas gdy dotychczas fachowe publikacje przepełnione były artykułami udowadniającemi, że żyjemy w okresie olbrzymiego deficytu drzewnego, krytego realizacją kapitału drzewnego, czyli nadmiernemi wyrębami. Znana publikacja Zona Sparhawka dowodzi, że na 1,500.000.000 m^3 zapotrzebowania drewna na świecie tylko ok. 1,000.000.000 m^3 pochodzi z cięć normalnych, 500.000.000 m^3 natomiast pozyskiwane jest z likwidacji kapitału leśnego, przyczem objaw ten skoncentrowany jest przedewszystkiem w Ameryce, a zwłaszcza w U. S. A. Niestety na stan rynku drzewnego w najmniejszej mierze nie wpływa fakt, z jakich cięć pochodzą rzucone na rynki towary. Decyduje tylko masa, a ta w związku przedewszystkiem z akcją uprzemysłowienia Rosji ma w chwili obecnej niewątpliwie tendencje zwiększania się.

Objaw zwichnięcia równowagi pomiędzy podażą a popytem jest najważniejszą acz nie jedyną przyczyną kryzysu. Niewątpliwie w jego spotęgowaniu grają rolę jeszcze inne czynniki, jak wystąpienie nowych, dotąd niespotykanych form sprzedaży, zwłaszcza zaś tranzakcyj masowych między znacjonalizowaną produkcją sowiecką a związkami brokerów angielskich, nadających odrazu ton wszystkim innym tranzakcjom indywidualnym; niepowszednią rolę odgrywa też ścisły związek między gospodarką a polityką, dzięki czemu niejednokrotnie sprawy gospodarcze traktowane i rozwiązywane są pod kątem widzenia ściśle politycznym. Naogół jednak wspomniane zjawisko dysproporcji między podażą a popytem na tyle dominuje nad innemi, że rozważania nasze możemy skierować przedewszystkiem w tym kierunku.

Poszczególne państwa zainteresowane w obrocie drzewnym nie pozostały biernymi świadkami rozwoju sytuacji i starały się w miarę możności opanować wzrastający kryzys we własnym eksporcie względnie produkcji drzewnej środkami, jakie dawała mu do ręki własna wewnętrzna polityka gospodarcza.

Jednym z takich środków, zastosowanych w wielu krajach, było ograniczenie podaży, przeprowadzone w tych krajach, w których zwarta i karna organizacja eksporterów mogła zdobyć się na krok tak radykalny. Miało to miejsce w Finlandji i Szwecji w latach 1930 i 1931, ponadto w Polsce począwszy od r. 1928, przyczem jednak w tym wypadku ograniczenie podaży było wynikiem nie specjalnego porozumienia firm eksportujących, a naturalną konsekwencją redukcji wyrębów, zastosowanej po wprowadzeniu w życie postanowień ustawy z dn. 24 czerwca 1927 r. o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności państwa i po ukończeniu likwidacji skutków klęsk elementarnych oraz ściągania specjalnych świadczeń podatkowych z lasów.

Próby przeciwdziałania kryzysowi przez konwencje cennikowe stosowane były w krajach skandynawskich i w Finlandji oraz w niektórych środkowo-europejskich ośrodkach eksportu drewna, jak w Rumunji, na Słowaczyźnie i t. p. Oczywiście krok taki nie mógł mieć najmniejszego wpływu na poprawę światowej ceny drewna; mógł on w najlepszym wypadku ograniczyć proces dalszej jej deprecjacji oraz zjawisko zbyt ostrej wzajemnej konkurencji eksporterów na rynkach odbiorczych. Dla braku odpowiednich sankcyj niektóre z tych porozumień bardzo prędko zostały anulowane, inne nie odpowiedziały pokładanym w nich nadziejom z powodu zbyt gwałtownie postępującej baissy cen na rynkach światowych.

W technice samej sprzedaży obserwujemy również zjawiska, niespotykane w czasach normalnych. Eksporterzy używają wszelkich dróg, aby wcisnąć się na przepełnione towarem rynki i nierzadko nawiązują bezpośrednie stosunki z detalistą a nawet konsumentem, umożliwiając tym kategorjom odbiorców nabycie drewna po cenie, zredukowanej o prowizję, płaconą hurtownikowi. Z drugiej strony organizacje importerów nie zamykają oczu na niebezpieczeństwa, wyni-

kające dla nich z tytułu chronicznego spadku cen i usiłowań wyeliminowania ich jako czynnika pośredniczącego. W Anglji dochodzi do skutku w tych warunkach porozumienie brokerów co do przejęcia dostaw sowieckich, we Francji daje się zauważyć odruch, wyraźnie przeciwstawiający się zbyt natrętnej penetracji obcego drewna rynkach lokalnych.

Kraje importujące, ale posiadające także i własną, pokaźną produkcję materjałów drzewnych, odczuły skutki depresji także i jako producenci, czego objawem były tendencje przeciwstawiania sie importowi i rezerwowania rynku wewnętrznego przedewszystkiem dla własnej wytwórczości materjałów drzewnych. Tendencje te ujawniły się w wydanych we Francji i w Belgji zakazach przywozu drewna pochodzenia sowieckiego, w nieprzedłużeniu polsko-niemieckiego układu drzewnego ze stycznia 1930 r., wstrzymaniu importu drewna czechosłowackiego do Węgier w związku z wojną celną między obu temi państwami, wreszcie w tendencjach rozszerzenia fali protekcjonizmu celnego w niektórych państwach i na drewno, które jak dotąd szczęśliwie opierało się poddaniu temu ogólnie ostatnio stosowanemu i nadużywanemu kierunkowi w polityce gospodarczej wszystkich niemal państw Europy.

Wreszcie próbowano w wielu krajach złagodzić objawy kryzysu drzewnego przez stosowanie ulg w zakresie podatków, taryf kolejowych, przez ułatwienia kredytowe, przez propagendę wzmożenia zastosowania drewna do celów technicznych, przez obowiązek używania do robót publicznych drewna wyłącznie krajowego z wykluczeniem importowanego i przez wiele innych drobnych środków.

Wszystkie te wymienione wyżej zabiegi nie dały i dać nie mogły pożądanego rezultatu i nawet w drobnej części nie zdołały nietylko wpłynąć na położenie międzynarodowego, ale i na nieznaczne chociażby odprężenie na krajowych rynkach drzewnych. I nic zresztą w tem dziwnego. Skonstatowaliśmy na wstępie, że źródłem kryzysu jest ogólno światowe zjawisko zwichnięcia stosunku między podażą a popytem w tym artykule. Stosowanie więc środków w skali krajowej, ograniczonych w swej skuteczności politycznemi granicami danego państwa, jakoteż rozbieżność w stosowaniu tych środków zaradczych przez poszczególne państwa zarówno w ich wyborze jak i w czasie stosowania, dawały obraz nieskoordynowanych, gorączkowych wysiłków, bezradnie borykających się z ogromem zadania, przerastającego możliwości najpotężniejszego nawet organizmu gospodarczego. I istotnie: postępująca ciasnota na rynkach odbiorczych oraz spadek cen paraliżowały w bardzo krótkim czasie wszelkie indywidualne wysiłki poszczególnych krajów, nie dające żadnej nadziei na poprawę sytuacji.

Jest rzeczą nieulegającą wątpliwości, że jeżeli słuszną jest djagnoza, konstatująca przyczynę obecnego kryzysu drzewnego w nadmiarze podaży w stosunku do zapotrzebowania drewna przez rynki odbiorcze, to radykalnym środkiem uzdrowienia tak powstałej sytuacji jest doprowadzenie do równowagi w tym kierunku. Równowaga ta może nastąpić albo przez wzmożenie zapotrzebowania drewna, albo przez redukcję jego podaży, albo też przez zastosowanie obu tych czynników równocześnie. Praktycznie oczywiście nie należy się spodziewać wybitniejszych rezultatów po akcji, zmierzającej do wzmożenia spożycia drewna, który to proces postępować może bardzo powoli w miarę regeneracji osłabionej przez wypadki wojenne i przez ogólny kryzys gospodarczy zdolności konsumcyjnej najpoważniejszych odbiorców drewna. Znacznie szybciej i skuteczniej mogłaby natomiast zaważyć na szali redukcja podaży.

Redukcja podaży może być albo wynikiem naturalnego biernego dostosowania się produkcji do pojemności rynków odbiorczych, albo też może być uskuteczniona w drodze pewnych planowych zarządzeń aktywnych. Metoda pierwsza, zgodnie z tradycjami liberalizmu ekonomicznego i zasadami wolnego handlu, przedstawiałaby przewlekły proces, w trakcie którego pewne jednostki gospodarcze musiałyby ustąpić całkowicie miejsca innym, przyczem zwycięzcami nie byłyby organizmy najsilniejsze i najlepiej zorganizowane, lecz raczej najbardziej ekstensywne a posiadające równocześnie najdogodniejsze warunki transportowe, które w produkcji drzewnej odgrywają rolę decydującą. Ta selekcja nie mogłaby się odbyć bez zaciętej walki, połączonej z napięciem do ostatnich granic poziomu cen sprzedażnych, dzięki czemu okup za sukces mógłby niejednemu ze zwycięzców wypaść za drogo w stosunku do odniesionych korzyści.

Metoda ta wymagałaby zresztą całkowitej bierności wobec toku wypadków, która nie znalazłaby oddźwięku wśród zainteresowanych czynników, oczekujących od swych rządów, od swych organizacyj zawodowych przejawienia inicjatywy w kierunku przyspieszenia rozwiązania kryzysu drzewnego bez fatalistycznego zdawania się na los wypadków. I dlatego, mówiąc o redukcji podaży jako o środku złagodzenia kryzysu, rozumieć należy aktywną ingerencję powołanych do tego czynników, przeprowadzoną w skali międzynarodowej i koordynującą indywidualne wyniki poszczególnych państw w jedną całość, zdolną na zasadzie kompromisów i ofiar częściowych zapobiec jeszcze większemu złu, jakie mogłoby nastąpić w innym wypadku.

Do regulowania podaży drewna w skali międzynarodowej można podejść od strony produkcji surowca drzewnego, a właściwiej się wyraża-

jąc, od strony jego wyrębu. Przeprowadzenie, zgodnej całkowicie z tezami nauki leśnictwa oraz z gospodarczym interesem każdego kraju zasady dostosowania intensywności wyrębu lasu do jego przyrostu, t. j. wyrzeczenie się eksploatowania drewna — kapitału, rozwiązałoby problem kryzysu drzewnego tak radykalnie, że prawdopodobnie znaleźlibyśmy się wobec faktu dotkliwego głodu drzewnego i potężnej zwyżki jego ceny. Jest to problem, którego punkt ciężkości leży w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, na karb których przypisać należy przedewszystkiem dysproporcję między światowym wyrębem a przyrostem drzewnym. Nawrót do racjonalnej gospodarki w lasach U. S. A., nawet połączony z prawdopodobnem zwiększeniem się przyrostu w tych lasach, stworzyłby ze Stanów Zjednoczonych najpojemniejszy importowy rynek drzewny, będący w stanie wchłonąć wszelkie nadwyżki eksportowe ośrodków produkujących, nie znajdujące zbytu na rynkach europejskich.

Obserwując jednak uporczywą walkę, jaką leśnicy amerykańscy prowadzą w kierunku uzdrowienia stosunków w gospodarce leśnej swego kraju oraz jej dotychczasowe rezultaty, nie możemy się łudzić, aby jakikolwiek decydujący krok mógł tu być uczyniony, zanim naturalny bieg wypadków namacalnie nie da Amerykanom odczuć niebezpieczeństwa dzisiejszego stanu rzeczy. Ale nawet i ograniczenie tego problemu do kontynentu europejskiego połączone byłoby z bardzo poważnemi trudnościami, które narazie nie pozwalają traktować kwestji międzynarodowego porozumienia w zakresie nadzoru nad gospodarką leśną inaczej, jak problemu nawskroś teoretycznego, znajdującego się zaledwo u wstępu badań przygotowawczych. Takie okoliczności jak rozdrobnienie objektów leśnych, różność ustawodawstwa leśnego, braki statystyki w zakresie przyrostu, wyrębu i zapotrzebowania drewna, łączność tego zagadnienia z ogólną polityką agrarną i podatkową w poszczególnych państwach, wreszcie różne tradycje co do sposobu traktowania gospodarki leśnej przez politykę państwową stanowią trudności tak poważne, że inicjatywa międzynarodowej regulacji podaży drewna, nie negując niezwykłej doniosłości tego problemu i jego praktycznego znaczenia w przyszłości, nie może wyzyskać go jeszcze jako narzędzia swej działalności na bliższą metę.

Pozostaje więc do dyspozycji metoda podejścia do tej kwestji od strony aparatu wymiany, regulującego intensywność przepływu towaru z ośrodków produkcji do centrów spożycia. Nie jest to w życiu gospodarczem żadną nowością; cały szereg artykułów, będących przedmiotem obrotu międzynarodowego, ujęty jest już w karby podobnej regulacji, inne są w stadjum mniej lub więcej zaawansowanego dojrzewania do tego rodzaju procesu. Abstrahując od międzynarodowych porozumień i karteli w dziedzinie wytworów ciężkiego przemysłu, najłatwiejszych do zorganizowania w skali międzynarodowej, widzimy w ostatnich latach w tej dziedzinie pozytywne załatwienie międzynarodowej regulacji obrotu cukrem, zaawansowane próby porozumienia węglowego, konkretne przykłady skutecznej współpracy międzynarodowej w zakresie eksportu żyta w działalności polsko-niemieckiej komisji żytniej, a ostatnio próby międzynarodowej regulacji obrotu pszenicą, które mimo formalnego fiaska dały dowód, że koncepcja tego rodzaju jest najzupełniej realna i bynajmniej nie niewykonalna mimo wszelkich trudności, związanych z charakterem produkcji i wymiany artykułów rolniczych.

Podobnie jak i w tych artykułach idea międzynarodowego porozumienia eksporterów drewna mogłaby polegać na skontyngentowaniu podaży krajów eksportujących i odpowiedniego rozdziału na poszczególne rynki zbytu; zrealizowanie takiego porozumienia już samo przez się mogłoby uzdrawiająco wpłynąć na ceny; w razie potrzeby konwencja kontyngentowa mogłaby być połączona z konwencją cennikową.

Rozważmy, czy i ta koncepcja może być w drzewie uważana za nadającą się do realizacji. Niewątpliwie istnieje cały szereg przyczyn, dla których jest ona w drzewie trudniejsza, niż w innych artykułach. Przedewszystkiem trudno jest mówić o międzynarodowem porozumieniu w zakresie obrotu drzewem, które jako objekt handlu nie jest artykułem jednorodnym, lecz konglomeratem najrozmaitszych sortymentów, od surowców począwszy na wyrobach gotowych skończywszy, z których każdy podlega innej technice handlu i eksportu i jest przedmiotem zainteresowań niezawsze tych samych sprzedawców i odbiorców. Porozumienie drzewne wyobrażać sobie przeto należy jako szereg porozumień odnośnie do poszczególnych sortymentów eksportowych, stanowiących zamkniętą w sobie całość; oczywistą jest rzeczą, że aktualność kwestji porozumień międzynarodowych jest różna w różnych sortymentach, i jeżeli chodzi o chwilę bieżącą, to problem ten mógłby praktycznie ograniczyć się co do porozumienia odnośnie do materjałów tartych iglastych.

Ale i to nawet ograniczenie nie usuwa bardzo poważnych trudności technicznych, związanych z porozumieniem, a wypływających z faktu niebywałej wprost różnolitości wymiarów i wymagań jakościowych, stawianych przez poszczególne rynki odbiorcze nawet w obrębie sortymentu „tarcica iglasta". Niemniejszą trudnością byłaby różnorodność techniki obrotu drewnem na poszczególnych rynkach odbiorczych, zupełnie inaczej wyglądająca w Anglji a inaczej w Niemczech i znów inaczej na innych rynkach zbytu. Wkońcu i przyrodzona jakość drewna, jako su-

rowca, zależnie od klimatu, gleby, sposobu zagospodarowania i t. p. jest przeszkodą, uniemożliwiającą traktowanie wyodrębnionego nawet wymiarowo sortymentu jako jednolitego.

Z drugiej strony obrót drewnem wykazuje pewne cechy, ułatwiające proces organizowania go w skali międzynarodowej.

Skontyngentowanie zbytu pociągnąć tu może znacznie łatwiej niż np. w płodach rolnych odpowiednią kompresję wyrębu, dzięki elastyczności gospodarki leśnej, która do pewnych granic, podyktowanych własnemi kosztami utrzymania, może realizować ze swego corocznego plonu tylko tyle, ile może zbyć; w gospodarce leśnej kwestja ciążących na rynku i narastających zapasów niesprzedanego towaru jest łatwiejsza do rozwiązania, gdyż zapasy te tworzone być mogą w postaci odraczania cięć, nie powodującego ani perturbacyj rynkowych ani straty procentów, a nawet połączone z ilościowym przyrostem pozostawionej na pniu masy drzewnej. Ponadto kwestja ciągłości ruchu w zakładach przetwórczych, która z technicznych lub społecznych przyczyn nierzadko uniemożliwia odpowiednio elastyczne regulowanie intensywności produkcji w ciężkim przemyśle, jest w drewnie znacznie mniej ostra, gdyż rola pracy ludzkiej i kapitału jest tu nie tak doniosła. W każdym razie rola kapitału inwestycyjnego, jest w drewnie podrzędniejsza od roli kapitału obrotowego i to też nadaje tej produkcji cechy pewnej elastyczności.

Biorąc to wszystko pod uwagę, nie podobna jednakże stwierdzić, że idea międzynarodowego porozumienia eksporterów drewna byłaby praktycznie niewykonalna; można mówić co najwyżej o poważnych trudnościach w jej realizacji; z drugiej strony dodatnie strony tej koncepcji są na tyle zachęcające, że warto podjąć to hasło i spróbować jego realizacji. Korzyści międzynarodowego porozumienia eksporterów drewna są dla krajów eksporterów, będących dziś na rynkach odbiorczych w defensywie, (np. Finlandja, Szwecja, Polska, Czechosłowacja) na tyle jasne, że nie wymagają bliższych omówień. Zdecydowanie pozytywne są one i dla eksporterów, rozwijających obecnie ekspansję ofensywną, np. dla Rosji Sowieckiej, która potrafi coprawda zwiększyć z roku na rok tonnaż swego eksportu, lecz która przyczyniając się tą drogą do coraz to dalszej baissy cen, nie może czerpać z tytułu swych zwiększających się dostaw odpowiednio zwiększających się ekwiwalentów wartościowych. Porozumienie dałoby przeto Rosji Sowieckiej — poza stabilizacją jej stanowiska na rynkach odbiorczych także nadzieje na coraz pomyślniejsze kształtowanie się jej eksportu, nie tyle pod względem ilościowym ile wartościowym, a to przecież jest dla efektu eksportu kwestją najbardziej miarodajną.

Kraje importerskie zyskałyby w tem porozumieniu gwarancję, że interesy ich własnej produkcji drzewnej byłyby zabezpieczone zarówno przez regulację importu jak i przez wpływ na cenę drewna. Odpadłaby konieczność uciekania się do protekcjonizmu celnego. Importer widziałby w tem porozumieniu gwarancję stabilizacji położenia rynkowego, tak potrzebnego mu ze względu na rozplanowanie interesów w obrębie okresów gospodarczych i umożliwiającego mu uniknięcia strat przy spieniężaniu drewna, zakontraktowanego wcześniej po wyższych cenach. Konsument w krajach importerskich miałby najmniej powodów do entuzjazmowania się tą ideą, byłoby to już rzeczą przezornej polityki handlowej ze strony sprzedawców i pośredników, aby nie wytwarzać niechętnej atmosfery pośród tej rzeszy interesentów drzewnych przez odpowiednio umiarkowaną politykę cen.

Z chwilą jednak, gdybyśmy chcieli konkretnie przystąpić do rozmów na ten temat, znajdziemy się w niemożności ruszenia z martwego punktu z tej przyczyny, że do porozumienia w skali międzynarodowej potrzebne jest istnienie odpowiednich partnerów, którzyby mogli reprezentować ogół eksporterów poszczególnych krajów. Akcja musi być przeto rozpoczęta od dołu, od organizowania się firm eksportowych w poszczególnych krajach w związki, będące w stanie zaciągnąć w imieniu swych członków zobowiązania w układach międzynarodowych i dawać gwarancje, że układy te będą dotrzymane. Nie we wszystkich państwach sytuacja przedstawia się jednakowo. Abstrahując od najbardziej do tego celu dojrzałego aparatu eksportowego Rosji Sowieckiej stwierdzić należy, że istniejące organizacje w krajach skandynawskich i w Finlandji mogą już dziś być uważane za partnerów, nadających się do wchodzenia w układy międzynarodowe. W chwili obecnej dojrzewa organizacja eksporterów drewna w Polsce, wyposażona w sankcje, gwarantujące całkowicie jej pełnowartościowość na terenie międzynarodowym. Najmniej zaawansowane są te kwestje w krajach eksportujących Europy środkowej i południowej, aczkolwiek i tam idea zrzeszeń eksportowych nie jest niczem nowem i przy sprzyjających okolicznościach mogłaby być wznowiona.

To też w zrozumieniu naszem uważamy, że kongres paryski, o ile uzna koncepcję międzynarodowych porozumień eksporterów drewna za realną i wykonalną, posunie znacznie naprzód sprawę, jeżeli jako wstępny etap tej pracy organizacyjnej zaleci przestudjowanie w każdem państwie z osobna problemu powołania do życia narodowych organizacyj eksporterów tego sortymentu drzewnego, który jako najważniejszy i najbardziej do tego potrzebujący, najwcześniej winien stać się przedmiotem konwencji międzynarodowej, t. j. materjałów tartych iglastych. Pozosta-

wiając całkowitą swobodę wyboru właściwych form organizacyjnych poszczególnym państwom, winien kongres jedynie wyrazić życzenie w tym kierunku, aby organizacje tego typu posiadały tak daleko idącą zwartość i dyscyplinę wewnętrzną, aby były w stanie w imieniu swoich członków zaciągnąć zobowiązania na terenie międzynarodowym i aby mogły skutecznie czuwać nad sposobem wykonywania przez swych członków przyjętych zobowiązań. Środki zaś do osiągnięcia tego celu powinny być pozostawione do wyboru samej organizacji krajowej; poza monopolem eksportowym (Rosja) mogłyby tu znaleźć zastosowanie, w zależności od struktury eksportu danego kraju, sankcje natury kredytowej (Finlandja), cła wywozowe (Polska), a nawet może i porozumienie nie przewidujące sankcyj, w razie, o ile poziom i struktura eksportu danego kraju pozwala mieć całkowite zaufanie do deklaracyj, nie popartych niczem innem, jak zobowiązaniem się firm do przestrzegania przyjętych przez organizację narodową zobowiązań.

Dopiero z chwilą, gdyby powstanie takich organizacyj w najpoważniejszych krajach eksportujących stało się faktem dokonanym, należałoby w dalszym etapie pracy w drodze pertraktacyj między temi organizacjami ustalić dalszy tok i tempo pracy nad kwestją porozumień międzynarodowych, i to mając na oku nietylko obecny kryzys drzewny, ale i konieczność posiadania aparatu, któryby mógł przeciwstawić się skutecznie i w przyszłości podobnym sytuacjom jak dzisiejsza. W ten sposób dokonana praca stać się może podwaliną trwałego unormowania stosunków na międzynarodowych rynkach drzewnych.

ING. WŁ. BARAŃSKI — Varsovie.
Conseiller Ministériel.

La crise du bois au point de vue de la crise économique mondiale

La présente crise de l'industrie du bois n'est pas un phénomène isolé de l'ensemble de la situation économique mondiale. Sa cause, de même que celle de la crise dans les autres branches de production — est le déséquilibre entre la demande et l'offre sur les marchés les plus importants. La demande des bois, augmentée dans certains Domaines pendant les années d'après guerre, au dessus de la norme, par suite de la reconstruction des dégâts de guerre et une longue immobilisation par cette guerre des opérations commerciales de bois, la demande, — couverte au commencement avec peine par une offre artificielle des états producteurs, baissait même dans le temps, où les prix étaient très élevés — à mesure qu'apparaissaient les symptômes d'hyperproduction et à mesure que la crise économique en augmentant, allait reduire la capacité de certains marchés preneurs. L'équilibre ébranlé aurait pu alors être facilement retabli par le ralentissement du cours de la production, parallèlement à la consommation faiblissante, si un facteur, visant l'augmentation de la production et la domination des débouchés, n'eût apparu en même temps. Ce facteur, c'est U. R. S. S., qui par ses richesses naturelles forestières est prédestinée, devenir un des plus importants, sinon le principal, exportateur des bois, et qui pendant une série d'années pour les raisons de nature intérieure n'était pas à même de tirer profit de cet avantage. Néanmoins, le fait de réapparition de la Russie comme exportateur des bois, a coïncidé avec des conjunctures si défavorables, que la situation sur les marchés a subi de graves complications.

N'est-il pas paradoxal, de parler de l'hyperproduction du bois au moment actuel, ou les publications professionnelles sont pleines d'articles démontrant que nous vivons dans une époque d'un énorme déficit de bois se couvrant par la liquidation du capital forestier, c'est à dire par les coupes abusives. Dans sa publication bien connue, Zon Sparhawk prétend, que sur 1.500.000.000 m³ de la demande de bois dans le monde entier, ce n'est que 1.000.000.000 m³, qui provient des coupes normales, pendant que 5.000.000.000 m³ sont obtenus par la liquidation du capital forestier et que ce symptôme se laisse voir surtout en Amérique et avant tout aux Etats Unis. Toutefois le fait, de la provenance des marchandises n'influence nullement l'état du marché des bois. C'est la masse seule qui décide et celle-ci, surtout en rapport avec l'industrialisation de la Russie, a sans doute au moment actuel une tendence à augmenter.

Le symptôme de l'ébranlement de l'équilibre entre la demande et l'offre, est la plus importante, mais pas l'unique cause de la crise. Il n'y a pas de doute que dans son accroissement jouent un rôle encore d'autres facteurs, comme l'apparition de nouvelles formes — jusqu'ici inconnues — de vente et surtout les transactions en masse entre la production nationalisée soviétique et les Unions des brokers anglais décidant de toutes les autres transactions individuelles. La stricte liaison qui existe entre la politique et l'économie joue aussi un rôle non moins important, grâce à quoi les questions économiques sont plus d'une fois traitées et examinées au point de vue purement politique. En général cependant les symptômes précités de la disproportion entre l'offre et la demande dominent autant les autres, que nos considérations peuvent être dirigées, avant tout, dans ce sens.

Les différents Etats intéressés dans le commerce du bois ne sont pas restés témoins passifs du développement de la situation et s'efforçaient dans la mesure de leur forces de maîtriser la crise croissante dans leur propre exportation, soit dans la production des bois, par les moyens que leur

politique économique intérieure mettait à leur disposition.

Parmi ces moyens nous devons noter la restriction de l'offre, réalisée dans les pays, où une organisation d'exportateurs bien disciplinée a su mener à bonne fin une démarche si radicale. Cela a eu lieu en Finlande et en Suède en 1930 et 1931 et aussi en Pologne, à partir de l'année 1928. Mais ici la limitation de l'offre n'a pas été évoquée par une entente spéciale des maisons exportatrices, mais elle résulta tout simplement de la réduction des coupes, en vertu de la loi du 24 juin 1927 sur l'aménagement des forêts ne constituant pas la propriété de l'Etat et après qu'on eut réparé des dégâts — causés des fléaux de la nature, aussi bien que de la perception des prestations spéciales dont furent chargées les propriétés forestières.

Des essais de réaction contre la crise par les convention au sujet des prix courants étaient faits dans les pays scandinaves, en Finlande et dans certains centres d'exportation des bois de l'Europe Centrale, comme en Roumanie, en Slovaquie etc. Il est évident que ces essais n'ont nullement pu déterminer la hausse des prix mondiaux des bois. Ils pouvaient tout au plus limiter le procès de leur dépréciation ainsi qu'une trop forte concurrence des exportateurs sur les marchés. Faute de sanctions nécessaires les unes de ces ententes furent bientôt annulées, les autres ne répondirent pas aux espérances à cause de la baisse des prix rapidement croissante sur les marchés mondiaux.

Dans la technique même de la vente nous observons aussi des phénomènes qui ne se manifestent pas en temps normal. Les exportateurs tendent à tout prix à pénétrer sur les marchés surchargés de marchandises et bien des fois ils se mettent en relations directes avec des marchands en détail ou même avec le consommateur, permettant à cette catégorie de clients d'acquérir le bois au prix réduit par la commission à payer au marchand en gros. — De l'autre côté les organisations des importateurs ne ferment pas les yeux sur le danger ressortant pour eux de la baisse chronique des prix et de la tendance de les éliminer comme intermédiaires. En Angleterre s'organise dans ces conditions une entente des brokers en vue d'intercepter les livraisons soviétiques, en France se fait sentir une tendance à s'opposer à la pénétration trop forte des bois étragers sur les marchés locaux.

Les pays importateurs possédant chez eux une forte production de materiel ligneux ont ressenti aussi les effets de la dépréciation comme producteurs. A cause de cela il y a eu une tendance a s'opposer aux importations et à réserver, avant tout, les marchés intérieurs à leur propre production. Cette tendance se révéla surtout en France et en Belgique dans les interdictions des importations des bois de provenance soviétique, dans la non-prolongation de l'entente du bois polono-allemande du mois de janvier 1930, de la suspension de l'importation du bois tchécoslovaque en Hongrie par suite de la guerre douanière entre ces deux états, enfin dans l'inclination à étendre le protectionisme douanier dans certains pays sur le bois, qui, jusqu'ici, résistait heureusement à cette tendance de la politique économique de presque tous les états de l'Europe.

Enfin, on essayait dans beaucoup de pays d'adoucir les symptômes de la crise du bois par la réduction d'impôts, de tarifs de chemin de fer, par des facilités des crédits, par la propagande de l'application du bois pour les buts techniques, par l'obligation de l'emploi pour les travaux publics eclusivement du bois du pays — et par beaucoup d'autres moyens moins importants.

Toutes ces démarches cependant ne donnèrent point et ne pouvaient pas donner des résultats désirés. Elles n'ont pas influence non plus en quoi que ce soit la situation du marché international, ni même du marché intérieur des bois. Et il n'ya rien d'étonnant. Comme nous avons constaté, la crise a sa source dans le changement mondial de relation entre l'offre et la demande de cet article. Donc l'application des mesures d'ordre intérieur, limitées par les frontières politiques du pays donné, ainsi que les manières divergentes de l'application de ces mesures, produisaient l'effet de fievreux efforts, luttant vainement avec énormité de la tâche surpassant les possibilités des plus puissants organismes économiques. — Et en effet les difficultés croissantes des marchés, ainsi que la baisse des prix, paralysaient très vite tous les efforts individuels des différents pays, ne laissant aucun espoir de l'amélioration de la situation.

Si la diagnose constatant que la crise actuelle du bois est produite par l'excédent des offres des bois sur la demande des marchés respectifs, il n'y a pas de doute, que l'unique moyen radical d'assainissement de cette situation serait l'établissement de l'équilibre dans ce domaine. Cet équilibre peut être obtenu soit par l'accroissement des demandes des bois, soit par la reduction de ses offres, soit encore par l'application de ces deux facteurs à la fois. En réalité on ne peut pas s'attendre à des résultats plus considérables de l'action tendant à augmenter la consomma-

tion des bois, car ce procès peut avancer très lentement à mesure de la regénération de la capacité consommatrice des principaux chalands des bois, affaiblie par les opérations de guerre et la crise économique mondiale. La réduction de l'offre pourrait, il va sans dire, se faire sentir plus vite et devenir plus efficace.

La réduction des offres peut résulter de l'adaptation passive naturelle de la production à la faculté des marchés preneurs, ou bien peut être obtenue en voie de certaines mesures actives. La première méthode, conforme aux traditions du libéralisme économique et aux principes du commerce libre, présenterait un procès prolongé durant lequel certains éléments économiques seraint obligés de céder leurs places à d'autres. Et la victoire ne serait pas ici pour les organismes les plus forts et les mieux organisée mais plutôt pour les plus extensifs et possédant en même temps les conditions de transport les plus favorables, car dans le commerce de bois ces dernières jouent un rôle décisif. Cette selection évoquerait nécessairement une lutte acharnée, accompagnée de la plus forte tension du niveau des prix de vente. Ainsi le succès pourait ici revenir trop cher à certains vainpueurs, comparativement aux profits obtenus.

De l'autre côté, cette méthode exigerait une complète passivité et forcerait à s'en remettre au train de choses, ce qui ne serait pas accueilli favorablement les milieux intéressés attendant de leurs gouvernements et de leurs organisations proffesionelles des manifestations d'initiative en vue de mettre fin à la crise du bois sans se fier au hasard du sort.

En parlant donc de la réduction de l'offre comme d'un moyen d'adoucissement de la crise, il faut prendre en considération une ingérence active des facteurs compétents effectuée sur le plan international, et coordonnant les efforts individuels des différents états dans un ensemble capable, par voie de compromis et de certains sacrifices, de prévenir un mal qui pourrait survenir.

Après avoir réglé l'offre du bois sur l'échelle internationale, il faudrait aborder cette question du point de vue de la production du bois brut, ou plutôt du point de vue des coupes. Si l'on arrivait à réaliser les principes de l'adaptation de l'intensité de coupe de la forêt à son accroissement, c'est à dire à l'exploitation du bois — capital, ce qui est conforme aux thèses de la science forestière et aux intérêts de chaque pays — le problème de la crise du bois se trouverait radicalement résolu et si bien, que probablement nous serions témoins d'une disette de bois et d'une forte hausse de ses prix.

C'est un problème dont le point essentiel se trouve aux Etats Unis de l'Amérique du Nord auxquels on peut attribuer avant tout la disproportion existant entre la coupe mondiale et l'accroissement forestier. Le retour à l'exploitation rationnelle des forêts des Etats Unis, même dans le cas d'augmentation de l'accroissement dans ces forêts — ferait de l'Amérique du Nord un marché d'importation d'une forte capacité, pouvant absorber tous les excédents exportatifs des centres producteurs, ne trouvant pas de débouchés aux marchés européens.

En observant la lutte acharnée que les sylviculteurs américains mènent en vue d'assainir les rapports existant dans l'exploitation forestière de leur pays, et les résultats obtenus jusqu'ici, on ne peut pas se faire d'illusion, que des démarches décisives puissent être faites, avant que le cours naturel des choses ne fasse ressentir aux Américains, d'une manière palpable, le danger de l'état actuel. Toutefois, même la limitation de ce problème au continent européen serait liée avec de très sérieuses difficultés, qui pour le moment ne permettent pas de traiter la question d'une entente internationale concernant l'exploitation forestière autrement que comme problème tout à fait théorique ne se trouvant qu'au début des recherches préparatoires. Des conditions telles, que le morcellement des propriétés forestières, la diversité de la législation forestière, le manque de statistique sur l'accroissement des coupes et sur la demande des bois, le rapport de ce problème avec la politique générale agraire et fiscale dans les différents états, enfin les différentes traditions du traitement de l'exploitation forestière par la politique de l'état constituent des difficultés si sérieuses que l'initiative du règlement international de l'offre des bois, tout en ne contestant pas la grande importance de ce problème et de sa future signification pratique, ne peut pas encore s'en servir comme d'instrument de son activité dans le plus proche avenir.

Il ne reste dons plus que d'aborder cette question du côté de l'échange, réglant l'intensité du transport de la marchandise des centres de la production aux centres de consommation. Ce n'est rien de nouveau dans la vie économique, un règlement semblable a déjà été appliqué à toute une série d'articles, constituant l'object des échanges internationaux, le processus d'organisation analogue pour autres articles est plus ou moins avancé. Laissant de côté les ententes et cartels

internationaux dans le domaine de l'industrie lourde, les plus faciles à organiser sur l'échelle internationale, nous voyons ces dernières années dans ce domaine, un accomplissement positif du règlement du débit de sucre, des essais bien avancés d'une entente houillère, des exemples concrets d'une collaboration positive internationale dans le domaine de l'exportation du seigle, dans l'activité de la Commission Polono-Allemande de seigle et dernièrement, les essais du règlement international du débit de froment, qui malgré un échec temporaire, ont prouvé qu'une conception de ce genre est absolument réelle et n'est nullement irréalisable, malgré toutes les difficultés ayant trait au caractère de la production et de l'échange des produits agricoles.

De même que l'entente internationale concernant ces articles, l'idée d'une entente internationale des exportateurs des bois pourrait consister en établissement d'un contingent de l'offre des pays exportateurs et un partage convenable sur les différents marchés. La réalisation d'une telle entente pourrait seule influer sur les prix d'une manière assainissante; au cas de nécessité, la convention sur le contingent pourrait être jointe à la convention sur les prix.

Réfléchissons maintenant si cette conception peut être réalisable pour le bois. Sans contredit, il existe toute une série de causes qui la rendent plus difficile là, où il s'agit du bois que des autres articles. Avant tout, il est difficile de parler d'une entente internationale dans le domaine du débit des bois, qui comme objet du commerce n'est pas un article homogène, mais une conglomération d'assortiments de toute sorte depuis les matières premières jusqu'aux produits fabriqués, dont chacun est soumis à une autre technique de commerce et d'exportation et constitue des objets de l'intérêt de différents vendeurs et acheteurs. L'entente dans le domaine du bois doit donc être considérée comme une série d'ententes ayant rapport aux différents assortiments d'exportation, constituant chacun un ensemble; il est évident que l'actualité de la question des ententes internationales est différente pour chaque assortiment et actuellement ce problème ne pourrait se borner en pratique à l'entente concernant les sciages résineux.

Cependant, même cette limitation n'écartera pas de très sérieuses difficultés techniques, ayant rapport à l'entente et provenant du fait d'une si grande variété de dimensions et d'exigences de qualités des différents débouchés, même dans le domaine de l'assortiment "sciage resineux". Non moins difficile serait la variété de la technique du débit des bois sur les différents marchés, ayant un tout autre aspect en Angleterre qu'en Allemagne et sur les autres débouchés. Enfin, la qualité naturelle des bois comme matière première, suivant le climat, le sol, le mode d'aménagement etc. est un obstacle, rendant impossible de traiter comme uniforme, un assortiment isolé, ne fut-ce que sous le rapport de dimensions.

D'un autre côté, le débit des bois démontre certains traits caracteristiques, facilitant le procès de son organisation sur l'échelle internationale.

L'établissement du contingent du débit peut attirer d'une manière beaucoup plus facile, que par ex. pour les produits agricoles, une compression convenable de la coupe, grâce à l'élasticité de l'exploitation forestière, qui jusqu'a certaines limites dictées par des frais d'entretiens propres, ne peut réaliser de sa récolte annuelle que ce qu'elle peut vendre. Dans l'exploitation forestière, la question des réserves augmentantes non-vendues et chargeant les marchés, est plus facile à resoudre, car ces réserves peuvent se faire par l'ajournement des coupes qui n'évoquent aucunes perturbations des marchés, ni perte d'intérêt, étant même liées à l'accroissement en quantité du volume de bois laissé sur pied. De plus, la question de continuité du mouvement dans les établissements transformateurs, qui pour causes soit techniques soit sociales, rend parfois impossible le règlement élastique d'intensité de la production dans l'industrie lourde, là où il s'agît du bois est beaucoup moins difficile, car le rôle du travail humain et du capital n'a pas ici de si grande importance. En tout cas, le rôle du capital d'investissement est, en ce qui concerne le bois — secondaire en comparaison du rôle du capital de roulement, ce qui aussi donne à cette production un caractère d'une certaine élasticité.

En prenant tout ceci en considération, il est cependant impossible de constater, que l'idée d'une entente internationale d'exportateurs des bois soit impraticable; tout au plus on pourrait parler de sérieuses difficultés de sa réalisation.

D'autre part, les côtés positifs de cette conception sont si encouragents qu'il vaut la peine de soulever ce mot d'ordre et d'essayer sa réalisation. Les avantages de l'entente internationale des exportateurs du bois sont pour les pays exportateurs qui sur les débouchés se tiennent aujourd'hui en défensive (comme par. ex. la Finlande, la Suede, la Pologne, la Tchécoslovaquie), si claires, qu'ils n'exige pas de commentaire. Il sont aussi tout à fait positifs pour les exportateurs développant à présent une expansion offensive, comme par ex. la Russie sóviétique qui est capable, il est vrai, d'augmenter d'année en année le tonnage de ses exportations mais qui contribue par là à la baisse continuelle des prix et ne peut pas à titre de ses livraisons de plus en plus grandes, en obtenir des équivalents. Une telle entente donnerait donc à la Russie soviétique en dehors de la stabilisation de sa position sur les marchés, encore l'espérance d'une organisation de plus en plus favorable de son exportation non seulement sous le rapport de la quantité, mais également au point de vue de sa valeur ce qui est le plus important dans le domaine de l'exportation.

Par cette entente les pays exportateurs gagneraient une garantie que les intérêts de leur propre production ligneuse seraient assurés aussi bien par le réglement de l'exportation, que par l'influence sur les prix des bois. La nécessité d'un protectionisme douanier ne serait plus actuelle; l'importateur verrait dans cette entente une garantie de stabilisation de la situation des marchés, si nécessaire pour régler les plans de ses affaires pendant les périodes d'exploitation, et lui rendant possible d'éviter les pertes en vendant les bois contractés plus tôt aux prix plus élevés. Les consommateurs dans les pays importateurs auraient peu d'occasion de s'entousiasmer de cette idée. Ce serait l'affaire d'une politique commerciale circonspecte, de la part des vendeurs et d'intermédiaires de ne pas créer une atmosphère malveillante parmi les personnes qui s'intéressent aux bois, par une politique de prix convenablement modérée.

Du moment cependant qu'on voudrait procéder aux pourparlers concrets à ce sujet, on se trouverait dans l'impossibilité de le faire, car pour une entente sur l'échelle internationale il faudrait des partenaires convenables, pouvant représenter un ensemble d'exportateurs de différents pays. L'action doit donc être commencée d'en bas, par la création de l'association des maisons d'exportation des différents pays, qui seraient à même de prendre au nom de ses membres des engagements dans les ententes internationales et de donner des garanties, que ces ententes seront accomplies. La situation n'est pas la même dans tous les états. Sans tenir compte du meilleur de ce point de vue appareil exportateur, celui de la Russie soviétique, il faut constater que les organisations qui existent dans les pays scandinaves et en Finlande peuvent être considérées comme partenaires pouvant entrer en pourparlers internationaux. En ce moment une organisation d'exportateurs est en train de s'organiser en Pologne. Elle sera dotée des pouvoirs garantissant pleinement sa valeur sur le terrain international. Les pays exportateurs le moins versés dans ces affaires sont ceux de l'Europe centrale et septentrionale, malgré que l'idée des fédérations exportatrices ne présente rien de nouveau et dans les conditions favorables pourrait être renouvelée.

C'est pourquoi il nous semble que le congrès de Paris — en tant qu'il reconnaîtra la conception d'ententes internationales d'exportateurs des bois pour réelle et réalisable, fera considérablement avancer l'affaire, si, avant tout, il fait étudier, dans chaque état, le problème de la création des organisations nationales d'exportateurs de cet assortiment de bois, qui comme le plus important et le plus nécessaire, doit être, en premier lieu, l'objet d'une convention internationale, c'est à dire des sciages résineux. Laissant toute la liberté du choix de formes d'organisation conformes aux différents pays, le congrès n'a qu'à exprimer le voeu que les organisations de ce genre possèdent une solidarité et une discipline intérieures si grandes qu'elles puissent au nom de leurs membres prandre des obligations sur le terrain international et veiller sur le méthodes d'accomplissement de ces obligations par leurs membres. Les moyens à prendre dans ce but doivent être laissés au choix de l'organisation nationale; en dehors du monopole d'exportation (la Russie), relevant de la structure d'un pays donné, pourraient trouver ici l'aplication, les sanctions du crédit (la Finlande), les droits de sortie (la Pologne) et même les ententes ne prévoyant pas de sanctions, dans le cas, où le niveau et la structure de l'exportation du pays donné permet d'avoir une confiance absolue dans les déclarations qui n'auraient aucun autre appui que l'engagement des firmes d'observer les obligations prises par l'organisation nationale.

Ce n'est qu'au moment, où la création d'organisations semblables dans les plus importants pays d'exportation deviendrait un fait accompli, qu'il faudrait fixer par voie de négociations entre ces organisations le cours et le temps du travail, ayant en vue non seulement la crise actuelle des bois, mais aussi la nécessité de posséder un appareil, qui aussi bien dans l'avenir pourrait s'opposer efficacement aux situations semblables à celle d'aujourd'hui. Le travail accompli de cette manière peut devenir une base de réglementation durable des relations sur les marchés internationaux des bois.

PROF. ADAM SCHWARZ — Warszawa.

Lasy i przemysł drzewny Polski

Lasy Polski, zajmujące powierzchnię okrągło 8.960.000 ha rozłożone są bardzo nierównomiernie po całym kraju. Największe obszary zwartych przeważnie kompleksów leśnych spotykamy we wschodniej, południowej i południowo-wschodniej połaci Państwa. W innych częściach Polski lasy stanowią przeważnie nieznaczny odsetek ziemi, przyczem bardzo często są to obszary rozerwane, otoczone gruntami ornemi, ośrodkami przemysłowemi i osiedlami ludzkiemi. Stan ich zatem gospodarczy, a zatem i produkcja i jakość drewna znajduje się na niższym poziomie niż w południowej i wschodniej części. Taki ogólny charakter rozmieszczenia lasów — nadaje im cechy szczególne, które posiadają wielkie znaczenie dla rozwoju przemysłu drzewnego. Z jednej strony bowiem, w częściach kraju, bardziej zaludnionych, a mających mniej lasów, — gospodarstwo leśne w ogólności a przemysł drzewny w szczególności wykazuje dość daleko posuniętą intensywność, połączoną z możliwie dalekiem wykorzystaniem surowca drzewnego; gdzieindziej natomiast, tam mianowicie, gdzie obszary lasów stanowią główne tło kraju, a obfitość drewna spowodowała bardziej rozrzutne szafowanie niem nie doprowadzono dotąd gospodarstw leśnych i przemysłu drzewnego do tego stanu, jaki spotykamy w dzielnicach zachodnich. Stan ten ulega zresztą ustawicznej poprawie — hamowanej brakiem dostatecznej ilości dobrych środków komunikacyjnych.

Nierównomierne rozmieszczenie lasów posiada jednak jeszcze znaczenie w innym kierunku. Znaczna rozległość Państwa i duża rozmaitość stosunków geologicznych i hydrologicznych, wreszcie wielka rozmaitość rzeźby terenu, spowodować musiała ogromne różnice w stosunkach fitosocjologicznych, a zatem wielką rozmaitość florystyczną. Pociągnęło to za sobą sporą ilość występujących w Polsce gatunków drzew, których Polska posiada 26, co jest zupełnie wystarczającem, aby wywołać silny wpływ na możliwość rozwoju przemysłu drzewnego, bardzo zróżnicowanego.

Od rozległych nizin, występujących na północy i na zachodzie Polski, nizin o glebie piaszczystej, na których rozsiadła się głównie sosna pospolita, zajmująca dzisiaj około 66% powierzchni wszystkich lasów Polski — przechodzimy poprzez wszystkie prawie gatunki drzew europejskich — iglastych, do pięknych dąbrów, z dębem szypułkowym i bezszypułkowym, na południowym wschodzie Polski, oraz licznych drzewostanów olchowych i osikowych we wschodniej połaci kraju. Południowe strefy kraju zajmują natomiast, prócz innych gatunków, przeważnie drzewostany świerkowe, oraz drzewostany mieszane, złożone z jodły, świerku i buku.

Jest rzeczą oczywistą, że podany wyżej skład gatunkowy lasów polskich, ujęty jest bardzo ogólnie i że, oprócz głównych, wyżej wymienionych gatunków panujących, spotykamy także i inne iglaste, jak i liściaste, które rozmieszczone są w większych lub mniejszych ilościach po wszystkich bez mała lasach polskich. W szczególności lasy Polski zajmują oprócz wykazanych wyżej 66% sosny pospolitej, następujące gatunki drzew, a mianowicie: świerk: około 19%, jodła około 5%, dąb około 5% ogólnej powierzchni lasów. Z innych ważniejszych gatunków wymienić należy, oprócz wspomnianej już olszy i osiki, oraz buka, jeszcze brzozę, występującą prawie we wszystkich lasach, dalej jeszcze z liściastych: jesion, jawor, wiąz, topolę i lipę, z iglastych zaś: sosnę limbę, oraz nieliczne już dzisiaj modrzewie i cisy.

Ta rozmaitość gatunków drzew leśnych z przewagą sosny pospolitej wywarła również potężny wpływ na właściwy rozwój przemysłu drzewnego, o czem będzie mowa w dalszym ciągu niniejszego artykułu.

Obecnie zapoznać się musimy z jakością drewna tych licznych gatunków drzew, które w lasach polskich występują. Jakość ta bowiem posiada dla rozwoju przemysłu i handlu drzewnego znaczenie pierwszorzędne.

Jeżeli zatem spojrzymy na lasy Polski z punktu widzenia ich użytkowej wartości, to zobaczymy, że podzielić je można pod tym względem na 2 wielkie grupy: jedna z grup tych, lasy zachodniej, północno-zachodniej i częściowo środkowej Polski — to lasy przeważnie młodsze, pochodzenia sztucznego, posiadające drewno jakościowo gorsze od drewna lasów Polski południowej i wschodniej, gdzie ostały się jeszcze do dzisiaj prabory, pochodzenia naturalnego z drzewostanami staremi, dającemi dłużyce, o wielkich wymiarach długości i grubości. Mamy wprawdzie w lasach tych pewien procent drewna przestarzałego, co powoduje niejednokrotnie zbyt wielki procent masy drewna, które z powodu nadpsucia zaliczone być musi do kategorji drewna opałowego — natomiast pozostała masa drewna stanowi surowiec pierwszorzędnej jakości. Stąd też wynika, że drewno pochodzenia polskiego miało już od dawna ustaloną markę jakościową na rynkach europejskich. Nie wynika z powyższego bynajmniej, aby jakość drewna Polski północnej i zachodniej była tego rodzaju, że nie możnaby wyzyskać go na drewno użytkowe w większej ilości. Przeciwnie drewno z tych okolic Polski, a zwłaszcza sosna, jest również jakości dobrej i na rynkach europejskich jest chętnie poszukiwane i nabywane. Drewno to, aczkolwiek dobre, ustępuje jednak co do jakości drewnu z okolic wschodnich i południowych Polski. Poza sosną we wschodniej części Polski olcha i osika są tymi gatunkami, których wyśmienita jakość przy wielkich wymiarach czynią je artykułem pierwszorzędnym o ustalonej sławie.

Stąd też wynika znaczne zróżnicowanie przemysłu drzewnego na zachodzie i wschodzie kraju. Lasy zachodnie a częściowo i środkowe dostarczały i dostarczają znacznych ilości dobrych materjałów tartych, wschodnie zaś i południowe, oprócz materjałów tartych także wielkie ilości półsurowców i gotowych produktów, pochodzących z wy-

róbki leśnej. Przyczyniają się do tego w znacznym stopniu stosunki komunikacyjne, które jak już wspomniałem są na wschodzie i południu Polski znacznie gorsze niż na zachodzie. Warunki te oraz polityka byłych państw zaborczych przyczyniły się do takiego stanu rzeczy w stopniu niemałym. Temu też przypisać należy, że cały bez mała przemysł drzewny skupiony był do niedawna prawie wyłącznie na zachodzie kraju. Dopiero w latach ostatnich zaznaczyło się oczywiste i racjonalne przesuwanie zakładów przemysłowych drzewnych na wschód, a temsamem zbliżenie ich do źródeł surowców. Przesuwanie to idzie w parze z równoczesnem udostępnianiem lasów przez budowę rozległej sieci komunikacyjnej w postaci przeważnie parowych kolei leśnych. Pomimo to jednak sortymenty, wyrabiane ręcznie stanowią we wschodnich lasach Polski i dzisiaj jeszcze poważny odsetek; nie wszędzie dotarły bowiem drogi i inne środki komunikacji, umożliwiające przewóz surowca drzewnego o wielkich wymiarach do zakładów przemysłowych drzewnych.

Przechodząc do rozpatrzenia tych sortymentów drewna, których dostarczają lasy polskie bez współudziału zakładów przeróbki mechanicznej, wymienić wypada przedewszystkiem kopalniaki oraz drewno służące do przeróbki na celulozę lub miał drzewny. Sortyment pierwszy, kopalniaki, wyrabiany jest na miejscu w lasach całej prawie Polski. Szczególniej jednak dostarczają go lasy Polski zachodniej i południ.-zachodn. Jest to zrozumiałem, tam bowiem leżą kopalnie, które zużywają znaczne ilości tego sortymentu. Roczne spożycie kopalniaków wynosi w przybliżeniu około 750.000 m³.

Las w południowej Polsce. — Une forêt au Sud de Pologne. — A Forest in Southern Poland. — Wald in Südpolen.

Drewno, służące do wyrobu celulozy i miału drzewnego produkują również lasy całej Polski, głównie jednak wyrabiane jest ono w Polsce wschodniej i południowej. Leżące tam obszerne drzewostany świerkowe dostarczają pierwszorzędnego surowca na cel powyższy. Podług przybliżonych obliczeń, spożycie roczne sortymentu tego wynosi w przybliżeniu około 500.000 m³.

Z sortymentów okrągłych, wyróbki leśnej wymienić należy dalej około 30.000 m³ drewna, w po-

Bloki sosnowe z dziewiczych puszcz wschodniej Polski wyróżniają się jakością i wymiarami.

staci słupów telefonicznych i telegraficznych, wyrabianych w lasach całej Polski.

Znaczny odsetek w wyróbce leśnej stanowią też podkłady kolejowe sosnowe spożycie na ten cel wynosi około 900.000 m³ rocznie. Przeważną ilość podkładów kolejowych dostarczają lasy Polski środkowej i wschodniej. Zaznaczyć należy, że jeżeli chodzi o tę gałąź przemysłu, to w czasach ostatnich poczynione były próby z użyciem na ten cel drewna bukowego. Próby narazie nie przyniosły rezultatu. W każdym jednak wypadku sprawa ta posiada znaczenie pierwszorzędne dla rozwoju przemysłu drzewnego, głównie w Polsce południowej, oraz dla zużytkowania buczyny, która nie zyskała sobie w przemyśle drzewnym w Polsce dostatecznego wykorzystania.

Lasy Polski wschodniej szczególnie zaś południowo-wschodniej dostarczają pierwszorzędnego surowca dla przemysłu bednarskiego. Oddawna już lasy te słyną z wyróbki leśnej doskonałego półfabrykatu w postaci dębowych klepek bednarskich, znanych z jakości na zachodnio-europejskich rynkach drzewnych. Tam też, tj. na wschodzie, wytworzyły się już dawniej zastępy doskonałych robotników, którzy wyrabiają klepki dębowe.

Wspomnieć należy tutaj także o wyróbce leśnej plansonów i wańczosów dębowych; wyróbka tych sortymentów zmniejszyła się jednak znacznie w czasach ostatnich. Lasy te dostarczają dalej surowiec w postaci okrągłych wyrzynków drewna dębowego i olchowego, które przerabiane są następnie w mechanicznych zakładach przemysłu drzewnego na forniery stolarskie (dąb) i dykty klejone (olcha). Na cel ten zużywa się także pewną nieznaczną zresztą ilość drewna brzozowego. Ta gałąź przemysłu spotrzebowuje rocznie w przybliżeniu około 250.000 m³ surowca w stanie okrągłym.

Ostatnią wreszcie gałęzią przemysłu w tym dziale jest wyróbka leśna wyrzynków osikowych, służących do mechanicznej przeróbki na zapałki i tkaniny drzewne. Zapotrzebowanie na ten cel wynosi rocznie około 60.000 m³, z czego przeważną część około 50.000 m³ zużywają wytwórnie zapałek.

Les troncs de pin des forêts vierges de la Pologne orientale se distinguent par leur qualité et dimensions.

Wyrzynki fornierowe dębowe, olchowe i brzozowe oraz osika zapałczana stanowią także ważny artykuł eksportowy, poszukiwany i ceniony na wszystkich rynkach europejskich. Szczególnie olcha zwana „mahonie mpolskim", której brak odczuwają inne kraje europejskie, posiada dla polskiego przemysłu dyktowego w Polsce szczególne znaczenie.

Rozwinięty europejski przemysł dyktowy zużywa na cel ten rozmaite inne gatunki drewna, jednak olcha zawsze szczególnie musi być tutaj wyróżnianą, nietylko ze względu na swój zewnętrzny, ale także ze względu na szczególne własności techniczne i przydatność tego gatunku drewna na wyrób dykt klejonych. I właśnie lasy Polski, jedyne dzisiaj w Europie posiadają jeszcze rozległe drzewostany olchowe, które mogą postawić ją na pierwsze miejsce w tej gałęzi przemysłu drzewnego.

Przemysł mechaniczny reprezentowany jest w lasach Polski przedewszystkiem przez tartacznictwo. Podług przybliżonej statystyki posiada Polska 1690 tartaków z około 3300 trakami. Jak już wyżej wspomniałem, rozmieszczenie tartaków na całem terytorjum kraju nie jest prawidłowe; przewaga ich leży bowiem na zachodzie Polski, tj. tam, gdzie lasów jest najmniej i gdzie też nie mogą one być zatrudnione przez cały rok z powodu braku dostatecznej ilości surowca. We wschodniej i południowej części kraju mógłby przemysł tartaczny rozwijać się korzystniej, mając surowiec drzewny wszelakiego gatunku, blisko i pod dostatkiem.

Pomimo trudności technicznych i finansowych przemysł tartaczny zdołał sprostać stawianym mu wymaganiom i spełnić swoje zadanie, dostarczając nietylko półsurowiec w postaci belek, bali, desek i listew na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego ale przyczyniając się w stopniu znacznym do zaopatrzenia rynków zewnętrznych, takich, jak niemiecki, francuski, angielski i innych.

Złączone w wielu wypadkach z tartakami zakłady ściślejszego przemysłu drzewnego, skrzynkarnie, parkieciarnie, stolarnie itp. przyczyniają się w znacznej mierze do racjonalnego wyzyskania surowca drzewnego i dostarczają wyroby swoje tak na rynek wewnętrzny, jak również i na eksport.

W dziale mechanicznego przemysłu drzewnego dużą rolę odgrywają wspomniane już poprzednio wytwórnie fornierów i dykt klejonych, oraz wytwórnie bukowych mebli giętych. Zwłaszcza wytwórnie dykt klejonych dostarczają znakomity i znany ze swej jakości towar na wszystkie prawie zachodnie rynki europejskie. Fabryki bukowych mebli giętych natomiast wywożą wyroby swoje także na rynki pozaeuropejskie, jak np. Afryka i Australja.

Drewno bukowe znajduje pozatem nie wielkie zastosowanie na rynku wewnętrznym. Służy ono do wyrobu drobnych przedmiotów użytku domowego (pudełka, talerze, łyżki i t. p.), oraz jest podstawowym, głównym surowcem w dziale przemysłu zabawkarskiego. Wytwórnie drobnych przedmiotów drzewnych i zabawek zużywają ponadto, niewielkie zresztą ilości innych gatunków drewna, jak jawor, osika, brzoza, lipa i t. p.

Istniejące obecnie pięć fabryk zapałek spotrzebowują znaczne ilości drewna osikowego. Pozatem jedna wytwórnia plecionych wyrobów drzewnych zużywa drewno osikowe na pokrycie własnego zapotrzebowania. Ta ostatnia gałąź przemysłu nie rokuje jednak dobrych widoków rozwoju na przyszłość.

Znaczne ilości drewna rozmaitych gatunków spożywa wreszcie przemysł stolarski zwłaszcza stolarsko-meblowy, którego wyroby prócz pokrywania zapotrzebowania wewnętrznego kraju stanowią także przedmiot wywozu zagranicę.

Chemiczny przemysł drzewny prócz fabryk celulozy o których była mowa wyżej, reprezentowany jest w Polsce przedewszystkiem przez kilka zakładów suchej destylacji drewna, przerabiających drewno mniej wartościowych sortymentów drzewnych (np. szczapy opałowe) na zasadnicze produkty suchej destylacji, jak smoła (i pochodne oleje smołowe), kwas octowy, alkohol metylowy, aceton i węgiel drzewny. Jedna z tych fabryk (destylarnia w Węgierskiej Górce) przerabia tylko drewno bukowe, przyczyniając się w ten sposób do spożycia tego niedocenionego u nas w kraju surowca.

Znacznie rozwinięty zwłaszcza we wschodniej połaci kraju jest przemysł terpentynowy; t. zw. „terpentyniarnie" przerabiają znaczne ilości karpiny sosnowej, która w ten sposób może być zużytkowaną znacznie lepiej niż na cele opałowe. Uzyskiwana w przemyśle tym t. zw. terpentyna surowa stanowi ważny produkt handlowy tak na rynku wewnętrznym jak zewnętrznym.

Jedna jedyna wytwórnia w kraju (Krystynopol) zajmuje się pozyskiwaniem żywicy z karpiny sosnowej na drodze t. zw. ekstrakcyj, tj. ługowania drewna za pomocą benzenu. Przemysł ten nieznany u nas dotąd w kraju rokuje jaknajlepsze nadzieje na przyszłość.

Prawie zupełnie nie rozwinęło się jeszcze pozyskiwanie żywicy z rosnących drzew sosny pospolitej tj. t. zw. „żywicowanie" które gdzieindziej (np. we Francji) daje gospodarstwu leśnemu poważne zyski i dostarcza cennych produktów tj. terpentyny czystej (t. zw. „francuskiej") oraz kalafonji. W dzisiejszym stanie rzeczy żywicują tylko lasy państwowe w środku kraju i przerabiają uzyskaną żywicę we własnej destylarni w Zagórzu koło Częstochowy.

Nie rozwinął się w Polsce dotąd przemysł pozyskiwania olejków eterycznych z igieł i z młodych pędów drzew iglastych (np. sosny kosodrzewiny), pomimo to że nie wymaga on zbyt kosztownych inwestycyj i mógłby dawać poważne dochody.

Nie sposób w tym krótkim szkicu dać bardziej szczegółowy rys wszystkich gałęzi przemysłu drzewnego jakie mogłyby być jeszcze w Polsce rozwinięte. Zaznaczyć jednak należy, że idziemy w tym kierunku ustawicznie naprzód nie zrażeni piętrzącemi się przeciwnościami zdobywając z roku na rok nowe pozycje.

PROF. ADAM SCHWARZ — Varsovie.

Les Forêts et l'industrie du bois en Pologne

La répartition des forêts en Pologne couvrant la superficie de 8.960.000 ha présente un tableau très varié. C'est à l'Est, au Sud et au Sud-Est du pays que se trouvent les étendues forestières les plus considérable. Dans les autre régions les forêts constituent un pourcentage de la surface en général insignifiant la superficie boisée ne représentant pas une entité mais étant entourée des terres labourables, centres industriel et habitations. L'aménagement de ces forêts-là et par suite leur production, de même que la qualité du bois, n'atteint pas le niveau des forêts de la partie méridionale et orientale du pays. Une telle répartition détermine l'aspect des forêts respectives lequel présente une grande importance pour le développement de l'industrie du bois. D'une part, dans les régions dont la population est plus dense et la superficie boisée plus restreinte, l'économie forestière en général et l'industrie du bois en particulier manifestent une intensité considérable, entraînant l'exploitation de la matière première aussi avancée que possible; dans les autres régions, où, les forêts couvrent la plupart de la superficie l'abondance du bois amène une certaine prodigalité dans son utilisation, l'aménagement des forêts et l'organisation de l'industrie forestière restent donc encore au dessous du niveau rencontré dans les provinces occidentales. Cette situation subit cependant une amélioration constante qui doit surmonter les obstacles découlant du manque des moyens de communication suffisamment développés.

La répartition variée des forêts présente encore une importance à un autre point de vue. L'étendue considérable du pays de même qu'une grande variété des conditions géologiques et hydrologiques ainsi que de la configuration du terrain ont dû amener des différence importante en ce qui concerne les rapports phitosociologiques, d'où

une grande abondance floristique. Une grande quantité d'essences en a résulté dont la Pologne compte 26, chiffre entièrement suffusant pour exercer une forte influence sur les possibilitées de développement de l'industrie du bois, divisée en plusieurs branches.

Depuis le pin couvrant actuellement environ 66% de la superficie de toutes les forêts polonaises et qui règne principalement dans les plaines sablonneuses du Nord et de l'Ouest, à travers presque toutes les essences résineuses rencontrées en Europe, on en vient aux belles forêts de chêne, où l'on trouve de chêne — quercus podunculata — et le chêne — quercus sessiliflora — au Sud-Est de la Pologne, ainsi qu'aux multiples terrains couverts d'aune et de tremble dans la partie orientale du pays. Les régions méridionales sont couvertes, en outre d'autres essences, surtout d'épicéa, ainsi que de forêts mixtes, composées de sapin, d'épicéa et de hêtre.

Il est évident que la composition des forêts polonaises reproduite ci-dessus est présentée d'une manière très sommaire et quo, à côté des essences dominantes, émmérées on en trouve d'autres, autant résineuses que feuillues, rencontrées dans toutes les forêts de Pologne à peu pres Après le pin auquel revient 66% de la superficie boisées, comme nous avons déjà indiqué, viennent par ordre d'importance: épicéa — environ 19%, sapin-environ 5%, chêne environ 5% de la superficie totale. Parmi d'autres essences plus importants sont à énumérer, outre l'aune, le tremble et le hêtre déjà mentionnees, — le bouleau qu'on trouve presque partout, des feuillus, comme le frêne, le platane, l'orme, le peuplier et le tilleul, des résineux comme le pin cembro — pinus cembra, — de même que les mélèges et les ifs rarement rencontrés.

Cette variété des essences avec la prédominence du pin a fortement influencé le développement de l'industrie du bois, donc on va traiter dans la suite du présent article.

Il nous faut à présent examiner la qualité du bois des nombreuses essences représentées dans les forêts polonaises, cette qualité étant de toute première importance pour l'essor de l'industrie et du commerce du bois.

En examinant les forêts de Pologne au point de vue des possibilités de leur exploitation, on voit qu'elles se laisseuent diviser en deux grands groupes: l'un constitué par les terrains boisées de l'Ouest, du Nord-Ouest et un partie du Centre de la Pologne, se compose de forêts en général plus jeunes, d'origine artificielle, et dont la qualité du bois est inférieure à celle des bois de la Pologne méridionale et orientale, où il y a encore actuellement les anciennes forêts d'origine naturelle fournissant des billots aux dimensions considérables en longueur et épaisseur. Il est vrai qu'il se trouve dans ces forêts un pourcentage du bois trop vieux, ce qui determine quelquefois le pourcentage trop grand, de bois devant être qualifiés en tant que déteriorés comme bois de chauffage. Le reste pourtant donne la matière première de tout premier ordre. C'est grâce à cela que le bois polonais jouissant depuis longtemps sur les marchés européens d'une réputation établie quant à sa qualité. Il n'en résulte nullement que la qualité du bois de la Pologne du Nord et de l'Ouest ne permette pas son utilisation dans des proportions plus considérables. Au contraire, le bois provenant de ces régions, et ça se rapporte surtout au pin, est tout aussi bon, et il est recherché et acheté sur les marchés européens, bien qu'il n'égale pas la qualité du bois de l'Est et du Sud. Après le pin ce sont l'aune et le tremble dans la Pologne orientale dont l'exellente qualité jointe aux grandes dimensions en font un articles de tout premier ordre et d'une renommée établie.

Les considération ci-dessus expliquent une différence sensible entre l'industrie du bois à l'Ouest et a l'Est. Les forêts d'Ouest et en partie celles du Centre fournissaient et continuent à fournir des quantités considérables des bois sciés, et les forêts de l'Est et du Sud, en outre les bois sciés, des grandes quantités des produits demiouvrés et des produits finis provenant de l'exploitation forestière. Les moyens de communication beaucoup pires à l'Est qu'à l'Ouest y sont pour beaucoup. Cet état des choses a été conditionné dans une grande mesure par la politique des anciens états copartageants. Aussi, toute l'industrie du bois, à quelques exeption près, était — elle concentrée jusqu'aux derniers temps presque exclusivement dans les régions occidentales. Ce ne fut que par les dernières années qu'une tendance rationnelle à faire passer les établissements indu-

striels vers l'Est, c'est à dire, vers les sources des matières premières, s'est manifestement accentuée. Ce remaniement est parallèle avec l'action tendant à rendre l'accès aux forêts plus facile par la construction d'un réseau étendu des voies de communication sous la forme des chemins de fer de forêt, à vapeur où premier lieu. Malgré cela les assortiments fabriqués manuellement constituent encore aujourd'hui un pourcentage important dans les forêts orientales de la Pologne; car la pénétration des chaussées et autres moyens de communication permettant les transports du bois en grumes de grandes dimensions pour les établissements de l'industrie du bois n'a pas encore eu lieu partout.

Le bois pour la cellulose et la pâte à papier est également produit par les forêts de toute la Pologne, mais principalement par celles des régions orientales et méridionales. Les vastes terrains, couverts d'épicéa qui s'y trouvent, fournissent à cette production une exellente matière première. D'après les calculs approximatifs la consommation de cet assortiment s'exprime par le chiffre d'environ 500.000 m^3 par an.

Parmi les assortiments ronds de la production forestières il faut indiquer environ 30.000 m^3 des poteaux télégrafiques fabriqués dans les forêts de toute la Pologne.

Les traverses de pin constituent également un pourcentage important; on emploie pour leur

Puszcza w Polsce. — Une forêt en Pologne. — A polish forest. — Urwald in Polen.

En abordant l'examen des assortiments fournis par les forêts polonaises sans la contribution des établissements mécaniques, on a à mentionner avant tout le bois de mines, bois pour la cellulose ou pour la pâte à papier. Le bois de mine est produit sur place dans les forêts de presque toute la Pologne. Toutefois, ce sont les forêts de l'Ouest et du Sud-Est qui en fournissent spécialement. On trouve cela naturel, si l'on tient compte de ce que là que se trouvent les mines utilisant des grandes quantités de cet assortiment. La consommation annuelle du bois de mine est d'environ 750.000 m^3.

fabrication environ 900.000 m^3 mètres cubes par an. Elles sont fournies dans la plupart par les forêts de la Pologne centrale et orientale. Il est à retenir que dans ces derniers temps on a essayé d'introduire dans cette branche de production le bois de hêtre. Les essais n'ont pas donné pour le moment des résultats. En tout cas les tentatives en cette question sont d'une extrême importance pour le développement de l'industrie du bois, surtout dans la Pologne mèridionale, de même que pour l'utilisation du hêtre qui n'est pas encore suffisamment exploité dans l'industrie du bois de Pologne.

Klepka dębowa z lasów polskich zawdzięcza swą wysoką markę jakości surowca i obróbce przez najbardziej w Europie wykwalifikowanych robotników.

Les forêts de l'Est et surtout du Sud-Est fournissent la matière première de premier ordre pour la tonnellerie. Elles sont renommées depuis longtemps, ces forêts-là, par la production sur place d'un exellent demi-produit — douves de chêne — appréciées sur les marchés du bois de l'Europe occidentale. C'est dans ces régions orientale de la Pologne que ce sont formés les ouvriers qualifiés fabriquant les douves de chêne.

Il est également à noter la productions des plançons de chêne; la fabrication de ces assortiments a toutefois considérablement diminué ces temps derniers.

Les forêts en question produisent aussi du bois rond de chêne et d'aune qui est ensuite transformé dans les établissements mécaniques en plaques pour la menuiserie (chêne) et plaques collées (aune). On y emploie également une quantité, insignifiante d'ailleurs, du bouleau. Cette branche d'industrie transforme approximativement à peu près 250.000 m³ du bois rond par an.

La dernière branche de l'industrie dans ce domaine c'est la production dans la forêt du bois rond, de tremble servant à la fabrication des allumettes et de la sparterie. La demande annuelle de la matière première est ici d'environ 60.000 m³ dont presque 50.000 m³ sont consumés par les usines d'allumettes.

Le bois rond de chêne, d'aune et de bouleau ainsi que le tremble pour les allumettes constituent un important article d'exportation, recherché et apprécié dans tous les marchés européens. C' est surtout l'aune dit „acajou polonais" dont le manque est ressenti par les autres pays européens, qui présente une importance particulière pour l'industrie du placage et contreplacage en Pologne. Cette industrie dévoloppée en Europe est amenée à employer les autres essences; toutefois l'aune s'y qualifie spécialement, non seulement par son extérieur, mais aussi grâce à ses qualités techniques et l'adaptation de ce genre du bois pour la fabrication des plaques collées. Les forêts polonaises sont seules en Europe qui possedent encore les vastes étendues couvertes d'aune, ce qui peut assurer à la Pologne la premiere place dans cette branche d'industrie du bois,

L'industrie mécanique est représentée dans les forêts polonaises en premier lieu par les scieries. D'après une statistique approximative la Pologne en a environ 1690 avec 3.300 châssis. Comme il a été mentionné plus haut, la dislocation des scieries sur tout le territoire du pays n'est pas rationnel; le gros se trouve à l'Occident, c'est à dire dans la régions où il y a le moins de forêts; en conséquence les scieries ne peuvent pas être occupées toute l'année par défaut d'une quantité suffisante de la matière première. Dans la partie orientale et méridionale du pays l'industrie du sciage pourrait se mieux développer, en disposant sur place de la matière première de toute sorte et en quantité suffisante. Pourtant, l'état de cette industrie n'est pas satisfaisant, tant en ce qui concerne ses ressources financières que son aménagement technique qui, à quelques exeptions près, ne répond pas aux exigences du progrès technique et de la rationalisation du travail.

Malgré les difficultés techniques et financieres l'industrie du sciage, a su accomplir sa tâche en fournissant non seulement des produits demi ouvrés, tels que poutres, madriers, planches et liteaux pour couvrir la demande intérieur, mais elle a contribué dans une considérable mesure à approvisionner les marchés extérieurs, comme allemand, français, anglais etc.

Les établissements de l'industrie du bois plus spécialisées, telles les caisseries, parqueteries, menui serie etc. contribuent également à l'utilisation rationnelle de la matière première et fournissent leurs produits tant sur le marché intérieur que pour l'exportation.

Dans le domaine de l'industrie du bois mécanique un grand rôle revient aux fabriques de bois plaqué et contreplaqué, de même qu'aux fabriques des meubles en bois courbé de hêtre. Surtout les fabriques des plaques collés fournissent à presque tous les marchés occidentaux un article de premier ordre et apprécié pour sa qualité. Quant aux meubles en bois courbé de hêtre elles pénètrent même dans les marchés extraéuropéens, comme en Afrique et Australie.

Le bois de hêtre trouve en outre une application insignifiante sur le marché intérieur. Il sert à la fabrication des menus objets d'usage domestique (boîtes, assiettes, cuillères etc.) et constitue la matière première essentielle et principale pour l'industrie des jouets. Les fabriques des menus objets en bois et des jouets consomment en outre d'insignifiantes quantités d'autres essences, comme platane, tremble, bouleau, tilleul etc.

Les 5 usines d'allumettes existant à l'heure actuelle transforment des quantité considérable du bois de tremble. Une fabrique des ouvrages tressés utilise le bois de tremble pour couvrir ses propres besoin. Cette dernière branche de production ne promet toutefois pas de bonnes espérances pour l'avenir. L'industrie de menuiserie, surtout menuiserie des meubles, emploie enfin des grandes quantités de bois de toute sorte, et ces produits tout en couvrant la demande intérieure sont également exportés à l'étranger.

La douve de chêne des forêts polonaises doit sa haute réputation à la qualité du bois ainsi qu'à la préparation par les cuvriers les plus qualifiés en Europe.

L'industrie chimique du bois, outre les fabriques précitées de la cellulose, est représenté en Pologne par quelques établissements de distillation du bois transformant le bois des assortiments moins bons (par ex. bois de chauffage) en produits essentiels de la distillation, tels que goudron et ses résines, acide du vinaigre, alcool methyle, aceton, charbon du bois etc. Une de ces fabriques (Distillerie à Węgierska Górka) ne transforme que le bois de hêtre, en contribuant ainsi à la consommation de ce bois pas assez apprécié en Pologne.

L'industrie de térébenthine est assez développée surtout dans la région de l'Est: les fabriques de térébenthine transforment des quantités considérables de „karpina" de pin qui peut être aussi utilisée beaucoup mieux que pour le chauffage. La térébenthine crue obtenue dans cette industrie constitue un article important du commerce tant sur le marché intérieur que l'exterieur. Une seule fabrique dans le pays Krystynopol s'occupe de la production de la résine avec de „karpina" de pin par voie d'un procédé dit „extraction" et qui consiste à lessiver le bois avec benzin. Cette industrie inconnue jusqu'ici dans le pays promet des plus belles espérances dans l'avenir.

In ne s'est presque pas encore développée en Pologne l'obtention de la résine des arbres croissants du pin et qui dans les autres pays (par ex. en France) donne de sérieux profits à l'économie forestière, tout en fournissant des articles précieux et notamment térébenthine pure (dite francaise) ainsi que colophanie. Ce ne sont que les forêts de l'Etat qui produisent de la résine en Pologne et la transforment dans leur propre distillerie à Zagórze près de Częstochowa.

L'industrie des essences éthériques, (extraction des essences des aiguilles et des pousses des conifères) ne s'est pas non plus développée en Pologne, malgré qu'elle n'exige pas d'investissement très coûteux, et qu'elle pourrait donner de sérieux profits.

Il est impossible de présenter dans ce bref résumé plus de details sur toutes les branches de l'industrie du bois qui pourraient se développer encore en Pologne. Il est à souligner pourtant que nous avançons constamment dans cette voie sans nous décourager par multiples obstacles, et en réalisant d'un an à l'autre des progrés nouveaux.

PROF. ADAM SCHWARZ — Warsaw.

Poland's forest wealth and timber industry

The total area of forest-land in Poland comes to 8.960.000 ha. distributed very unevenly over the Republic. The largest compact areas of forests are to be found in the eastern, southern and southeastern parts of the land, since in the remaining parts the wooded area is usually a low percentage of the total, very often cut up and separated by agricultural holdings, industrial centres and inhabited areas. The condition of these scattered forest areas is not all that it should be and the quality of the timber as also the annual increment fall short of the standards to be noted in the southern and eastern districts of Poland. This varied distribution of forest-land naturally rusults in a development lacking in uniformity in the various parts of the country. In those parts of the Republic which have a larger population but a smaller area of forests, forest economy in general and the timber industry in particular bear a more intensive character based upon the greatest possible exploitation of the raw material available; in other parts, there where the wooded areas predominate, the plentifulness of timber has led to a less economical use of the forest resources and the timber industry likewise stands on a lower level than in the western districts. This state of affairs is, however, steadily improving as communication facilities are extended and improved.

The uneven distribution of forests in Poland has resulted in other important differences, which are not, however, of an unfavourable nature. The large area of the Polish Republic and the very varied geological and hydrological relations, the great differences in the configuration of the land-surface, etc. have all had a considerable influence on the shaping of the distribution of flora with the result that the flora of the country has a very wide range and is most differentiated. The forests of Poland are therefore marked by the great number of varieties of trees to be found in them. There are twenty-six varieties in Poland and this number is quite sufficient to influence in a high degree the development of

a timber industry specialising in more than one or even a few types of wood.

The extensive plains of northern and western Poland, with their sandy soil, are mostly wooded by the common pine, which today accounts for about 66 per cent. of Poland's wooded area. Crossing that part of Poland we can encounter all the types of European coniferous trees and very valuable types of oak (of both the pedunculate and non-pedunculate types); large areas in the south-east of the country are occupied by oak forests, whilst in Eastern Poland there are large forests of aspen and of alder trees. The southern parts of the Republic are mostly wooded by spruce, although many other types also exist there, chief amongst which are the beech, fir and Scotch-pine.

Quite naturally, the above general remarks on the trees to be found in Poland do not give anything like a complete list of the various varieties; there are many other types, deciduous and coniferous, which are to be found in greater or smaller areas in virtually all the forests of Poland. In addition to the 66 per cent. of the total wooded area occupied by the common pine, the spruce accounts about 19 per cent., fir about 5 per cent., oak about 5 per cent of the wooded areas of the Polish Republic. Other important varieties of trees to be found in Poland are, apart from the aspen, beech and alder-trees already mentioned, the birch (in nearly all Polish forests), the ash, maple, elm, poplar and lime (amongst the deciduous trees) and the already few larch and yew-trees (amongst the coniferous family) and the Calabrian pine.

As already stated, this large number of varieties of timber to be found in Poland has had a potent influence on the proper development of the timber industry in that country, and further reference will be made this factor later on in this article.

Let us now turn to an examination of the quality of the timber to be found in such abundance in Poland. This is factor which naturally is not without significance to the development of industry and trade in that product.

The forest areas of Poland can be divided into two general groups of utility value: one group embraces western, north-western and parts of central Poland; here the forests are younger, mostly artificially planted, and producing timber of a worse quality than that yielded by southern and eastern Polish forest areas, where the forests are still of the primeval type, of natural growth, with old trees having trunks of great length and thickness. It is true that these old forests have a certain proportion of superannuated timber and that this causes an excessive amount of the lumber to enter into the category of fire-wood in view of rot, breakages, etc.; but the great mass of this old timber is of firstclass quality and to it can be attributed the high reputation which Polish timber enjoys on the European market. It should not be understood, however, that the timber of northern and western Poland is unsuitable for use in large quantites. The contrary is the case, and lumber from those parts of Poland (especially pine) is of very good quality and in good demand on the markets of Western Europe, although, as already stated, it does not come up to the exceptionally high level of quality of timber in eastern and southern Poland. After pine, the oak, alder and aspen wood produced in the eastern parts of Poland are of the highest quality, are delivered in large sizes, and generally enjoy the best of reputations.

With such an abundance of high-grade timber of various types, it is natural that a highly-developed industry has been built up. The forests of the western districts of Poland, and those in the central provinces also to a certain extent, furnish high grades of sawn timber, whilst the eastern and southern provinces produce besides sawn material, also many semi-manufactures and finished articles based upon the forest wealth of the country. The lack of good communication facilities in the eastern and southern parts of Poland has, however, much inhibited the growth of a timber manufacturing industry in those parts of the country. In the western provinces, conditions in this respect were always much better since the Germans did not copy the Russian and Austrian policies of depriving their Polish provinces of communication as far as possible. Of recent years, however, this state of affairs has been much remedied under Polish government and the timber industry has been steadily and rationally moving towards the east, i. e. to the centres producing the raw materials necessary for work. This movement is taking place simultaneously with an extension of communication faci-

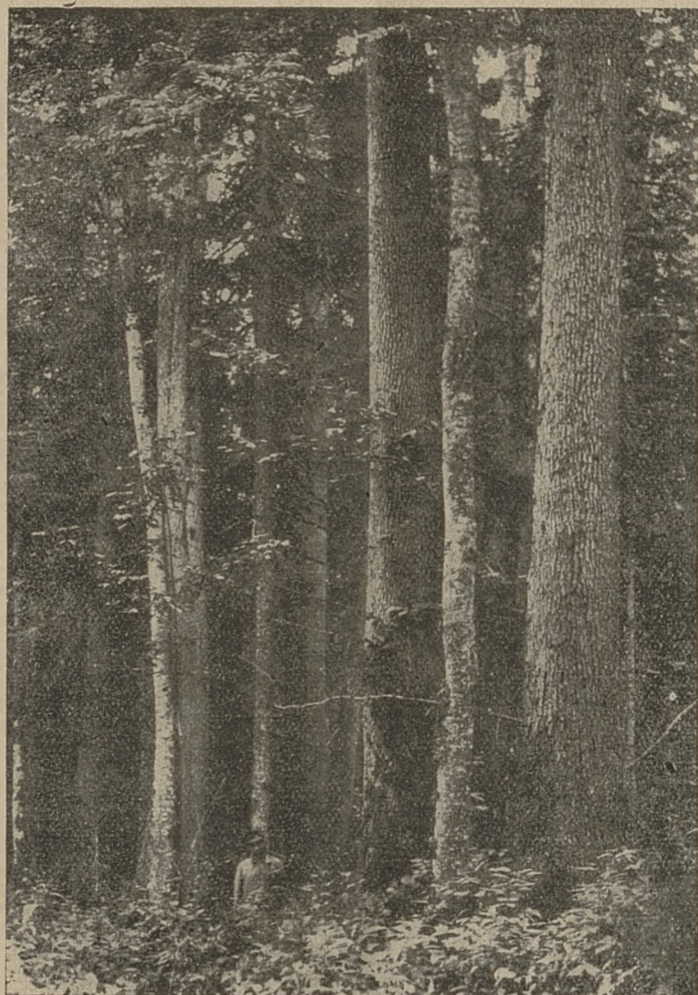
lities in the forests themselves which make the exploitation of the forest-areas much simpler. In spite of this improvement in conditions, the goods produced by hand-labour in the eastern forest-areas of Poland still constitute a large percentage of the total wood manufactures of the Republic. Roads and light railways have been constructed but it cannot be yet said that the work of improving communication has been finished, although the transport of large trunks and logs from the forests to the industrial establishments has made important progress of late.

There are certain timber products, produced in Poland, which do not require industrial plants for their output. These are pit-props and pulpwood for the manufacture of cellulose or woodpulp. Pit-props, in Poland, are hewed in almost all the forests of the country, but mostly in the western and south-western districts which are nearest to the mining areas of Poland; these mines constitute the chief market for the product, consuming about 750.000 cub. m. of pit-props per annum.

Lumber for the production of cellulose and wood-pulp is also prepared in almost all the forest areas of Poland, but mostly in the eastern and southern portions of the land. The enormous tracts of spruce forests to be found there furnish a first-rate raw material for that purpose. It is estimated that the annual production of lumber for that purpose comes to about 500.000 cub. m.

In the category of round-wood, the Polish forests produce about 30.000 cub. m. of timber in the shape of telegrafh and telephone poles.

A considerable percentage of the production of the Polish timber industry is accounted for by the output of pine railway sleepers, which amounts to about 900.000 cub. m. yearly. The greater part of this production is from the forests of central and eastern Poland. Trials have been made of using beech-wood for the manufacture of sleepers but the data available so far is insuffcient to enable one to make an opinion. The experiment is interesting insofar as the wood in question has not been much used by the timber industry of the southern province in spite of its relative abundance.

Las w Polsce Wschodniej. — Une vue de forêt en Pologne orientale. — A view of a forest in the eastern part of Poland. — Wald in Ostpolen.

The eastern and especially the south-eastern forest-areas of Poland furnish first-rate raw material for the coopers' trade. The districts in question have long been known for the excellence of the oak berrel-staves which they produce and export to mamy countries in Europe. No small

part in the success of this industry is due to the existence of a numerous class of highly-skilled workers specialising in the production of coopers' wares.

The Polish forest industry also furnish valuable raw materials in the shape of round oak and alder sections for the manufacture of veneers (oak) and of plywood (alder) in the mechanised industries producing these products. A certain amount of birch-wood is also used in these industries but not to any greater extent. The total throughput of timber in these industries accounts for about 250.000 cub. m. of roundwood.

Finally, we come to an important branch of the timber industry; that producing aspen-wood for the manufacture of matches and woodfabrics. The production of this wood comes to over 60.000 cub. m. per annum, of which about 50.000 cub. m. are consumed by the match factories in Poland.

Oak, alder and birch veneer material and aspen-wood for the match industry are much in demand as export articles for nearly all the foreign markets in Europe. Alder, especially, known as „Polish machogany", is in great demand in the whole of Europe and is at the same time most important for the Polish plywood industry. It is true that the plywood industries of other countries use various other woods, but there can be no doubt that alder-wood is unrivalled, not only for its appearance, but also for its technical properties and suitability for the manufacture of plywood. Poland today, has the only large forests of alder-wood in Europe and this fact should enable her to occupy a predominant place in the plywood industry of the Old Continent.

The mechanised timber industry of Poland is mostly composed of saw-mills. It is estimated that there are about 1690 mills with about 3.300 frames installed. As has already been stated, the distribution of the saw-mills is not properly arranged over the whole territory of the Republic, since the majority of the mills are in the western provinces, where the area of forest-land is lowest and where work cannot be conducted the whole year round in view of the shortage of material during the winter months. The saw-milling industry could develop much more favourably in the eastern and southern regions of Poland in view of the proximity and abundance of the necessary raw material.

In spite of technical and financial difficulties, the Polish saw-mill industry has on the whole coped with the situation, producing not only semi-manufactures in the sape of lathes, boards, deals and battens for the home market but also for many export markets, including Germany, France, Great Britain, etc.

Many of the saw-mills possess special departments producing packing-cases, parquet flooring, joiners' goods, etc. and in this way help to make a fuller use of Poland's timber resources and to raise the qualitative value of Polish export. One of the chief divisions of the Polish timber manufacturing industry is that occupied with the production of veneers and plywood, already referred to, and the manufacture of bentwood furniture from beech-wood. The plywood factories send their products to mamy foraign countries and the excellence of their goods are well-known not only in Europe but also in Africa, Australia and America. Beech-wood products made in Poland also include many smaller articles of every-day use such as' boxes, wooden plates, spoons, etc. and the wood in question is in wide use in the toy-making trade. Toys and small household articles are also produced in Poland from other woods to a certain extent, aspen, birch and lime woods being likewise used in these trades.

One of the most highly developed industries in the eastern parts of Poland is that producing turpentine. The turpentine plants in Poland use as their basic raw material pine-wood which otherwise would be suitable only for fuel. The raw turpentine produced by this industry finds a ready market at home and abroad. Poland has only one turpentine plant (at Krystynopol) producing resin from pine-wood by the extraction method, i. e. by soaking the wood with benzene. This industry is a young one in Poland, but its future appears to be assured and its development certain.

The extraction of resin from growing trees, which has developed to such an extent in France, has not been introduced on a wider scale in Poland in spite of the fact that it extremely profitable and yields a valuable pure turpentine

(known as French turpentine) and calaphony. At present the process is only conducted in some parts of central Poland, the product being further distilled in the Zagórze plant near Częstochowa.

A volatile-oil extracting industry has not yet developed in Poland, although the needles and twigs of coniferous trees are naturally very abundant, and in spite of the fact that the capital-investment necessary is not very great and that the industry could prove very profitable.

It has been, of course, impossible in this short sketch to give a more detailed description of all the various divisions of Poland's wood and timber industries, or to cover adequately those branches of the industry which could be developed in the country but have not been founded so far. Progress is, however, being made constantly and steadily in spite of all obstacles and difficulties, and year by year new branches of production are arising upon the soil of the Polish Republic.

PROF. ADAM SCHWARZ — Warszawa.

Forste und Holzindustrie Polens

Die eine Fläche von ungefär 8.960.000 ha umfassenden Waldungen Polens sind über das ganze Land ungleichmässig zerstreut. Die grössten zusammenhangenden Waldmassive befinden sich in dem östlichen, südlichen und südöstlichen Gebieten. In den anderen Landesteilen nehmen die Forsten einen geringen Prozentsatz der Landesfläche ein; dazu kommt noch, dass die Waldungen in diesen Teilen sehr häufig unzusammenhängende Komplexe bilden, umgeben von Bauerngehöften, Industrieanlagen und anderen Ansiedelungen; der wirtschaftliche Stand, die Güte des Holzes und die Produktion dieser Wälder kann also nicht mit den Waldungen des südlichen und östlichen Polens verglichen werden. Die oben geschilderte Verteilung der Forsten hat Erscheinungen zur Folge, die Entwicklung der Holzindustrie ausserordentlich beeinflussen. So sieht man denn, dass in den Gebieten, die dicht bevölkert sind und weniger Waldungen aufweisen, die Forstwirtschaft und im besonderen die Holzindustrie sich durch anssergewöhnliche Intensivitat auszeichnen, die in einer möglichst weiten Ausnutzung des Rohstoffes ihre Erscheinung hat. Dort jedoch, wo die Waldfläche verhältnismässig einen grossen Prozentsatz der Gesamtfläche einnimmt, und wo der Rohstoff keinen so grosssen Wert hat, stehen die Forstwirtschaft und Holzindustrie auf einer niedrigeren Stufe als im westlichen Teil des Staates. Dieser Zustand bessert sich zwar ständig, aber langsam, da das Fehlen von Transportmitteln jede Arbeit und Mühe in dieser Hinsicht sehr erschwert.

Die Ungleichmassige Verteilung der Waldfläche hat jedoch noch eine andere Bedeutung. Die geraume Gebietsfläche des Staates, die ausserordentliche Verschiedenheit der geologischen und hydrologischen Verhaltnisse, und nicht minder die grosse Verschiedenheit des Terrains bewirkten ungemeine Unterschiede in den phytosoziologischen Verhältnissen, die sich in der Verschiedenheit der Flora äussert; die polnischen Forsten bestehen deshalb aus den verschiedensten Beständen, und die 26 vorkommenden Holzarten genügen vollständig, der Holzindustrie ein eigenes Geprage zu geben und ihre vielartige Entwickelung zu beeinflussen.

Während auf der sandigen Tiefebene des Nordens und Westens die Kiefer vorherrscht, die ungefähr 66% der ganzen Waldfläche Polens einnimmt, trifft man weiter nach dem Süden alle europäischen Nadelholzarten. Im Südosten hingegen breiten sich die schönsten Eichenwälder mit der Stiel- und Traubeneiche aus. In den Gebirgen findet man reine und mit Tanne und Rotbuche gemischte Fichtenbestände, im Osten wiederum gehören reine Erlen- und Espenwaldungen nicht zur Seltenheit.

Selbstverständlich gehören die vorhin genannten Holzarten zu den Hauptbeständen der polnischen Forsten. Ausserdem findet man noch andere Nadel- und Laubhölzer die in kleineren und grösseren Kompleksen im ganzen Land zu treffen sind. Die Kiefer nimmt, wie schon gesagt, 66% der bewaldeten Fläche ein, die Fichte ungefähr 19%, die Tanne ungefähr 5% und die Eiche ebenfalls 5%. Zu den wichtigeren Holzarten gehören noch die Erle und Espe, Buche und Birke, die überall ihren Standort hat; weiter verdienen der Erwähnung noch die Esche, der Ahorn, die Rüsterarten, Pappel und Linde, die Zirbelkiefer, die Larche und der Eibenbaum.

Zu besprechen wären noch die Eigenschaften der vorgenannten Holzarten, da davon die Entwickelung der Holzindustrie und des Holzhandels abhängig ist. Vom Standpunkte des Nutzwertes gesehen lassen sich die polnischen Waldungen in 2 grosse Gruppen teilen. Die Gruppe, die den Westen, Nordwesten und das Innere der polnischen Republik umfasst, besteht aus hauptsächlich jüngeren Beständen. Diese Forsten sind ausschliesslich auf kunstlichem Wege entstanden und weisen ein schlechteres Holz auf als die im Süden und Osten wachsenden Bestände. Denn hier findet man noch auf naturlichem Wege entstandene Urwälder von hohem Alter und aussergewöhnlich starken Dimensionen. Zwar enthalten diese Forsten ein gewisses Prozent überhaltigen Holzes, welches teilweise schon stark angegriffen, nur Brennholz liefert. Der Rest jedoch weist eine ausgezeichnete Güte auf und muss zu den erstklassigen Hölzern gerechnet werden. Daher kommt es, dass das polnische Holz schon von jeher auf dem europäischen Markte eine besondere Marke hatte und allerorten sehr gesucht war. Damit soll jedoch nicht gesagt sein, dass das Holz aus den westlichen und nordwestlichen Gebieten keinen oder nur einen sehr geringen Wert hat. Davon kann keine Rede sein, denn das aus diesen Gegenden stammende Material,

und im besonderen das Kiefernholz, liefert ausserordentlich viel Nutzholz, das von bester Güte ist und auf dem europäischen Markte ebenso gern gesehen und gekauft wird; trotzdem es dem östlichen und südlichen Holz nicht gleichkommt. Jedoch nicht nur die Kiefer, sondern auch die Eiche, Erle und Aspe aus den östlichen Provinzen bilden einen ausgezeichneten und handelswerten Artikel, da sie ebenfalls ansehnliche Dimensionen aufweisen und sich im Auslande einen guten Ruf verschaft haben.

Aus Vorhergesagtem ist nun auch erklärlich, warum die westpolnische Holzindustrie so grundverschieden ist von der ostpolnischen Industrie. Während die west- und mittelpolnischen Forsten ausschliesslich gutes Schnittmaterial liefern, gewinnt man im Osten und Südosten ausser gutem Schnittholz auch sehr viel Halb- und Ganzfabrikate. Der Grund ist darin zu suchen, dass — wie schon oben erwähnt — die Verkehrs- und Transportverhältnisse dort nicht ausreichend sind und in dieser Hinsicht mit dem Westen überhaupt nicht verglichen werden können. Auch die Politik der ehemaligen Teilmächte hat zu einem solchen Zustande sehr viel beigetragen. Daher sieht man, dass noch vor Kurzem die Holzindustrie fast ausschliesslich in den westlichen Gebieten sich entfaltet hatte, während die anderen Provinzen sehr wenige Betriebe aufwiesen. Erst in den letzten Jahren kann man ein Vorrücken der Holzindustrie nach dem Osten feststellen, in die Gegenden, wo sich die Quellen des polnisches Holzreichtums befinden. Gleichzeitig sucht man die dortigen Waldmassive durch Anlage von Wegen und Waldbahnen und durch Erweiterung des Verbindungsnetzes zugänglich zu machen. Und doch werden noch in den östlichen und südlichen Gebieten sehr viele Sortimente mit der Hand zugerichtet, denn Wege und Bahnen, die den Transport von Hölzern starker Dimensionen nach den Industriebetrieben bewerkstelligen könnten, führen noch nicht an alle Orte.

Von anderen Sortimenten, die von den polnischen Forsten geliefert werden, wäre noch das Grubenholz zu erwähnen. Es wird in fasst allen Wäldern Polens an Ort und Stelle hergestellt; eine hervorragende Stellung nehmen aber in dieser Beziehung die westlichen und südwestlichen Gebiete ein. Dort nähmlich befinden sich die Gruben, die sehr grosse Mengen dieses Sortiments benötigen. Der jährliche Verbrauch an Grubenholz beträgt ungefähr 750.000 m³.

Dann wäre noch dass Zellulose- und Schleifholz zu nennen. Das zu diesem Zwecke notwendige Holz wird meistenteils in den im Osten und Süden gelegenen Waldkomplexen gewonnen, weil die dortigen Bestände ein erstklassiges Fichtenholz aufweisen. Nach ungefähren Berechnungen beträgt der jährliche Verbrauch an Zellulose- und Schleifholz rund 500.000 Festmeter.

Telegraphen- und Telephonstangen werden in Polen überall hergestellt; man rechnet mit einem jährlichen Kontingent von ungefähr 30.000 Festmetern.

Einen bedeutenden Prozentsatz der jährlichen Nutzholzproduktion nehmen auch die Eisenbahnschwellen von Kiefernholz ein, denn der jährliche Holzverbrauch zu Schwellen lässt sich auf ungefähr 900.000 Festmeter beziffern. Sie werden meistenteils im Osten hergestellt, aber auch die im Inneren gelegenen Waldungen nehmen hierbei regen Anteil. In den letzten Jahren hatte man versucht, zur Herstellung von Eisenbahnschwellen Buchenholz zu verwenden. Bisher haben diese Proben jedoch zu keinem endgültigen Ergebnis geführt. Zweifellos wäre die Verwendung von Buchenholz zu Eisenbahnschwellen von ausserordentlicher Bedeutung für die südpolnische Industrie und für das Problem der Buchenholzverwertung, da diese Holzart durch die polnische Holzindustrie nicht voll und ganz ausgenützt wird.

Die ost- und nordostpolnischen Bestände führen ein ausgezeichnetes Material, das zur Fassfabrikation besonders geeignet ist. Dort wird schon seit langem ein vorzügliches Halbfabrikat hergestellt, nähmlich eichene Fassdauben, die auf den westlichen, europäischen Holzmärkten einen guten Ruf haben. Diesem Umstande haben auch sehr viele Arbeiter ihre Existenz zu verdanken, die sich in diesem Industriezweig zu sehr guten Spezialisten ausgebildet haben.

Noch zu erwähnen wäre die Herstellung von eichenen Plancons und Wagenschusse, deren Produktion jedoch in den letzten Jahren sehr zurückgegangen ist, und die Fournier- und Sperrholzfabrikation. Sehr viele Eichen- und Erlenklötze werden durch die Holzindustrie zu Fournieren (Eiche) und Sperrholz (Erle) verarbeitet. Aber auch Birke wird zu diesem Zweck vielfach verwendet. Dieser Industriezweig braucht zur Herstellung seiner Fabrikate jährlich ungefähr 250.000 Festmeter Rundholz.

Einige Worte noch über die Streichholzfabrikation. Die polnischen Wälder liefern sehr grosse Mengen von Aspenklötzen, die in der Streichholz- und Holzwebeindustrie verarbeitet werden. Man verbraucht hierfür jährlich ungefähr 60.000 Festmeter, wovon rund 50.000 Festmeter zur Streichholzfabrikation dienen.

Eichen-, Erlen- und Birkenfornierabschnitte sind ebenso wie die zur Herstellung von Streichhölzern geeigneten Aspenabschnitte ein wichtiger Ausfuhrartikel und werden auf allen europa-

ischen Märkten gesucht und gut bewertet. Besonders die Erle, die auch das „polnische Mahagoniholz“ genannt wird, hat für den polnischen Aussenhandel und für die polnischen Sperrholzindustrie eine hervorragende Bedeutung, weil nähmlich gerade diese Holzart in den anderen Landern Europas weniger vorkommt. Man darf nämlich nicht vergessen, dass, obwohl die hochentwickelte Sperrholzindustrie Europas zu diesem Zweck allerlei Holzarten verwendet, das Erlenholz trotzdem einer besonderen Beachtung verdient, da einerseits äusseres Aussehen, anderseits technische Eigenschaften dieses Holz bei der Sperrholzfabrikation unentbehrlich machen.

Die mechanische Bearbeitung ist in polnischen Forsten hauptsächlich durch die Sägewerksindustrie vertreten. Nach den statistischen Angaben, die jedoch einer gewissen Korrektur bedürfen, besitzt Polen rund 1690 Sägewerke mit 3300 Gattern. Schon vorher wurde erwähnt, dass die Sägewerksindustrie nicht gleichmassig über die ganze Republik verteilt ist, denn der grössere Teil befindet sich in den westlichen Provinzen, also dort, wo am wenigsten Holz vorhanden ist und wo Mangel an Rohstoffen die Sägewerke in manchen Jahren zum Stillstand zwingt. In den Süd- und Ostprovinzen könnte sich die Holzindustrie besser und vorteilhafter entwikkeln, da dort vielgestaltiger, billiger und genügender Rohstoff sich befindet.

Trotz der technischen und finanziellen Schwierigkeiten hat die Holzindustrie alle ihr gestellten Bedingungen und Pflichten erfüllt, denn sie versicht nicht nur den Innenmarkt mit Holzrohstoffen wie Bohlen, Balken, Brettern und Leisten, sondern sie befriedigt auch die Bedürfnisse des ausländischen Marktes (wie des deutschen, französischen, englischen u. s. w.) in grossem Masse.

Die mit Sägewerken verbundenen Anlagen der engeren Holzindustrie z. B. Kisten- und Parkettfabriken, Tischlereien u. dergleichen mehr, bewirken eine rationelle, bessere Verwertung des Rohstoffes und geben ihre Erzeugnisse nicht nur an den Innen-, sondern auch den Aussenmarkt ab. Eine bedeutende Rolle spielen in der Holzindustrie, die schon vorher erwähnte Fournier- und Sperrholzfabrikation, wie auch die Buchenmöbelfabriken. Besonders die Sperrholzfabriken liefern eine ausgezeichnete und überall wegen ihrer Güte bekannte Ware auf den westeuropäischen Markt. Die Buchenmöbelindustrie führt ihre Fafabrikate sogar über den Ozean hinaus, nach Afrika und Australien.

Das Buchenholz findet im Innenlande nicht die die ihm gebührende Verwertung. Es dient meistens zur Herstellung von Gegenständen des Haushalts (Kästchen, Teller, Löffel u. s. w.) und bildet den Hauptrohstoff in der Spielwaren industrie. Die Industrieunternehmen, die Spielzeugwaren und andere kleinere Artikel von Holz herstellen, benötigen ausserdem noch andere Holzarten — jedoch in sehr geringen Mengen — wie den Ahorn, die Aspe, Birke, Linde und andere.

Die gegenwärtig existierenden Streichholzfafabriken — es sind ihrer fünf an der Zahl — verbrauchen bedeutende Massen von Aspenholz. Ausserdem gebraucht auch eine Holzflechterei das Espenholz für den eigenen Bedarf. Dieser Industriezweig hat jedoch keine günstigen Bedingungen für die Zukunft. Bedeutende Holzmengen der verschiedensten Bauarten verbraucht auch die Tischlerindustrie, vor allem die Möbeltischlereien, die ihre Fabrikate nicht nur am Innenmarkte zu verwerten wissen, sondern auch im Auslande festen Fuss gefasst haben.

Die Chemische Holzindustrie ist ausser durch die Papierfabriken, von denen schon vorher die Rede war, noch durch einige Anlagen vertreten. Die die Holzdestillation auf dem Trockenwege zum Zwecke hat. Diese Fabriken verarbeiten weniger wertvolles Holz (z. B. Brennholz) zu Holzteer und Teerölen, zu Essigsäure, zu Methylalkohol, zu Azeton und Holzkohle. Eine dieser Fabriken, nämlich die Destillationsanlage in Węgierska Górka, verarbeitet nur Buchenholz, wodurch das in Polen so wenig geschätzte Holz der Buche wenigstens in etwas verwertet wird.

Sehr verbreitet, besonders in den östlichen Provinzen Polens, ist die Gewinnung des Terpentins. Die Terpentinanlagen verarbeiten bedeutende Mengen von Kiefernstockholz, welches auf diese Weise viel besser verwertet wird, als wenn es als Brennholz dienen sollte. Das hierbei gewonnene Rohterpentin ist ein sowohl auf dem inländischen wie auch auf dem ausländischen Markte gesuchtes Handelsobjekt.

Nur eine einzige Fabrik (in Krystynopol) betreibt die Harzgewinnung aus Kiefernstockholz auf dem Extraktionswege d. h. durch Laugen des Holzes in Benzen. Dieser Industriezweig, der bisher in der polnischen Republik gar nicht bekannt war, kann in Zukunft einen ungeahnten Aufschwung erfahren.

Fast gar nicht wird in den polnischen Wäldern die Gewinnung von Harz an lebenden, stehenden Bäumen der gemeinen Kiefer probiert, wie es z. B. in Frankreich üblich ist, wo die Forstwirtschaft hieraus bedeutende Einnahmen hat und wertvolle Produktion herstellt wie reines Terpentin (sog. französisches Terpentin) und Kalaphonium. Augenblicklich wird die Harzgewinnung auf diese Weise nur in den Staatswäldern von Mittelpolen betrieben; das gewonnene Harz wird in der eigenen Destilationsanlage in Zagórze bei Częstochowa verarbeitet.

Die Industrie, die die Gewinnung von eterischen Oelen aus Nadeln und jungen Nadelhoztrieben bezweckt, hat sich in Polen bisher überhaupt nicht entwickelt, obwohl eine solche Fabrik sehr weniger Kapitalsanlagen bedarf und sehr bald bedeutende Gewinne abwerfen würde.

Es ist unmöglich, in Rahmen dieser kurzer Zeilen ein genaueres Bild über die Industriezweige zu geben, die in Polen eine gute Zukunft haben. Es sei hier jedoch erklärt, dass in dieser Hinsicht unaufhaltsam fortgeschritten wird, und dass weder Hindernisse noch Arbeit und Mühe das Streben nach Vervollkommnung aufhalten können.

STANISŁAW BUDZYŃSKI.

Drewno sowieckie na rynku światowym

Przeżywamy czwarty rok stałej, nieprzerwanej tendencji zniżkowej cen drewna. Gdy zważy się, że czas trwania procesu produkcji w przemyśle drzewnym jest wyjątkowo długi, zaś handel tym artykułem nosił przeważnie charakter operacyj długoterminowych, podziwiać należy siłę i odporność nerwów, utrzymujących się jeszcze na powierzchni, wprawdzie dużo obcujących z naturą — drzewiarzy — przemysłowców i kupców. Przyjęte na początku okresu operacyjnego, podstawy kalkulacyjne stają się już w toku produkcji nieaktualne wobec innych dyspozycyj rynkowych. Można zaprzestać handlu terminowego na rynku drzewnym, chociaż nastręcza to duże trudności, jest jednak realizowane, — nie da się natomiast bezkarnie skrócić procesu produkcji. Przemysłowiec i kupiec drzewny, prowadzący w Europie swój handel na terenach położonych na zachód od wschodniej granicy krajów bałtyckich i Polski, sprzedając swój towar, musi liczyć się z wielkościami, przyjętemi do takiej czy innej kalkulacji, w przeciwnym razie wcześniej, jeżeli jest firmą niezasobną, zaś później, gdy dysponuje rezerwami — przechodzi w stan likwidacji. Z innemi dyspozycjami i nastawieniem przystępuje do sprzedaży swego drewna wielki kupiec hurtowy — Z. S. S. R. Nie prowadzi niewątpliwie t. zw. dumpingu, nawet przeciwnie, pragnie sprzedać po cenach jak najwyższych — jest przytem spokojny i nie denerwuje się, gdyż ma pewność, że towar, wyprodukowany na eksport, będzie sprzedany po cenach oczywiście ustalonych przez przeciążony rynek, jednak zmniejszony dochód jednostkowy ze sprzedaży nie sprowadzi bynajmniej likwidacji tej w swoim rodzaju firmy. Marża kompresji wielkości, wziętych do kalkulacji w krajach o systemie kapitalistycznym i w Z. S. S. R. jest różna — znacznie większa w Z. S. S. R., w szczególności zaś w zakresie zbytu drewna.

U podstaw przeżywanych trudności w drzewnictwie leży oczywiście kryzys ogólno-gospodarczy, powodujący kurczenie się popytu na drewno, równoczesny jednak stały wzrost podaży drewna sowieckiego jest tym czynnikiem, który w sposób niezwykle drastyczny zaostrza nastroje depresyjne, nadając im w pewnym stopniu piętno stałości i pozbawiając rynek drzewny nadziei, wynikających z obserwacji procesów automatyzmu gospodarczego w przebiegu konjunktury.

Liczby, dotyczące wymiany najważniejszego z artykułów drzewnych — drewna tartego, wskazują, że w Europie ogólny obrót międzynarodowy tym towarem zmniejszył się w 1930 r. o 10% w stosunku do ostatniego maksimum osiągniętego w 1927 r., natomiast tenże obrót z wyłączeniem eksportu Z. S. S. R. spadł w tym samym czasie o ca 25%. Dwa najważniejsze rynki drzewne odbiorcze w Europie — Królestwo Zjednoczone (Anglja) i Niemcy — wykazują w ostatnich latach następujący wzrost udziału importu z Z. S. S. R. w ramach ogólnego przywozu głównych artykułów:

Udział Z. S. S. R. w przywozie

w procentach od wagi

	1930	1929	1928	1927
do Królestwa Zjednoczonego				
Drewno tarte miękkie	36.1	32.0	26.6	19.0
Papierówka	—	—	—	—
do Niemiec				
Drewno tarte miękkie	13.7	10.7	5.3	3.8
Papierówka	39.1	22.8	6.1	4.7

Eksport drewna sowieckiego przekroczył już ilości, które były wywożone przed wojną z Rosji w granicach obecnej Z. S. S. R.

Tak znaczne wzmożenie w ostatnim szeregu lat podaży drewna sowieckiego, zbiegające się równocześnie z ogólnym kryzysem gospodarczym, nietylko zdecydowało o kształtowaniu się rynku, lecz również wywarło wpływ na stronę organizacyjną handlu drewnem, tembardziej, że wzmożona od omawianej strony podaż drewna skoncentrowana jest w jednych rękach. Nietylko inne kraje, eksportujące drewno, odczuły trudności walki konkurencyjnej z towarem masowo nadciągającym od wschodu, również bowiem w krajach przywożących zagrożone zostały interesy importerów, dla których, w przebiegu długoterminowych operacyj, jest nie do zniesienia stała tendencja zniżkowa, w wypadku omawianym, trwająca z takim uporem. Nastąpiły próby koncentracji importu, pochodzącego z Z. S. S. R., w jednych rękach, które dostatecznie silnie miały gwarantować stabilizację cen w czasie trwania dosyć długiego i żmudnego okresu dystrybucji towaru między ostatecznych konsumentów. Tego rodzaju operacje, zapoczątkowane z częściowym sukcesem przez importerów brytyjskich, przybrały formę jednorazowej, każdorocznej wielkiej tranzakcji, która np. w roku ubiegłym została zawarta na dostawę w roku bieżącym, przez organizację „Central Softwood Buying Corporation" 600.000 standartów drewna sowieckiego t. j. całej ilości, jaką mógł ulokować na ryn-

ku brytyjskim w 1931 r. Z. S. S. R. W tranzakcjach tego rodzaju ustalona zostaje cena kupna, którą wyprowadza się ostrożnie na podstawie, istniejących w momencie zawierania tranzakcji, warunków rynkowych oraz przewidywań co do zbytu na najbliższą przyszłość. Cena taka z reguły musi być niska, aby importerzy mieli dostateczną gwarancję, że równocześnie przez nich ustalone ceny odsprzedaży, które znowuż liczyć się muszą z podażą drewna z pozostałych krajów, zapewnią im spodziewaną marżę zysków lub w gorszym wypadku uchronią od strat. Każdoroczne zawarcie takiej tranzakcji z Sowietami, a było ich dotąd dwie, wywiera, w związku z ustaleniem niskiego poziomu cen, niesłychanie depresyjny nastrój wśród eksporterów innych krajów, którzy jak dotąd naogół kurczą produkcję oraz przeprowadzają możliwe jeszcze kompresje w kalkulacji kosztów produkcji i zbytu. Moment niepewności rynkowej i wyczekiwania jest zjawiskiem powszechnem, normalne tranzakcje terminowe przeradzają się w natychmiastowe dostawy. Składy kurczą się do minimum, cała gospodarka na rynkach odbiorczych kształtuje się „from hand to mouth". W drugiej połowie roku operacyjnego, a więc w szeregu miesięcy po zawarciu przez Z. S. S. R. jednorazowej jednej lub kilku tranzakcyj — jeżeli w grę wchodzi kilka krajów — na przyszłe dostawy, pozostali eksporterzy, początkowo wyczekujący wchłonięcią przez rynek towaru sowieckiego, wreszcie zniecierpliwieni długotrwałością tego z natury rzeczy trudnego procesu rozpoczynają wzmożone sprzedaże, przyczem osiągane ceny pod koniec roku gospodarczego kształtują się już poniżej cen, ustalonych na początku tego roku przez tranzakcję sowiecką. Importerzy pozostają przeważnie z mniejszym lub większym zapasem poprzednio nabytego drewna sowieckiego, ponosząc zaś straty, stosują coraz większą ostrożność w wyznaczaniu warunków następnych jednorazowych tranzakcyj z Z. S. S. R. Ponieważ równocześnie położenie rynku w momencie likwidowania tranzakcyj, wynikających z poprzednich umów, jest wysoce niekorzystne, dalsze bardzo znaczne obniżenie cen przy nowych tranzakcjach wydaje się nieuniknione.

Mechanizm schematycznie opisanej degrengolady działa jeszcze dotąd bez przerwy, jednak sprężyna, ściskająca kalkulację kosztów produkcji i zbytu drewna, wydaje się być u kresu swej wytrzymałości.

Przewidywania na rok 1932, opierające się na projektowanych wyrębach i produkcji w roku bieżącym, nie wnoszą bynajmniej momentów jaśniejszych. Produkcja Z. S. S. R. w roku bieżącym wzrośnie prawdopodobnie do 40 miljonów m³ materjałów tartych, osiągając ilość przewidzianą w pierwotnym planie pięcioletnim dla ostatniego roku 1932/33, produkcja ogólna w roku bieżącym drewna użytkowego ma analogicznie wzrosnąć nawet o 52%. Wiadomem jest również, że trudności eksploatacyjne w Z. S. S. R., wynikające z braku sił i dogodnych dróg komunikacyjnych, są z dużym nakładem energji i pieniędzy przezwyciężane, przyczem przeprowadzona jest na dużą skalę racjonalizacja i mechanizacja pracy, co wszystko razem ma umożliwić upłynnianie rzeczywiście niezmierzonych bogactw leśnych Z. S. S. R. Równocześnie stosowane są na rynku wewnętrznym wyrzeczenia się na rzecz eksportu, które według najnowszych obliczeń w dziale drewna tartego mają stanowić w roku bieżącym deficyt 5 miljonów m³. Deficyt ten, wynikający z różnicy między zapotrzebowaniem wewnętrznem — 26 miljonów m³ i przydziałem — 21 milj. m³, charakteryzuje dobitnie forsowanie zbytu na rynku zewnętrznym, prowadzone nie-

wątpliwie z potrzeby zdobycia walut obcych. Ilościowe jednak zwiększanie się wywozu Z. S. S. R. w dużym stopniu, jako końcowy efekt finansowy, jest automatycznie neutralizowane spadkiem cen, wynikającym z nadmiernej podaży. Wydaje się więc, że również na linji polityki gospodarczej Z. S. S. R. leży sprawa poprawy cen, bądź tylko utrzymania obecnego ich poziomu, tembardziej, że deficyt tego państwa w zaopatrzeniu wewnętrznem nakazuje w pewnym stopniu łagodzenie ekspansji nazewnątrz.

W obecnym stanie dyspozycji na światowym rynku drzewnym, osiągnięcie poprawy, bądź stabilizacji cen możliwe jest jedynie w drodze umowy eksporterów, z koniecznym udziałem w tem porozumieniu Z. S. S. R.

Nastrój dla tego rodzaju porozumienia wydaje się być w tej chwili przychylny, przyczem korzyści, wynikające z umownego załatwienia sprawy, w równej mierze ocenione powinny być przez kraje importerskie, które bądź mają także własną produkcję drzewną i muszą ją chronić, bądź pragną uniknąć strat, jakie ponosi ich handel.

Odrzucenie z tych, czy innych powodów tej drogi wyjścia nie może skończyć się zwycięstwem czyichkolwiek interesów.

STANISŁAW BUDZYŃSKI.

Le bois soviétique sur le marché mondial

Nons sommes déjà dans la quatrième année de la tendance permanente et ininterrompue à la baisse des prix du bois. Si l'on prend en considération que la durée de la production dans l'industrie du bois est exceptionnellement longue et que le commerce de cet article se faisait principalement sous la forme des opérations à long terme, on ne peut qu'admirer la persévérance des industriels et négociants qui résistent à toutes ces difficultés. Les calculs pris comme base au commencement de la période d'opération cessent d'être actuels au cours de la production, étant donné les changements survenus dans la disposition du marché. On peut abandonner le commerce à terme sur le marché du bois quoique cela entraîne de grandes difficultés n'empêchant toutefois pas le recours à ce procédé, mais le processus de production ne se laisse pas raccourcir sans provoquer des conséquences facheuses. L'industriel et le marchand du bois exergent le commerce dans les régions situés à l'Ouest de la frontière orientale de la Pologne et des pays baltes, en vendant leur marchandises doivent tenir compte de tous les facteurs entrant dans les calculs, autrement ils finissent par faire faillité dont le moment arrive plus tôt s'il n'ont pas de réserves, ou plus tard s'ils en sont pourvus.

C' est avec une tout autre disposition que procède à la vente de son bois le grand négociant en gros qu'est U. R. S. S. Il est loin de poursuivre le dumping, au contraire il veut vendre aux prix les plus élevés possibles, tout en conservant son calme et le sang froid, car il sait que quoique l'article destiné à l'exportation sera échangé à prix réellement déterminés par le marché surchargé, la diminution du revenu réalisé qui en découlerait n'amènera nullement la liquidation de cette grande maison qu'est l'économie soviétique. La marge de la compression possible des quantités entrant en ligne de compte hors des calculs commerciaux dans les pays capitalistes et l'U. R. S. S. est différente — beaucoup plus considérable dans l'Union Soviétique, surtout en ce qui concerne le commerce du bois.

La cause essentielle des difficultés auxquelles se heurte l'industrie du bois, est évidemment la crise économique générale provoquant la diminution de la demande de cet article. L'offre du bois soviétique qui va en augmentant toujours, constitue en même temps le facteur aggravant sensiblement la dépression. Celle-ci prend par suite le caractère d'une stabilité écartant les espoirs que l'observation du processus de l'automatisme économique dans le développement de la conjoncture permettrait nourrir.

Les totaux des échanges du plus important des articles en bois — bois scié — prouvent que le commerce international de ce produit en Europe a accusé en 1930 la diminution de 10% par rapport au dernier maximum atteint en 1927, tandis que ces échanges, quand on en élimine l'expor-

tation de l'U. R. S. S. accusent en même temps la baisse d'environ 25%. Les deux marchés consommateurs du bois les plus importants en Europe — Royaume Uni et Allemagne — ont augmenté ces dernières années leur participation dans l'exportation soviétique des principaux articles en bois, ce qui se traduit par les chiffres suivants:

Participation de l'U. R. S. S. dans l'importation.

Pourcentage du poids

	1930	1929	1928	1927
Royaume Uni				
Dans le				
Bois scié tendre	36,1	32,0	26,6	19,0
Bois de cellulose	—	—		—
En Allemagne				
Bois scié tendre	13,7	10,7	5,3	3,8
Bois de cellulose	39,1	22,8	6,1	4,7

L'exportation du bois soviétique a déjà surpassé les quantités exportées par la Russie d'avant-guerre dans les limites du territoire actuel de l'U. R. S. S. L'offre du bois soviétique tellement augmentée dans les dernières années et coïncident avec la crise économique générale, a non seulement déterminé la disposition du marché, maiss également influencée l'organisation du commerce du bois, d'autant plus que l'offre en question était concentrée par un seul fournisseur. Non seulement les autres pays exportant le bois ont ressenti les difficultés de la concurrence avec la marchandise arrivant en masse du côté de l'Est, c'étaient aussi les pays acheteurs, où furent menacés les intérêts des importateurs, pour lesquels une baisse constante et ininterrompue est intolérable au cours des opérations à long terme. On a essayé de concentrer dans les seules mains l'importation de l'U. R. S. S., ce qui devait assurer la stabilisation des prix pendant la distribution des articles importés parmi les derniers consommateurs, distribution assez prolongée et pénible. De telles opération commencées avec un certain succès par les importateur anglais, ont pris la forme d'une grande transaction renouvelée annuellement, laquelle par ex. en 1930 fut conclue pour la fourniture au cours de l'année courante par l'organisation „Central Softwood Buying Corporation" de 600.000 standarts du bois soviétique, c'est à dire de tout ce que l'U. R. S. S. pouvait écouler en 1931 sur le marché britannique. Dans les transaction de ce genre on établit le prix d'achat avec toutes les précaution d'après les conjonctures existant sur le marché au moment de conclure la transaction ainsi que conformément aux prévisions quant à la vente dans l'avenir le plus proche. Un tel prix doit être en règle bas pour que les importateurs aient une garantie suffisante que les prix de revente qu'ils vont établir en même temps en tenant compte de l'offre du bois des autres pays, leur assureront une marge de profit escomptée ou au cas le plus pire leur éviteront des pertes. Le renouvellement annuel d'une telle transaction avec les Soviets, et il y en a eu jusqu'ici deux, en tant que déterminant le niveau bas des prix, provoque une profonde depression parmi les exportateurs des autres pays lequels, au moins jusqu'à à présent, réduisent leur production, tout

en poursuivant la compression encore possible à réaliser dans les frais de production et de débit. L'incertitude sur le marché et l'attente sont un phénomène journalier, et les transactions normales à terme se transforment en fournitures exécutées immédiatement. Les stocks se réduisent au minimum, toutes les opérations sur les marchés preneurs se font „from hand to mouth". Dans la seconde moitié de l'année d'opération alors quelques mois après la conclusion d'une ou de plusieurs transactions — quand plusieurs pays entrent en jeu — passées avec les Soviets pour l'avenir, les autres exportateurs qui attendent tout d'abord l'absorption par le marché du bois soviétique, finissent par perdre patience et procèdent aux ventes. Les prix qu'il en obtiennent sont déjà vers la fin de l'année économique inférieurs à ceux établis au debut de la même année par la transaction soviétique. Chez les importateurs s'accumulent les stocks plus ou moins considérables du bois russe antérieurement acheté, et comme cela les expose aux pertes, leur prudence devient toujours plus grande lors de l'établissement des conditions des futures transactions sporadiques avec les Soviets. Puisqu'en même temps la situation du marché au moment de liquidation des transactions découlant des prix semble inévitable.

Le mécanisme de cette — pour ainsi dire — dégringolade dont nous avons donné le tableau schématique, fonctionne jusqu'ici sans s'arrêter, toutefois le ressort comprimant les calculs des frais de production et de débit du bois paraît être à la limite de son élasticité.

Les prévisions pour 1932 basées sur les coupes projetées et la production de l'année courante n'autorisent nullement l'optimisme. La productions des Soviets en 1931 augmentera probablement jus'qu'a 40 millions m^3 des bois sciés, en atteignant ainsi le chiffre que le plan quinquennal prévoyait originairement pour la dernière année 1932/33. La production totale du bois d'oeu-

vre en 1931 doit augmenter de manière analogue de 52%. Il est également connu que les difficultés d'exploitation dans l'U. R. S. S. résultant du manque des voies de communication appropriées sont surmontées avec une grande énergie et au frais d'importants dépenses ce qui de même que la rationalisation et la mécanisation du travail réalisées à grande échelle, doit rendre possible l'écoulement d'énormes richesses forestières de l'U. R. S. S. En même temps on condamne le marché intérieur à la renonciation au profit de l'exportation, ce qui se traduit en cette année d'après les récents calculs en matiere du bois scié par le déficit de 5 millions m³. Le déficit produit par la différence entre la demande intérieure étant de 26 millions m³ et l'offre consente de 21 millions m³ caractérise suffisamment la méthode de poursuivre à tout prix le débit sur le marché extérieur ce qui est déterminé sans doute par la nécessité d'obtenir des valeurs étrangères. Toutefois l'augmentation des quantités du bois exporté de l'U. R. S. S. est automatiquement neutralisée dans sons final effet financier par la baisse des prix résultant de l'offre excessive. Il paraît donc que la politique économique de l'U. R. S. S. doive être également interessée à améliorer les prix ou au moins à en maintenir le niveau actuel, d'autant plus que le déficit de l'approvisionnement intérieur de cet état commande dans une certaine mesure la restriction de son expansion extérieure.

Dans l'état actuel de disposition du marché mondial du bois l'amélioration ou la stabilisation des prix n'est pas possible que sur la voie d'une entente des exportateurs avec la participation nécessaire de l'U. R. S. S.

L'atmosphère paraît être actuellement favorable pour une telle entente. Quant aux avantages qu'elles pourrait donner, ils devraient être appréciés dans la même mesure par les pays importateurs qui soit possédent leur propre production du bois et doivent la protéger, soit désirent éviter les pertes que leur commerce subit.

Abandonner cette voie pour de telles ou autres raisons ne pourrait amener la victoire des intérêts d'aucune des parties.

Polskie Lasy Państwowe

Lasy państwowe w Polsce rozciągają się na przestrzeni około 3.000.000 ha, co stanowi mniej-więcej 1/3 część całego obszaru leśnego w Polsce. Najwięcej lesiste tereny położone są bliżej wschodnich rubieży Polski, tam też znajdują się wielkie zwarte kompleksy lasów państwowych, jak np. Puszcza Białowieska, obejmująca około 130.000 ha, Puszcza Augustowska — około 120.000 ha; pozatem istnieją jeszcze mniejsze kompleksy, liczące po 50.000—60.000 ha, z których wymienić należy Puszczę Nalibocką, Baksztańską, oraz kompleks lasów w Karpatach Wschodnich. Na zachodzie Polski zasługuje na uwagę większy kompleks leśny, noszący nazwę Borów Tucholskich, w środkowej zaś części kraju — grupa drzewostanów jodłowych pod nazwą Lasów Swiętokrzyskich, lub Łysogórskich. Tak wielkich, zwartych kompleksów leśnych, jak Puszcza Białowieska lub Augustowska, gdzieindziej w Europie nie spotykamy: są one w swoim rodzaju unikatami.

Głównym rodzajem drzewa, tworzącym tak zwane drzewostany czyste, bądź też występującym w pomieszaniu z innemi rodzajami, jest w polskich lasach państwowych sosna (około 65%); następne miejsce zajmuje świerk (około 10%) i jodła (około 5%). Łącznie zatem na drzewostany iglaste przypada około 80% całej powierzchni lasów państwowych. Resztę, czyli 20%, stanowią drzewostany liściaste, wśród których pierwsze miejsce zajmuje dąb (5%); pozostałe liściaste, jako to buk, grab, jesion, klon, jawor, wiąz, olsza, osika, brzoza i inne wynoszą łącznie 15% powierzchni lasów państwowych.

W całej północno-zachodniej i środkowej części Polski, jak również w poważnej mierze w części północno-wschodniej przeważają drzewostany sosnowe. Południowa część Polski, a w szczególności tereny górskie dostarczają głównie drewna świerkowego, jodłowego i bukowego. Drzewostany świerkowe czyste, bądź mieszane, posiadają również lasy, położone na wschodzie Polski; tam też jest kolebka najlepszej i poszukiwanej do wyrobu dykt olszyny. Na szczególne podkreślenie zasługują ziemie Wołynia wraz z południową częścią Polesia, gdzie ze względu na bogactwo gleby występuje obok innych rodzajów także i wysokogatunkowa dębina.

Lasy państwowe są na całym swym obszarze racjonalnie zagospodarowane, stosownie do planów urządzeniowych. W chwili obecnej definitywne urządzenie obejmuje około 70% ogólnego obszaru lasów państwowych; na pozostałym obszarze gospodarka leśna prowadzona jest na zasadzie urządzenia prowizorycznego. Jednakże definitywne urządzenie lasów państwowych przeprowadzane jest nadal bardzo intensywnie, z nakładem znacznych kosztów; nie ulega przeto wątpliwości, że już w najbliższych latach wszystkie lasy państwowe w Polsce będą posiadały urządzenie definitywne.

Produkcja roczna lasów państwowych wynosi około 8.500.000 m³, z której to masy na użytek przypada około 5.000.000, resztę zaś stanowi drewno opałowe.

Organizacja administracji lasów państwowych przyjęła formy swoiste. Administracja ta jest wyodrębniona z administracji ogólnej Państwa i posiada swój własny podział terytorjalny. Zwierzchnie kierownictwo w sprawach gospodarki w lasach państwowych spoczywa w ręku Ministra Rolnictwa, który wykonywa ją przez Dyrekcję Naczelną Lasów Państwowych w Warszawie. Dyrekcji Naczelnej podlega dziesięć lokalnych Dyrekcyj Lasów Państwowych, których okręgi nie pokrywają się z podziałem terytorjalnym administracji ogólnej. Dyrekcje Lasów Państwowych sprawują swe funkcje na terenie za pomocą nadleśnictw, których w lasach państwowych znajduje się ogółem 419.

Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych posiada charakter przedsiębiorstwa, wydzielonego z administracji ogólnej i prowadzonego na zasadach handlowych, wchodząc do budżetu ogólnopaństwowego jedynie kwotą czystego dochodu. Nie posiada jednak Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych odrębnej osobowości prawnej tak, że zarówno Dyrekcja Naczelna, jak i podległe jej organy, zawierają kontrakty wszelkie nie w imieniu własnem, lecz w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.

Gospodarka w lasach państwowych, prowadzona w czasach przedwojennych i wojennych przez państwa zaborcze: Rosję, Austrję i Niemcy, według różnych systemów, wszędzie jednak w sposób mniej lub więcej ekstensywny, została przez Zarząd Lasów Państwowych odrodzonego Państwa Polskiego zunifikowana i zintensyfikowana. Tak więc niejednolite w różnych dzielnicach Polski typy poszczególnych sortymentów drzewnych zostały już w znacznej części zastąpione typami zasadniczemi, jednakowemi na całym obszarze lasów państwowych; unifikacja ta występuje szczególnie w dziedzinie sortymentów eksportowych. Jeżeli zaś chodzi o wyróbkę drewna, to odbywa się ona zasadniczo we własnym zarządzie Administracji Lasów Państwowych, z wyjątkiem jedynie kilku umów długoterminowych o charakterze koncesyjnym w Karpatach Wschodnich, na mocy których ścinka, wyróbka i zbyt drewna pozostają w ręku prywatnych przedsiębiorców; umowy te zresztą w najbliższym czasie mają ulec likwidacji.

W ręku Państwa zgrupowana jest również częściowo przeróbka surowca, pochodzącego z lasów państwowych, na materjały tarte. W chwili obecnej we własnym zarządzie Administracji Lasów Państwowych znajduje się 26 tartaków, łącznie o 88 trakach, częściowo odziedziczonych po okupantach niemieckich, częściowo zaś przejętych od firm prywatnych po zlikwidowaniu umów długoterminowych. Ilość tartaków, znajdujących się w posiadaniu Państwa, ulegnie w przyszłym roku zwiększeniu o kilka dużych tartaków w Małopolsce, a to na skutek dalszej likwidacji wspomnianych wyżej umów, noszących charakter koncesyjny, przy sposobności czego tartaki, będące dotychczas w posiadaniu firm prywatnych, przejdą na własność Państwa.

Niezależnie od tartaków Administracja Lasów Państwowych posiada zakłady przemysłowe, służące do przerobu drewna w drodze chemicznej. Głównym surowcem jest tu karpina sosnowa i opałowe drewno liściaste gatunków twardych. Na szczególne podkreślenie zasługuje wielka fabryka suchej destylacji drewna, położona w Hajnówce na terenie lasów białowieskich i wydzierżawiona przedsiębiorcom prywatnym. Fabryka wytwarza alkohol metylowy, kwas octowy, smołę drzewną i węgiel drzewny, przerabiając w tym celu corocznie około 100.000 mp. surowca. Również na obszarze lasów białowieskich czynna jest jedna z największych w Polsce terpentyniarni. Otrzymane drogą destylacji karpiny produkty, przerabiane są na terpentynę, ocet apteczny, karbolineum, kreozot, smoły, oleje i inne przetwory.

Organizacja sprzedaży drewna z lasów państwowych, o ile chodzi o dostawy krajowe, przyjęła zasadę dekoncentracji: sprzedaży dokonywują zasadniczo poszczególne Dyrekcje Lasów Państwowych, względnie nadleśnictwa. Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych ogranicza się jedynie do sprawowania ogólnego nadzoru nad systemem sprzedaży krajowych, które w ostatnich czasach dokonywane są zasadniczo z wolnej ręki; w nielicznych jedynie wypadkach wchodzą w rachubę sprzedaże przetargowe, ustne lub pisemne. Nadleśnictwa państwowe w większości wypadków sprzedają drewno na potrzeby miejscowej ludności, która jest głównym i bezpośrednim odbiorcą drewna z lasów państwowych. Dyrekcje Lasów Państwowych dostarczają drewna w pierwszym rzędzie dla przemysłu krajowego, a mianowicie dla zakładów, służących do mechanicznej bądź chemicznej przeróbki drewna, jako to tartaków, stolarni, fabryk dykt, fornierów, klepek, zapałek, celulozy, papieru i t. p., a także dla przedsiębiorstw górniczych oraz instytucyj państwowych (w pierwszym rzędzie dla kolei, poczt i telegrafów).

W przeciwieństwie do zasady dekoncentracji, przyjętej dla sprzedaży krajowych, przy sprzedażach eksportowych Administracja Lasów Państwowych trzyma się zasady koncentracji, sprzedaże te bowiem zgrupowane są zasadniczo w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych w Warszawie. Wprawdzie poszczególne Dyrekcje Lasów Państwowych zawierają również tranzakcje eks-

portowe, lecz jedynie wyjątkowo i w znacznie mniejszym zakresie. Przyjęta dla sprzedaży eksportowych zasada koncentracji posiada tę niewątpliwą zaletę, że tranzakcje, dokonywane przez organ centralny, obejmować mogą i faktycznie obejmują naogół większe partje, przez co są dostępniejsze dla dużych firm zagranicznych, bezpośrednio trudniących się importem drewna. Sprzedaże w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych dokonywane są wyłącznie z wolnej ręki; sprzedaży przetargowych ustnych, ani pisemnych Dyrekcja Naczelna nie przeprowadza zupełnie.

Przechodząc do konkretnych danych, dotyczących eksportu drewna z polskich lasów państwowych, zaznaczyć należy, że działalność eksportowa Administracji Lasów Państwowych w Polsce, daleka nawet do pomyślenia w pierwszych latach odrodzenia Rzeczypospolitej, weszła obecnie na tory realne, zaznaczając z każdym rokiem swój rozwój. Według zamierzeń Administracji Lasów Państwowych, ilość około 150.000 m³ eksportowanych w roku 1930/31 materjałów tartych miękkich z lasów państwowych do Anglji, Francji, Belgji i Holandji (z czego około 40.000 m³ sprzedanych c. i. f. do północnych portów francuskich), wzrośnie w roku gospodarczym 1931/32 do ilości około 350.000 m³, które zostaną sprzedane prawdopodobnie na warunkach c. i. f., lub loko wagon na zagranicznych stacjach przeznaczenia towaru, o ile możności wprost do rąk importerów zagranicznych, z pominięciem firm pośredniczących. — Eksport tarcicy miękkiej znajduje swe źródło głównie we wschodnich i południowo-wschodnich województwach Polski (Białowieża, Wileńszczyzna i Karpaty).

Z materjałów oprawnych zasługuje na uwagę sprzedaż eksportowa sliprów (w roku 1930/31 sprzedano do Anglji przeszło 200.000 sztuk przy pomocy firm gdańskich, niemieckich oraz holenderskich), sprzedaż timbrów i belek angielskich, podkładów kolejowych typów niemieckich, kopalniaków, pilotów holenderskich, klepki dębowej i t. p. Również wchodzi w rachubę papierówka świerkowa, eksportowana dotychczas do Niemiec.

Nadto lasy państwowe produkują również, jak już zaznaczono wyżej, dość znaczne ilości wysokogatunkowej dębiny, która eksportowana jest na rynki kontynentalne zachodnio - europejskie w stanie przetartym, oraz częściowo w stanie okrągłym do Anglji. Szczególnie dębina, produkowana w województwach wschodnich na terenie Dyrekcyj Lasów Państwowych w Łucku i Białowieży (produkcja roczna około 45.000—50.000 m³ surowca), cieszy się doskonałą marką na rynkach zagranicznych z uwagi na swoją doborową jakość; materjał zaś tarty, produkowany z tej dębiny — zwłaszcza z dębiny wołyńskiej — nie ustępuje pod względem swej jakości i doskonałości wyróbki najlepszej dębinie sławońskiej.

Z innych drzew liściastych, wchodzących w rachubę przy omawianiu eksportu drewna z polskich lasów państwowych, należy wymienić olszynę fornierową (sprzedawaną na eksport do Czechosłowacji, Austrji, Niemiec i Szwajcarji), osikę, jesion i brzozę.

Składy eksportowe tarcicy. — Bois sciés destiné a l'exportation. — Export sawn wood. — Exportlager von Schnittholz.

Zagadnienia eksportowe Administracji Lasów Państwowych są niezmiernie doniosłe, jeśli się zważy, jak wielką rolę w bilansie handlowym Polski odgrywa eksport drewna. Wartość całego eksportu drewna z lasów prywatnych i państwowych łącznie wynosi obecnie, przy ogólnym spadku konjunktury na światowym rynku drzewnym, około 14% wartości całego eksportu polskiego; w latach ubiegłych wartość eksportowanego drewna dochodziła nawet do 25% wartości całego eksportu (w roku 1929 wynosiła około 480.000.000 złotych).

Administracja Lasów Państwowych, sprawując zarząd terenami, produkującemi drewno, prowadzi jednocześnie gospodarkę w zakresie wszystkich bezmała produktów ubocznych, jakie na tych terenach się znajdują. W związku z tem Administracja Lasów Państwowych posiada na swym obszarze szereg przedsiębiorstw, służących do eksploatacji lub przeróbki tych produktów, jak cegielnie, kamieniołomy, żwirownie, kopalnie gliny, piasku, torfu i t. p. Przedsiębiorstwa te prowadzone są przeważnie przez dzierżawców prywatnych.

W rękach Administracji Lasów Państwowych skupiony jest również zarząd wszystkiemi śródlądowemi wodami, stanowiącemi własność Państwa. Obszar wód państwowych wynosi około 79.000 ha. Na obszar ten składa się około 1250 jezior, 90 stawów oraz szereg rewirów rzecznych.

Dla zobrazowania całokształtu gospodarki lasów państwowych wypada jeszcze wspomnieć w paru słowach o tej naturalnej ozdobie lasów, jaką jest zwierzyna. Ilościowy stan poważniejszych rodzajów zwierzyny, zaobserwowany w lasach państwowych w roku 1930, wynosi: około 45 sztuk niedźwiedzi, 140 rysi, 100 łosi, 480 danieli, 7.000 jeleni i 50 bobrów. Nadto Administracja Lasów Państwowych w rezerwacie specjalnie utworzonym w lasach Puszczy Białowieskiej ochrania bardzo rzadki obecnie gatunek zwierząt — żubra.

Wreszcie, na zakończenie, dodać trzeba słów kilka dla uzupełnienia charakterystyki lasów państwowych w Polsce. Są to lasy obszerne, bo — jak wspomniano już na początku — obejmują około 3.000.000 ha. Są one dobrze utrzymane, z wyraźną przewagą drzewostanów starszych klas wieku. Są one w końcu nietylko zasobne, ale i piękne, — a piękność ich występuje w całej pełni w rezerwatach o charakterze parków narodowych, których celem jest zachowanie przyrody borów polskich w całem ich pierwotnem bogactwie i krasie.

Les Forêts de l'Etat en Pologne

Les Forêts de l'Etat en Pologne couvrent la superficie d'environ 3.000.000 ha, ce qui constitue à peu près un tiers de toute la superficie forestière du pays. Les terrains les plus boisés se trouvent du côté de la frontière orientale de la Pologne. C'est là que sont situées les grandes Forêts de l'Etat comme celle de Białowieża embrassant à peu près 130.000 ha et d'Augustów d'environ 120.000 ha. Il y a en outre encore des entités moins vastes comptant de 50.000 à 60.000 ha parmi lesquelles il faut mentionner les forêts Nalibocka et Baksztańska ainsi que celles des Carpathes Orientales. A l'Ouest mérite une considérable entité connue sous le nom des Forêts de Tuchola et dans la partie centrale du pays — un proupe des forêts de sapin dénommé Forêts Świętokrzyskie ou Łysogórskie. On ne rencontre nulle part en Europe de terrains boisés si étendues que les forêts de Białowieża ou d'Augustów, elles sont uniques dans son genre.

L'essence principale dans les Forêts de l'Etat et qui constitue ce qu'on appelle forêts homogènes soit se rencontre en mélange avec d'autres essences est le pin (environ 65%); après le pin vont l'épicéa — (environ 10%) et le sapin (environ 5%). Les essences résineuses couvrent donc environ 80% de toute la superficie des Forêts de l'Etat. Le reste c'est à dire 20%, revient aux essences feuillues, parmi lesquelles la première place est occupée par le chêne (5%); les autres feuillus comme hêtre, charme, frêne, érable, platane, aune, tremble bouleau etc. composent ensemble 15% de la superficie des Forêts de l'Etat.

Ce sont les forêts de pin qui prédominent dans toute la Pologne du Nord-Ouest et Centrale, de même que dans une importante mesure dans la partie du Nord-Est. La partie sud de la Pologne et en particulier les terrains montagneux fournissent principalement du bois d'épicéa, de sapin et de hêtre. Les terrains homogènes couverts d'épicéa, soit mixtes se trouvent également dans les forêts situées à l'Est où il y a la source principale de l'aune tellement recherché pour la fabrication des plaques. La province de Wołyń ainsi que la partie méridionale de Polesie mérite une attention spéciale; grâce à la fécondité du sol on y rencontre entre autres le chêne de haute qualité.

Les Forêts de l'Etat sont aménagées rationnellement sur toute leur étendue d'après les plans établis. Au moment actuel l'aménagement englobe environ 70% de la superficie totale; le reste est aménagé provisoirement. L'aménagement définitif est pourtant poursuivi d'une manière intense au frais des dépenses considérables. Il est donc hors de doute que dans les années les plus proches toutes les forêts de Pologne seront définitivement aménages.

La production annuelle des Forêts de l'Etat est d'environ 8.500.000 m³, dont 5.000.000 du bois de construction, le reste revient au bois de chauffage.

L'administration des Forêts de l'Etat est organisée d'après les formes qui lui sont spéciales. Elle n'entre pas dans les cadres de l'administration générale et possède une propre division territoriale. C'est le Ministre de l'Agriculture dont relève l'administration des Forêts de l'Etat. Il la contrôle par la Direction Centrale des Forêts de l'Etat à Varsovie. Les direction locales au nombres de dix sont soumises à la Direction Centrale. Leurs arrondissement corre-

Plansony oraz fryzy dębowe, wyrabiane z wołyńskich dębów są bardzo poszukiwane na rynkach wszechświatowych.

spondent à la division territoriale de l'administration générale. Les directions locales exercent leurs fonctions par l'intermédiaire des gardes généraux dont il y a dans les Forêts de l'Etat 419.

La Direction Centrale a le caractère d'une entreprise autonome éliminée de l'administration d'Etat et établie sur des bases commerciales; elle n'entre dans le budget d'Etat que par le chiffre de son profit net. Elle ne possède toutefois pas une personnalité juridique distincte, de manière que tous les contrats passés par la Direction Centrale de même que les organes qui en relèvent sont conclus pas en leur nom propre, mais au nom et au bénifice du Trésor.

L'économie forestière poursuivie avant et pendant la guerre par les Etats copartageants, la Russie, l'Autriche et l'Allemagne, d'après les différents systèmes, mais partout d'une façon plus ou moins extensive fut unifiée et intensifiée par l'administration des Forêts de l'Etat polonais restauré. Ainsi les assortiments du bois différents dans les provinces respectives de la Pologne sont déjà remplacés dans une grande mesure par les types unifiés sur toute l'étendue des Forêts de l'Etat; cette unification s'applique surtout aux assortiments d'exportation. Quant à la préparation du bois dans la forêt, elle se poursuit en règle dans les cadres de l'administration propres des Forêts de l'Etat, à l'exception de quelques contrats à long terme ayant caractère de concession dans les Carpathes Orientales, et en vertu desquels les coupes, la transformation et les débits du bois sont réservés aux entrepreneurs privés; ces contrats d'ailleurs vont être liquidé dans le temps le plus proche.

L'Etat concentre aussi partiellement la transformation du bois brut provenant de ses forêts en bois scié. A l'heure actuelle il se trouve dans l'administration propre des Forêts de l'Etat 26 scieries avec 88 châssis et dont une partie fut héritée des occupants allemands et l'autre interceptée des maisons privés après l'annulation des contrats à long terme. Le nombre de scieries en possession de l'Etat augmentera l'année prochaine de quelques grandes scieries dans la province dite Petite Pologne, et cela par suite de l'annulation ultérieure des contrats mentionnés ayant caractère de concession. Les scieries appartenant jusqu'ici aux maisons privées passeront en conséquent à l'Etat.

A part les scieries, l'administration des forêts de l'Etat possède les établissements industriels de transformation chimique du bois. La principale matière première est fournie par „karpina" de pin et le bois de chauffage des essences feuillues dures. Il convient d'attirer une attention spéciale sur la fabrique de la distillation sèche du bois à Hajnówka, située dans la forêt de Białowieża et affermée aux entrepreneurs privés. Elle produit l'alcool methyle, l'acide de vinaigre, le goudron et le charbon de bois. C'est aussi dans les forêts de Białowieża que fonctionne une des plus grandes en Pologne fabriques de térébenthine. Les produits obtenus de la distillation des déchets de pin sont transformés en térébenthine, vinaigre de pharmacie, carbolineum, créosot, goudron, huile etc.

La vente du bois des Forêts de l'Etat est organisée sur les bases de déconcentration en ce qui concerne les fournitures pour le marché intérieur: ce sont les Directions des Forêts de l'Etat, respectivement les gardes généraux qui effectuent la vente. La Direction Centrale se borne à exercer le contrôle général sur le système des ventes sur le marché intérieur où l'on pratique ces derniers temps en principe la vente libre; la vente aux enchères par voie orale ou écrite n'a lieu que dans le nombre de cas très restreint. Les gardes généraux vendent pour la plupart du bois pour les besoins de la population locale qui est l'acheteur immédiat du bois et principal des Forêts de l'Etat.

Les Directions fournissent du bois en premier lieu à l'industrie du pays, et notamment aux établissements de la transformation mécanique ou chimique du bois, tels que scieries, menuiseries, fabriques du bois plaqué et contreplaqué, des douves de tonnellerie, des allumettes, de la cellulose, du papier etc., de même qu'aux entreprises minières et institutions de l'Etat (surtout aux chemins de fer, postes et télégraphes).

En opposition au principe de déconcentration, admis pour les ventes à l'intérieur, l'administration des Forêts de l'Etat poursuit le principe de concentration pour les ventes à l'étranger, celles-ci étant en effet concentrées dans la Direction Centrale des Forêts de l'Etat à Varsovie. Il est vrai que les Directions locales passent aussi les contrats pour l'exportation, mais ce n'est qu'à titre exceptionnel et dans les limites beaucoup plus restreintes. Le principe de concentration observé pour les ventes à l'étranger présente cette supériorité indubitable que les transactions effectuées par l'organe central peuvent englober et englobent réellement en générale les parties de marchandise plus grandes, ce pui les rend plus facilement accessibles aux grandes maisons étrangères important directement le bois. Les ventes dans la Directions Centrale des Forêts de l'Etat sont exclusivement libres; les ventes aux enchères par voi orale ou écrite n'ont pas lieu.

Les plançons et frises en chêne de Volhynie sont très recherchês sur les marchés mondiaux.

En procédant à l'examen des chiffres concrets concernant l'exportation du bois des Forêts de l'Etat, il y a lieu de souligner que l'activité de l'administration de ces forêts en matière d'exportation, inconcevable même dans les premières années de l'indépendance de la République, est actuellement entré dans le domaine de réalité et chaque année marquent son développement. D'après les intentions de l'administration forestière la quantité d'environ 150.000 m³ des bois sciés tendre exportés en 1930/31 des forêts de l'Etat en Grande Bretagne, France, Belgique et Hollande (dont environ 40.000 m³ vendus c. i. f. les ports du Nord de la France) doit augmenter dans l'année économique 1931/32 pour atteindre le chiffre d'environ 350.000 m³ qui seront vendus c. i. f. ou loco wagon dans les stations étrangères de destination du bois, si possible directement à l'importateur l'étranger à l'exclusion des intermédiares. L'exportation du bois scié tendre trouve sa source principalement dans les Voyévodies de l'Est et Sud-Est (Białowieża, Voyévodie de Wilno, Carpathes).

Parmi les articles ouvrés mérite l'attention exportation des traverses (en 1930/31 on en a vendu plus de 200.000 pièces en Grande Bretagne à l'aide des maisons dantzicoises, allemandes et hollandaises), vente des madriers et poutres anglaises, traverses de chmin de fer du type allemand, du bois de mine, des pilots hollandais, des douves de chêne etc. Entre également en jeu le bois de cellulose d'épicéa exporté jusqu'ici en Allemange.

Les Forêts de l'Etat produisent en outre, comme il a été mentionné déjà, des quantités assez considérables du bois de chêne de haute qualité qui en état scié est écoulé sur les marchés continentaux de l'Europe Occidentale, et en partie comme bois rond en Grande Bretagne. Surtout le bois de chêne produit dans les Voyévodies de l'Est et notamment sur le territoire des Directions à Łuck et Białowieża (production annuelle d'environ 45.000 à 50.000 m³ du bois brut) jouit d'une rénommé établie dans les marchés étrangers grâce à son excellente qualité. Le bois scié donne par ce chêne — surtout le chêne de Volhynie — ne cède en rien au meilleur chêne de Slavonie ni en ce qui concerne sa qualité ni la perfection de transformation.

Parmi les autres essences feuillues entrant en ligne de compte lors de l'examen de l'exportation du bois des Forêts de l'Etat polonaises il faut mentionner l'aune pour le bois contreplaqué (vendu pour l'exportation en Tchécoslovaquie, Autriche, Allemagne et Suisse) le tremble le frêne et le bouleau.

Les problèmes concernant l'exportation du bois des Forêts de l'Etat sont d'une extrême importance si l'on tient compte du rôle que le bois joue dans le bilan de commerce de la Pologne. La valeur totale de l'exportation du bois des forêts privées et de celles de l'Etat remonte actuellement pendant la dépression générale de la conjoncture sur le marché mondial du bois à 14% de la valeur de toute l'exportation de Pologne; dans les années précédentes la valeur du bois exporté atteignait 25% de la valeur de l'exportation totale (elle était en 1929 d'environ 480.000 złoty).

L'administration des Forêts de l'Etat tout en contrôlant les terrains produisant le bois, poursuit en même temps l'exploitation de presque tous les produits accessives qui se trouvent sur ces terrains. Elle est donc en possession d'une série d'entreprises exploitant ou transformant ces produits à savoir briqueteries, carrères, gravières de la terre glaise, du sable, de la tourbe etc. Ces entreprises sont dans la plupart des cas affermées.

C'est l'administration des Forêts de l'Etat qui concentre également dans ses mains le contrôle de toutes les eaux intérieures constituant la propriété privée de l'Etat. L'étendue de ces eaux est d'environ 79.000 ha. Elle comprend environ 250 lacs, 90 étangs et une série de sections de fleuve.

Pour compléter ce tableau de l'économie des Forêts de l'Etat il faudrait encore dire quelque chose de cet embellissement naturel des Forêts qui est le gibier. L'état numérique des plus importantes espèces du gibier observé dans les Forêts de l'Etat en 1930 se traduit par les chiffres suivants: environ 45 ours, 140 loups-cerviers, 100 élans, 480 dains, 7.000 cerfs et 50 castors. En outre l'administration des Forêts de l'Etat garde dans le parc d'élévage, spécialement crée dans les forêts de Białowieża, le bizon-espèce extrêmement rare de nos jours.

Enfin pour conclure on a à ajouter quelques mots à la caractéristique des Forêts de l'Etat de Pologne. Ce sont des forêts vastes, car elles couvrent environ 3.000.000 ha comme on a déjà indiqué au début. Elles sont bien amenagées, avec la prédominance prononcée des terrains boisés plus vieux. Elles sont enfin non seulement riches, mais aussi belles, et cela ressort dans toute la splendeur dans les parcs nationaux dont le but est de conserver la nature des forêts polonaises dans leur primitive richesse et beauté.

Polish State Forests

The area of forests owned by state in Poland comes to about 3.000.000 ha., this considerable figure accounting for more or less one-third of all the forest-land in the country. Since the most densely forested terrain is in the eastern part of the Rupublic, it follows that the large forest areas owned by the State are to be found there: thus, the Białowieża Forest covers an area of about 130.000 ha., the Augustow Forest accounts for about 120.000 ha.; the Nalibocka Forest, the Bakszt Forest and the wooded areas owned by the State on the slopes of the Carpathian mountains vary in area but on the average are of 50.000—60.000 ha. In the west of Poland, the largest forest area owned by the State is that of Tuchola, whilst in the central district the fir-forest of the Holy Cross or Łysogóra are the largest. Such enormous, compact forests as those at Białowieża or Augustów are unique in Europe and can be found only in Poland.

The chief trees composing the State forests in Poland, either composing whole forests or together with other varieties, are the common pine (about 65 per cent.), spruce (about 10 per cent.) and the fir (about 5 per cent.). The coniferous varieties account therefore for about 80 per cent. of the timber on the state-owned forest-lands. The remainder is composed of deciduosus timber, chief amongst which is the oak (5 per cent.), then follow beech, hornbeam, ash, plane, maple, elm alder, aspen, birch and other varieties; these various foliacious trees account for 15 per cent. of the timber on the forestland owned by the State.

The common pine composes most the timber in the whole of the north-western and central parts of Poland and also to a great extent in the south-eastern districts of the Republic. The southern part of Poland, especially the mountain terrain, are richest in spruce, beech and fir. There are also purely spruce forests (or together with other timber) in the eastern forest areas of Poland, and it is there that the best grades of alderwood are felled for the plywood industry. Special mention must be made of the southern countries of Polesia and the province of Volhynia, where the rich soil is especially favourable for many types of trees and above all for high-quality oak.

The State forests in Poland are rationally and systematically cared for and developed in accordance with a set plan which applies to 70 per cent. of the area involved, whilst the remainder is conducted according to a provisional plan. The definite conduct of the forests in question is carried out very intensively at at great expense and within a few years, it appears certain that all the State-owned forests will be conducted according to a definite programme.

The annual production of timber in the State-owned forests comes to about 8.500.000 cub. m., of which about 5.000.000 cub. m. represent wood suitable for manufacture and the remainder only for fuel.

The organisation of the administration of Polish state forests is run on original lines. The administration is autonomous and excluded from the general administration of the country. The forest-areas are divided up into administrative forestry directorates. The supreme authority for all matters connected with the economy of the State forests is in the hands of the Minister of Agriculture, who directs the work through the medium of the Chief Directorate of State Forests, which has its offices in Warsaw. The Chief Directorate has under it ten regional Forest Directorates, who administer their districts as allocated to them. The various Forest Directorates function on their zones through the medium of Forestry Commissions, of which there are 419 in the whole of Poland.

The Chief Directorate of State Forests has been organised as a State enterprise, excluded from the general administration and conducted on commercial principles, and the only sums entering into the national budget are the net profits gained by forestry operations. The Chief Directorate is not a separate legal entity, so that it and its subordinate bodies cannot conclude contracts in their own names, but for and on behalf of the Polish Treasury.

The State-forest economy as conducted before and during the Warby Russia, Austria and Germany varied in system, but it was uniformly

of the extensive type more or less. When Poland regained her independence, therefore, the necessity arose for these varying systems to be unified and changed to the intensive type of administration. The work has not yet been fully accomplished, but little remains to be done since the unification of systems has been virtually accomplished, this applying especially to the standardisation of export timber. Most of the forest exploitation is being conducted by the Directorates themselves, the only exceptions being certain long-term concessions in the Eastern Carpathian region which are in private hands. These contracts which leave felling, working up and marketing entirely to the private initiative concerned, will shortly be all liquidated as their terms expire.

The State also operates the working-up of its raw timber to a certain extent, this applying chiefly to sawn timber. The various Forest Directorates operate at present twenty-six saw-mills which have 88 frames installed, the equipment beig partly acquired from private firms after the liquidation of their contracts and partly left by the German authorities of occupation during the Great War. The number of saw-mills in the possession of the State will shortly increase by the addition of several large saw-mills in Southern Poland, since certain contracts in force there are due shortly to expire and by the terms of such agreements, all equipment installed passes into the hands of the State upon the expiration of contracts in question.

Apart from the saw-mills mentioned above, the State also owns other plants for the chemicel treatment of wood. The chief raw material used is waste pine-wood and deciduous hardwoods which otherwise would be used as fuel. Special mention must be made of the large dry-distillation plant at Hajnówka in the Białowieża Forest area. The plant has been leased out to private interests and produces methyl alcohol, acetic acid, wood tar and charcoal, its throughput of timber being about 100.000 cub. m. One of the largest turpentine plants in Poland is to be found in the Białowieża region, and produces turpentine, pharmaceutical acetic acid, carbolineum, creosote, tar, oils and other products.

The organisation of sales has been arranged so that domestic marketing is de-centralised and the regional Forest Directorates or their Forestry Commissions put through such transactions. The Chief Directorate restricts its rôle to a general control over domestic sales, which are put through on the open market in principle, but in exceptional cases sales are by auction or by tender. The Forest Directorates deal mostly with the local population in their zones and most of the transactions are concluded on the spot. The Forest Direktorates supply timber to the various industries in Poland, i. e. to various establishments working up the wood either mechanically or chemically, these being saw-mills, joiners' shops, plywood factories, veneer plants, lath, match and cellulose plants and paper mills, etc. The mining industries are important customers of the Directorates as are also various State enterprises such as the railways, the post office, telegraph service, etc.

The principle of de-centralisation, applied in the home trade of forest products by the State Forest Directorates, is not extended to export transactions. These are centralised in the hands of the Chief Directorate of State Forests and any transactions with foreign countries which are concluded by the regional Directorates are of minor importance and for smaller amounts, and take place in only exceptional circumstances. The principle of centralising export trade in timber has the undoubted advantage of the Chief Directorate being able to offer and dispose of larger quantities of timber to foreign buyers. The Chief Directorate works on the open market principle

Bloki. — Bois de sciage. — Plank timber. — Sägeblöcke.

exclusively and sales are never by auction or by tender.

Proceeding to the consideration of concrete data regarding export sales of timber from the Polish State forests, it should be mentioned that whilst the export trade activities of the State Administration of the forests in Poland were far from satisfactory in the first few post-War years, at present every year sees distinct signs of progress in this direction. The Chief Directorate plans to dispose of about 150.000 cub. m. of timber abroad during the operating year 1930/31, this aggregate volume including the export of sawn soft-wood to Great Britain, France, Belgium and Holland (of which about 40.000 cub. m. sold on c. i. f. terms to French Channel ports) it is expected will rise to the figure of 350.000 cub. m. in 1931/32. The timber will probably be sold on c. i. f. terms or ex wagon at foreign station of destination, if possible direct to the foreign importers with the exclusion of intermediary firms. The sawn soft-wood thus exported will mostly originate from the eastern and south-eastern districts of Poland (Białowieża, the province of Wilno and from the Carpathian forest-lands).

The chief materials exported, apart from sawn goods, include sleepers (over 200.000 were sold in 1930/31 to Great Britain through Danzig, German and Dutch firms), English - standard beams and timbers, German-type railway sleepers, pit-props, Dutch-type piles, oak strips, etc. Spruce pulp-wood was exported to Germany in considerable quantity.

As alreay stated, the State forests in Poland also produce much high-grade oak, which is exported to Western European countries in sawn form and to England as roundwood. The oak produced in the eastern provinces of Poland (in the Forest Directorates of the Łuck and Białowieża zones) comes to about 45.000—50.000 cub. m. in volume per annum and is known as an excellent grade in many foreign markets. The sawn material obtained from this oak, especially in the case of the Volhynian type, is fully equal in all respects to the best grades of Slavonian oak.

Other deciduous timber which is exported by the Chief Directorate of the Polish State forests is veneer alder-wood (exported mostly to Czechoslovakia, Austria, Germany and Switzerland), aspen-wood ash- and beech-wood.

The great importance of the export administration of timber from Polish State-owned forests cannot be over-estimated in view of the vital role of timber exports in Poland's balance of trade. The value of Poland's timber exports (from private- and State-owned forests) accounts for about 14 per cent. of the total value of all the exports of Poland, and this in spite of the general drop in prices for timber all over the world; in past years, the value of the timber exported from Poland accounted for as much as 25 per cent. of the value of the aggregate export, whilst in

1929 the timber exported from the country was for an absolute value of zł. 480 million.

The administrative service of the Polish State-owned forests administers not only the wooded terrain, but also many other sources of production and raw material in its various regional zones. The Forest administration owns a number of enterprises on its terrain such as brick-kilns, stone quarries, graval-, clay- and sand-pits, peat-bogs, etc. Most of these enterprises have been leased out to private interests for exploitation.

The State-Forest Administration also administers all the inland water-ways owned by the State. These have a total area of 79.000 ha. and comprise about 1.250 lakes, 90 small lakes and a number of river districts.

In order to round out the description given of the forests owned by the Polish State, it would not be amiss to devote a few words to the wild-game inhabiting the forests. It has been estimated that there were within the State forests in 1930: obout 45 brown bears, 140 lynxes, 100 elks, 480 fallow deer, 7.000 deer and 50 beavers. In addition the State-forest Administration has organised a special preserve in the virgin forests of Białowieża for a very rare animalthe aurochs or European bison.

In conclusion, it will interest the reader to learn that these enormous forests, covering as they do as area of about 3.000.000 ha., are not only well managed with a view to extracting the greatest material profit from the old standing timber, but also in order to preserve them as beauty spots. Large reservations have been kept intact in their primeval, virgin state and beauty and have been organised as national parks for the benfit of present and future generations.

Die polnischen Staatsforste

Die polnischen staatlichen Waldungen nehmen rund 3.000.000 ha ein, was ungefähr $^1/_3$ der Gesammtfläche der Republik ausmacht. Die waldreichsten Gebiete liegen an der Ostgrenze Polens; dort findet man noch grosse, geschlossene Waldkomplexe wie die Heide von Białowieża mit rund 130.000 ha und die Heide von Augustów mit ungefähr 120.000 ha; ausserdem befinden sich dort noch mehrere kleinere Waldmassive in der Grosse von 50.000—60.000 ha wie z. B. die Heide von Nalibocki die Heide von Bakszty und das Waldmassiv in den Ostkarpathen. Im Westen Polens befindet sich ein grösserer Waldkomplex, der unter dem Namen Heide von Tuchola bekannt ist und der Beachtung verdient. Zum Schluss seien noch die schönen Tannenbestände unter dem Namen „die Świętokrzyż'er" oder „Łysogórski-Wälder" erwähnt, die in Mittelpolen gelegen sind. Solche geschlossenen Waldmassive, wie es die Białowieża'er und Augustowo'er Heide bilden, findet man nirgends in Europa, und man muss erklären, dass sie in ihrer Art einzig dastehen.

Die Hauptholzart, die die sogenannten reinen Bestände bildet, aber auch gemischt mit anderen Holzarten in den polnischen Staatswäldern vorkommt, ist die Kiefer, die ungefähr 65% aller Holzarten ausmacht; an zweiter stelle steht die Fichte mit 10% und dann die Tanne mit rund 5%. Die Nadelhölzer nehmen also im Ganzen rund 80% der Gesammtfläche der staatlichen Walder ein. Den Rest mit rund 20% nehmen die Laubwalder ein, wo an erster Stelle die Eiche mit rund 5% steht. Ausserdem findet man noch die Rotbuche, die Weissbuche, die Esche, die Ahorn-u. Rusterarten, die Erle, die Espe, die Birke und andere mehr; alle diese Arten nehmen kaum 15% der Gesammtwaldfläche der polnischen Staatswaldungen ein.

Im nordwestlichen und in bedeutendem Masse auch im nordöstlichen Teil, ebenso auch in Zentralpolen überwiegen Kieferbestände. Die südlichen Gebiete hingegen, und im besonderen die Gebirge weisen in der Hauptsache Fichten-, Tannen- und Rotbuchenbestande auf. Ausserdem findet man reine und gemischte Fichtenbestände in Ostpolen; hier ist auch dasWachsgebiet der besten und zu Fournierzwecken gesuchtesten Erle. Hervorzuheben sind noch die wolhynischen Ebenen und der südliche Teil von Polesie, die sich durch ausserordentliche Fruchtbarkeit auszeichnen und ein hochwertiges Eichenholz liefern.

Die Staatswälder zeichnen sich durch eine rationelle Bewirtschaftung aus. Gegenwärtig sind ungefähr 70% der Gesammtfläche vollständig vermessen aufgenommen und eingerichtet. Die übrigen Wälder werden nach provisorischen Betriebsplänen bewirtschaftet; jedoch arbeitet man sehr eifrig an der endgültigen Einrichtung der restlichen Bestände, und da man keine Kosten scheut, darf man hoffen, dass in den nächsten Jahren alle staatlichen Wälder definitiv eingerichtet sein und nach fertigen Betriebsplänen bewirtschaftet werden.

Der jährliche Produktionssatz der polnischen Staatswälder beträgt ungefähr 8.500.000 m^3, wobei ungefähr 5.000.000 m^3 auf Nutzholz und 3.500.000 m^3 auf Brennholz anfallen.

Die Organisation der Forstverwaltung ist eigenartig, denn die Verwaltung der Forsten ist aus der allgemeinen Verwaltung ausgewiesen und besitzt ihren eigenen territorialen Charakter. Die wirtschaftliche Oberleitung der Staatsforsten ruht in den Händen des Landwirtschaftsministers und wird durch die Oberforstdirektion in Warszawa ausgeführt. Die Oberforstdirektion hat als ihre Unterorgane 10 Forstdirektionen, deren Verwaltungsgebiet nicht mit der territorialen Einteilung der allgemeinen (politischen) Verwaltung übereinstimmt. Die Forstämter der ersten Instanz bilden die Oberförstereien, im ganzen 419, die den einzelnen Forstdirektionen unterstellt sind.

Die Oberforstdirektion hat den Charakter eines Unternehmens, das aus der Allgemeinverwaltung ausgewiesen ist und nach Handelsgrundsätzen geführt wird. Die Oberforstdirektion

wirkt im Staatshaushalt nur mit dem reinen Gewinn, geniesst aber keine Rechte einer rechtlichen Person, so dass alle Vertrage, die durch die Oberforstdirektion, die Forstdirektionen und Oberforstereien geschlossen werden, nicht auf ihren eigenen, sondern im Namen und zu Gunsten des Staates getroffen werden.

Die Forstwirtschaft, die in der Vorkriegs- und Kriegszeit durch Russland, Oesterreich und Deutschland nach verschiedenen Mustern, mehr oder weniger extensiv betrieben wurde, wurde bald nach der Wiedergeburt Polens vereinheitlicht und intensifiziert, so dass die bisher ungleichen typen der einzelnen Holzsortimente in den verschiedenen Teilungsgebieten jetzt grösstenteils durch Grundtype vertreten worden sind, die im Bereich der ganzen Staatsforsten einen einheitlichen Charakter tragen; im Besonderen tritt diese Vereinheitlichung in den Exportsortimenten zu Tage. Der Holzeinschlag und die Aufarbeitung wird im allgemeinen durch eigene Organe ausgeführt. Nur einige langjährige Vertrage in den Ostkarpathen machen hiervon eine Ausnahme, da sie einen konzessionellen Charakter haben, der den Einschlag, die Aufarbeitung und den Verkauf der geschlagenen Hölzer durch Privatpersonen vorsieht; diese Verträge werden jedoch in Kürze liquidiert.

Der Staat betreibt auch teilweise die Verarbeitung des in seinen Wäldern geschlagenen Holzes zu Schnittmaterial. Augenblicklich verfügt die Forstverwaltung über 26 Sägewerke mit 88 Gattern, die einenteils von der deutschen Heeresverwaltung (Okkupationsgebiet) übernommen worden sind, anderenteils von Privatfirmen nach der Liquidierung langfristiger Verträge herrühren. Die Zahl der staatlichen Sägewerke dürfte sich im nächsten Jahre um einige grössere Werke in Kleinpolen (Galizien) vermehren, da dort mehrere langfristige Verträge von konzessionellem Charakter liquidiert werden sollen und die dort befindlichen Sägewerke, die augenblicklich sich im Besitz der Privatfirmen befinden, Eigentum des Staates werden.

Ausserdem besitzt die Staatsforstverwaltung noch Industriebetriebe, die zur chemischen Verarbeitung des gewonnenen Holzes dienen. Das hauptsächliche Rohprodukt ist in diesem Falle das Kiefernstockholz und das Brennholz von harten Laubhölzarten. Hervorzuheben ist hier die grosse Fabrik in Hajnówka in den Białowieża'er Wäldern, die zur Holzdestillation auf dem Trockenwege dient. Diese Fabrik erzeugt Metilalkohol, Essigsäure, Holzteer und Holzkohle und verarbeitet zu diesem Zwecke jährlich rund 100.000 Raummeter Rohstoffe. In den Białowieża'er Wäldern ist gleichzeitig eine der grössten Terpentinfabriken von ganz Polen in Betrieb. Die durch Destillation des Stockholzes gewonnenen Produkte werden weiterhin zu Terpentin, Essig, Karbolineum, Kreosot, Teer, Oelen und anderen Stoffen verarbeitet.

Die Organisation des Holzverkaufs in den Staatswäldern sieht eine Entzentralisierung der Veräusserung des Holzes vor, das für den eigenen Bedarf bestimmt ist. Der Verkauf des Holzes wird im Grunde genommen durch die einzelnen Forstdirektionen und Oberförstereien ausgeführt. Die Oberforstdirektion hat für sich in diesem Falle nur die allgemeine Aufsicht über das System der Holzveräusserung im Inlande vorbehalten. In letzter Zeit wird das Holz meistens „aus freier Hand“ verkauft, nur in seltenen Fällen bedient man sich der schriftlichen oder mündlichen öffentlichen Versteigerungen. Die Die Oberförstereien veräussern in den meisten Fällen solches Holz, das für den Lokalbedarf bestimmt ist, der ziemlich ansehnliche Mengen konsumiert. Die Forstdirektionen hingegen beliefern mit Holz in der Hauptsache die inländische Industrie, und zwar die Betriebe, die die mechanische und chemische Verarbeitung des Holzes bezwecken, also: Sägewerke, Tischlereien, Fournier-, Dauben-, Streichholz-, Zellulose-, Papier- u. andere Fabriken. Ausserdem werden Bergwerke und staatliche Institutionen, wie Post und Eisenbahn, beliefert.

Im Gegensatz dazu ist die Veräusserung des Holzes, das für den Export bestimmt ist, stark konzentriert, da der Verkauf dieses Holzes zumeist durch die Oberforstdirektion in Warszawa betrieben wird. Die einzelnen Forstdirektionen schliessen zwar ebenfalls Verträge auf Exportholz ab; solche Verträge gehören jedoch zur Seltenheit und belaufen sich nur auf kleinere Posten. Die Konzentration aller Exportholzverkäufe besitzt zweifellos den Vorteil, dass durch Verträge, die durch das Zentralorgan geschlossen werden, grössere Massen zum Verkauf gelangen können und auch wirklich gelangen, wodurch die Handelsbeziehungen mit grossen Auslandsfirmen, die den Holzimport zum Zwecke und Ziele haben, sehr ermöglicht und erleichtert werden. Die Oberforstdirektion gibt das Holz ausschliesslich „aus freier Hand“ ab, denn mündliche oder schriftliche öffentliche Versteigerungen werden überhaupt nicht angewandt.

Es seien hier einige feste Ziffern über den Holzexport aus Staatswäldern angegeben. Wenn die Bemühungen der Forstverwaltung, die darauf hinausgingen, den Export der in den staatlichen Forsten geschlagenen Hölzer zu erweitern in den ersten Jahren nach der Wiedergeburt Polens keine oder sehr geringe Resultate zeitigte, so ist heute die Forstverwaltung auf dem besten Wege, ihre Tätigkeit zu erweitern und zu festigen, was

man schon daraus ersieht, dass die Ausfuhr immer bessere Fortschritte macht. Nach den Planen der Forstverwaltung soll die Ausfuhr von Schnittmaterial von Weichhölźern, aus den Staatswaldern, die im Jahre 1930/31 150.000 m³ betrug und sich nach England, Frankreich, Belgien und Holland richtete, wobei 40.000 m³ c. i. f. nach den Hafen von Nordfrankreich verkauft wurden, im Jahre 1931/32 auf 350.000 m³ gesteigert werden, die höchstwarscheinlich auf c. i. f. Bedingungen oder loko Waggon einer der auslandischen Bestimmungsstationen verkauft werden. Hierbei will man moglicherweise in direkte Verbindung mit den auslandischen Holzimporteuren kommen und damit die Vermittlerfirmen ausschalten. Die Ausfuhr von Weichholzschnittmaterial hat grösstenteils ihre Quelle in den östlichen Gebieten Polens (Białowieża, Wilno und Karpathen).

Noch einige Worte über die Ausfuhr von beschlagenen Hölzern, wie z. B. sleepern (im Jahre 1930/31 verkaufte man nach England über 200.000 Stück Sleeper durch Vermittlung von Danziger, deutschen und hollandischen Firmen), über den Verkauf von timbern, englischen Bohlen, Eisenbahnschwellen deutsche Typs, Grubenholzern, holländischen Rammpfählen, Eichendauben u. s. w. In Frage kommt auch Fichtenholz zur Papierfabrikation, das bisher nach Deutschland exportiert wurde.

Ausserdem schlagen die Staatsforsten, wie schon vorher erwahnt, Jahr für Jahr grössere Posten hochwertiger Eiche ein, die im geschnittenen Zustande nach den westlichen Märkten und teilweise im runden Zustande nach England ausgeführt wird. Besonders die Eiche, die aus den östlichen Forstdirektionen Polens stammt (Łuck und Białowieża; der jährliche Nützungssatz beträgt dort 45.000—50.000 m³ Rohholz) hat wegen ihrer aussergewohnlichen Güte einen besonderen Ruf auf den auslandischen Markten. Das aus dieser Eiche, und im besonderen das aus der wolhynischen Eiche gewonnene Schnittmaterial steht, was die Güte und Bearbeitungsfähigkeit anbetrifft, der slavonischen Eiche überhaupt nicht nach.

Von anderen Laubholzarten der Staatswalder, die beim Export in Frage kommen, wären noch die Fourniererle (nach der Tschechoslowakei, Oesterreich, Deutschland und Schweiz verkauft und ausgeführt), die Espe, Esche und Birke zu erwahnen.

Die Frage des Holzexports durch die Staatsforstverwaltung ist von ausserordentlicher Bedeutung, zumal wenn man berücksichtigt, eine wie grosse Rolle der Holzexport in der Handelsbilanz des polnischen Staates einnimmt. Der Wert des aus den Staats- und Privatwäldern ins Ausland exportierten Holzes betragt heute bei der augenblicklichen katastrophalen Lage des Weltholzmarktes ohnehin noch 14°/₀ der ganzen Ausfuhr Polens; in den verflossenen Jahren betrug der Wert des exportierten Holzes sogar bis 25°/₀ des ganzen Exports (im Jahre 1929 belief sich der Wert auf 480.000.000 zł).

Die staatliche Forstverwaltung bewirtschaftet nicht nur die holzerzeugenden Flächen, sondern auch alle forstlichen Nebenprodukte. Im Zusammenhang damit besitzt die Forstverwaltung eine ganze Reihe von Unternehmen, die der Exploatation und der Verarbeitung der Nebenprodukte dienen, wie z. B. Ziegelein, Stein-, Kies-, Lehm-, Sand-, und Torfgruben u. s. w. Diese Unternehmen werden meistenteils durch private Pächter geführt.

Die Forstverwaltung bewirtschaftet zudem ebenfalls alle Binnengewässer, die dem Staate gehören. Die Fläche der staatlichen Gewässer beträgt ungefähr 79.000 ha und wird gebildet durch 1250 See, 90 Teiche und zahlreiche Flussrevieren.

Um ein vollständiges Bild über den Reichtum und Bewirtschaftung der staatlichen Wälder Polens zu geben, soll noch in einigen Worten des natuhrlichen Waldschmuckes, des Wildes gedacht werden. Zahlenmässig beträgt der Wildstand (wobei nur das edlere und wichtigste Wild berücksichtigt sein soll) nach den Beobachtungen aus dem Jahre 1930 in den Staatswäldern: ungefähr 45 Bäre, 140 Luxe, 100 Elche, 480 Stück Dannwild, 7000 Stück Hirschwild und 50 Biber. Ausserdem geniesst einer besonderen Pflege und Schutzes der Auerochs, fur den in den Białowieża'er Wäldern ein eigenes Reservat bestimmt ist.

Zum Schluss noch wenige kurze Zeilen über die Charakteristik der polnischen Staatswälder. Wie schon oben gesagt wurde nehmen die staatlichen Forsten die immense Fläche von 3:000.000 ha ein. Sie befinden sich in gutem Zustande; die älteren Altersklassen haben das Uebergewicht. Jedoch nicht nur durch Reichtum, sondern auch durch ihre Schönheit zeichnen sich die polnischen Waldungen aus, die im besonderen in den Reservaten zur vollen Geltung kommt, denn diese Reservate haben den Charakter von Nationalpark's und sollen die Erhaltung der Eigentuhmlichkeiten und Eigenschaften der polnischen Wälder bezwecken.

Protekcjonizm celny w dziedzinie drzewnej, a akcja międzynarodowego porozumienia krajów eksportujących

Od chwili zaostrzenia się sytuacji gospodarczej świata jesteśmy świadkami coraz to bardziej piętrzącej się fali protekcjonizmu celnego w bardzo wielu krajach Europy i Ameryki, obejmujących zarówno wytwory produkcji rolniczej jak i przemysłowej. Niema miesiąca, któryby w tym zakresie nie przyniósł szeregu posunięć i to wbrew hasłom, a nawet próbom akcyj międzynarodowych, usiłujących położyć kres temu zjawisku, słusznie czy niesłusznie dopatrując się w nim jednej z poważnych przyczyn dalszego zaostrzenia się gospodarczego położenia w wielu krajach.

Drewno dotychczas było jedną z bardzo nielicznych dziedzin, które oszczędzone zostały przez to zjawisko. W obrocie drzewnym — aż do ostatnich tygodni — utrzymują się bez zmiany na ogół stawki celne, obowiązujące w okresie z przed obecnego przesilenia, a w wielu wypadkach niezbyt odbiegające i od przedwojennego ich poziomu.

W r. 1929 przeprowadzał Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów debaty nad kwestją ogólnego obniżenia barjer celnych, obejmując swemi studjami także i kwestję drzewną. Opublikowane wówczas w tej sprawie materjały zawierały zestawienie obowiązujących podówczas stawek celnych na drewno; przytaczamy je tu w całości, gdyż nie straciły one aktualności i w chwili obecnej: (Stawki za 100 kg w dolarach U. S. A.).

Państwo		Drewno surowe	Drewno tarte
Niemcy		0,0357	0,257
Austrja		b. c.	b. c.
Belgja taryfa	maks.	0.111	0,451
	min.	0,0375	0,150
Danja		0.067	0,107
Hiszpanja taryfa	1	1,399	2,199
	2	0,463	0,733
	konwenc.	0,318	0,347
Estonja		b. c.	0,115
Finlandja		b. c.	0,264
Francja taryfa	maks.	0,173	0,587
	min.	0,043	0,147
W. Brytanja		b. c.	b. c.
Węgry		b. c.	b. c.
Italia		b. c.	0,318
Łotwa		b. c.	b. c.
Litwa		b. c.	0,60
Norwegja		b. c.	b. c.
Holandja		b. c.	b. c.
Polska		b. c.	0,218
Portugalja taryfa	maks.	0,108	0,248
	min.	0,054	0,173
Rumunja taryfa	maks.	0,661	0,675
	min.	0,393	0,453
Jugosławja taryfa	maks.	0,250	0,592
	min.	0,193	0,443
Szwecja		b. c.	b. c.
Szwajcarja		0,0713	0,289
Czechosłowacja		b. c.	b. c.

Z zestawień tych wynika, że wiele krajów dotychczas hołduje zasadzie bezcłowego przywozu drewna, zwłaszcza okrągłego, tam zaś, gdzie istnieją cła przywozowe, noszą one naogół charakter umiarkowany. Wyjątki od tej zasady spotyka się w krajach, nie odgrywających w obrocie drzewnym poważniejszego znaczenia.

W ostatnich czasach zaszło jednak kilka faktów wskazujących, że fala protekcjonizmu celnego zaczyna rozszerzać się i na drewno. Węgry wprowadziły już w zasadzie cła na drewno, nie określiwszy jeszcze coprawda daty wejścia ich w życie. Piąta nowela do austrjackiej taryfy celnej zawiera zwyżki ceł drzewnych, w Niemczech sprawa ta stała się aktualną po ostatnich decyzjach Rządu Rzeszy w sprawie planów min. Schielego, a we Francji min. Tardieu dał wyraz możliwości pewnych zmian w taryfie celnej w sensie zwyżki ceł drzewnych.

Tendencyj protekcjonistycznych w obrocie drzewnym nie można tłumaczyć wyłacznie ślepem naśladownictwem analogicznej polityki, stosowanej do innych artykułów, aczkolwiek z drugiej strony nie można negować istnienia i tego czynnika. Tłem ich w krajach importujących, a posiadających własną poważną produkcję drzewna, jest chęć przeciwstawienia się zniżce cen, godzącej w opłacalność produkcji rodzimej. Ponadto ze strony importera ochrona celna zalecana jest jako pewien hamulec zbyt wybujałej konkurencji firm obcych na rynku importowym, dezorganizującej go i uniemożliwiającej, importerowi racjonalne kalkulowanie w ramach poszczególnych okresów gospodarczych.

Działania ceł w obrocie drzewnym nie należy jednak przeceniać. O ile w innych artykułach wysoka ochrona celna może pobudzić wytwórczość krajową w sensie zapewnienia samowystarczalności i wzmożenia produkcji, o tyle w drzewie objaw ten jest wykluczony, gdyż najwyższy poziom ochrony celnej nie wywrze najmniejszego wpływu na intensywność przyrostu drewna na pniu; kraj, chroniony wysokiemi cłami drzewnemi może rozwinąć swój przemysł drzewny, o ile kontrakcja państw eksportujących w dziedzinie ceł wywozowych na surowiec tendencji tej nie sparaliżuje, może wyśrubować wewnętrzną cenę drewna do ceny światowej powiększonej o całą stawkę celną, nie zdoła jednak bez naruszenia zasad prawidłowej gospodarki leśnej zapobiec zmniejszaniu importu, uzasadnionego faktycznym niedoborem drzewnym danego kraju.

Z drugiej strony cła te nie są z tego powodu dostatecznym środkiem dla usunięcia dezorganizacji rynku, skoro przez ich działanie może ustać zjawisko wypierania drewna krajowego przez obce, ale nie może być ograniczona destrukcyjna rola dzikiej konkurencji obcych eksporterów w ramach właściwego niedoboru drzewnego danego kraju, decydująca i o poziomie cen krajowych.

Usunięcie tych wszystkich niedomagań, na które dziś uskarżają się państwa importujące, da się uskutecznić znacznie dokładniej inną drogą, niż protekcjonizm celny. Środkiem tym jest organizowanie eksportu. Jeżeli przez porozumienie eksporterów zniknie lub osłabnie tendencja chronicznego i gwałtownego spadku cen, tak psująca szyki firmom importerskim i tak nieprzyjemna dla produkcji rodzimej kraju importującego, to odpadnie najważniejszy i jedyny powód wprowadzania ceł na drewno. Interes krajów eksportujących zbiega się tu całkowicie z interesem tych czynników w krajach importujących, które zainteresowane są w tendencjach protekcjonistycznych. Nie ulega zaś wątpliwości, że oddziaływanie na prawidłowe kształtowanie się sytuacji rynkowej zapomocą środków organizacyjnych podaż i popyt da się przeprowadzić w atmosferze znacznie spokojniejszej i z uniknięciem tych wszystkich powikłań międzynarodowych, do których doprowadzają zwyżki ceł, zwłaszcza ceł związanych traktatowo.

Ta solidarność interesów powinna w danym wypadku walnie przyczynić się do spopularyzowania idei międzynarodowego porozumienia eksporterów drewna, której to akcji w tych warunkach nietylko nie można traktować jako skierowanej przeciw interesom państw importujących, lecz przeciwnie, jako odpowiadającą im w stopniu znacznie wyższym, niż te zarządzenia natury celnej, o których zastosowaniu zaczynają myśleć państwa importujące, pragnące osłabić na swoim terenie ostrze kryzysu drzewnego.

Protektionszölle im Holzverkehr und was bezweckt in dieser Hinsicht eine internationale Verständigung der Exportländer

Von dem Zeitpunkte an, da sich die Weltwirtschaftslage verschlechtert hat, sieht man, wie immer mehr Länder Europas u. Amerikas Protektionszölle bei sich anwenden wollen oder schon angewendet haben, die sowohl landwirtschaftliche wie auch Industrieerzeugnisse umfassen. Es vergeht kaum ein Monat, dass nicht in dieser Hinsicht ein Schritt weiter gemacht wird. Obwohl man allgemein der Meinung ist, dass gerade die Schutzzölle eine der wichtigsten Ursachen der Verschärfung in der Weltwirtschaftslage sind, und obwohl überall die Parole ist „Weg mit den Protektionszöllen", und in dieser Beziehung viele Proben einer internationalen Verständigung gemacht worden sind, wird auf dem einmal beschrittenen oder beschlossenen Wege kein Halt gemacht.

Bis in die letzte Zeit hinein war die Holzwirtschaft von der Protektionszollpolitik verschont geblieben, denn noch in den letzten Wochen galten im allgemeinen im Holzverkehr Zollsätze, die fast unverändert noch aus der Zeit vor der gegenwärtigen Krise stammen und in vielen Fällen sogar nicht viel von den Zollsätzen aus der Vorkriegszeit abweichen.

Im Jahre 1929 wurden im Oekonomischen Komitee des Völkerbundes Beratungen über eine allgemeine Ermässigung der Zollsätze geführt, wobei man auch eine Erniedrigung der Zölle für Holz u. Holzwaren in Erwägung nahm. Die derzeitigen Veröffentlichungen brachten eine Zusammenstellung der damals bindenden Holzzollsätze. Sie sollen hier im Ganzen wiedergegeben werden, da sie auch heute noch nichts an Aktualität eingebüsst haben. (Sätze für 100 kg in Dolar der U. S. A.).

Staat		Rund (Roh-) holz	Schnittholz
Deutschland		0.0357	0.257
Oesterreich		z-frei	z-frei
Belgien	Hochsttarif	0.111	0.451
	Minimaltarif	0.0375	0.150
Danemark		0.067	0.107
Spanien	Tarif 1	1.399	2.199
	„ 2	0.463	0.733
	Konwent-Tarif	0.318	0.347
Estland		z-frei	0.115
Finland		z-frei	0.264
Frankreich	Hochsttarif	0.173	0.587
	Minimaltarif	0.043	0.147
Grossbritanien		z-frei	z-frei
Ungarn		z-frei	z-frei
Italien		z-frei	0.318
Lettland		z-frei	z-frei
Littauen		z-frei	0.60
Norwegen		z-frei	z-frei
Holland		z-frei	z-frei
Polen		z-frei	0.218
Portugal	Hochsttarif	0.108	0.248
	Minimaltarif	0.054	0.173
Rumanien	Hochsttarif	0.661	0.675
	Minimaltarif	0.393	0.453
Jugoslavien	Hochsttarif	0.250	0.592
	Minimaltarif	0.193	0.443
Schweden		z-frei	z-frei
Schweiz		0.0713	0.289
Tschechoslowakei		z-frei	z-frei

Obige Tabelle zeigt deutlich, dass die Politik einer zollfreien Holzeinfuhr von vielen Ländern begünstigt wird, im besonderen bei der Einfuhr von Rundholz; dort hingegen, wo Einfuhrzölle bestehen, sind sie sehr gemäsigt. Ausnahmen machen in dieser Hinsicht nur Länder, die im Holzverkehr ohnehin eine geringe Rolle spielen.

In letzter Zeit jedoch sind einige Fälle zu verzeichnen gewesen, die darauf hinweisen, dass man mit den Schutzzöllen auch auf Holz und Holzwaren überzugehen sucht. Ungarn z. B. hat bei sich im Grunde genommen schon Holzzölle eingeführt — allerdings ist noch nicht der Termin festgesetzt, wann sie in Kraft treten sollen. Die fünfte Novelle zum österreichischen Zolltarif

sieht eine Erhöhung der Holzzölle vor; in Deutschland wurde diese Frage zum Gegenstand der Beachtung, als der Reichsrat im Zusammenhang mit den Projekten des Ministers Schiele seine endgültigen Beschlüsse fasste; in Frankreich sprach Minister Tardieu von der Möglichkeit einer Aenderung im Zolltarif, die sich in der Erhöhung des Holzzollsatzes äussern soll.

Wer jedoch meint, dass die heutige Tendenz, die die möglichste Anwendung von Protektionszöllen im Holzverkehr anstrebt, nur im Hang des gewöhnlichen, blinden Nachahmens beruht, der ist auf dem Holzwege, obwohl ja nicht geleugnet werden kann, dass viele Vorkämpfer der Schutzzölle zum Holz eine analoge Politik geführt wissen wollten, d. h. einer solchen Politik wie sie anderen Artikeln gegenüber angewandt wird. Der wirkliche Grund hierfür ist jedoch bei den Holzimportländern, in denen die eigene Holzproduktion eine bedeutende Stellung einnimmt, darin zu suchen, dass man einer weiteren Senkung der Holzpreise, die die Produktion im eigenen

Transport surowca do tartaku. — Transport du bois brut a la sciére. — Transportation of logs to saw mills. — Transport von Rohholz nach dem Sägewerk.

Lande unrentabel machen könnte, entgegenwirken will. Ausserdem werden Schutzzölle vom Importeur proklamiert, propagiert und gerne gesehen, weil sie sich auf dem Einfuhrmarkte als eine gute Waffe gegen fremde, übertriebene Konkurenz erweisen — gegen eine Konkurenz, die den Importeur desorganisiert und ihm eine rationelle Kalkulation in den einzelnen Zeitabschnitten unmöglich macht.

Man sollte jedoch den Einfluss der Zölle im Holzverkehr nicht überschätzen. Denn wenn bei anderen Artikeln ein hoher Schutzzoll die eigene Produktion anregt und erhöht, so ist dies beim Holz ausgeschlossen, da auch der höchste Zollsatz nicht in der Lage ist, das Holz schneller wachsen zu lassen und einen grösseren Zuwachs zu bewirken. Ein Land, das sich mit hohen Holzschutzzöllen ummauert hat, kann zwar seine Holzindustrie einer bedeutenden Entwickelung entgegen führen, wenn die Holzexportländer sich eine solche Einschränkung gefallen lassen und nicht dagegen ankämpfen; es kann auch die Holzpreise im Inlande um den Zollsatz erhöhen, so dass die Holzpreise den Weltpreis um den Zollsatz überragen. Es wird jedoch einer Verkleinerung des Holzimports nicht entgegenwirken können, wenn der eigene Bedarf grösser ist als die eigene Produktion und wenn es nicht eine Holzwirtschaft bei sich einführen will, die mit einer rationellen Bewirtschaftung nichts Aehnliches hat.

Andererseits sind Protektionszölle keine hinreichenden Mittel, eine Desorganisation am Markte zu verhindern, wenn auch zugegeben sein soll, dass mittels ihrer Wirkung das eigene Holz nicht durch fremdes Holz verdrängt wird. Denn wie wollte man eine Verwirrung am Innenmarkte verhüten, wenn fremde Exporteure dort das Holzquantum, das wegen eigener nicht genügender Produktion zur Befriedigung der Inlandskonsumption hereingelassen werden muss, auf den Markt werfen und eine Senkung der Preise bewirken.

Alle diese Erscheinungen, die von Importländern schwer empfunden und Gegenstand häufiger Klagen sind, lassen sich viel besser und sicherer auf anderen Wegen beseitigen als durch Protektionszölle. Ein solches Mittel dürfte die Organisierung des Exports sein. Wenn eine Verständigung der Holzexporteure ein chronisches und rapides Fallen der Holzpreise, das den Inportfirmen jedwede Berechnung unmöglich macht und der Inlandproduktion sich sehr unangenehm fühlbar macht, unmöglich macht oder eine solche Tendenz schwächt, dann kommt der einzige Grund, der das Einführen von Holzzöllen rechtfertigt, in Wegfall. Das Interesse der Exportländer läuft in diesem Falle zusammen mit dem Interesse derjenigen Faktoren der Holzimportländer, denen eine Protektionszollpolitik gelegen ist. Es unterliegt dagegen keinem Zweifel, dass Angebot u. Nachfrage sich in ruhiger Atmosphäre regeln lassen und dass alle internationalen Missverständnisse und Leiden, die gewöhnlich zu einer Erhöhung der Zölle, und im besonderen der Vertrags-Zölle führen, wegfallen, wenn durch entsprechende Organisation die Marktlage erklärt wird.

Eine solche Interessengemeinschaft müsste in diesem Falle viel zu der Idee einer internationalen Verständigung der Holzexporteure beitragen. Denn diese Idee darf nicht dahin aufgefasst werden, als wenn sie gegen die Importländer gerichtet wäre, sondern umgekehrt, eine internationale Verständigung liegt nur im Interresse der Importländer und wird eine viel bessere Wirkung haben als Zölle und dergleichen Massregeln, an denen jetzt dort beratschlagt wird, um die Krise zu schwächen und anderen aufzubürden.

WITOLD CZERWIŃSKI.
Dyrektor Rady Naczelnej Związków Drzewnych w Polsce.

Rzut oka na rozwój przemysłu i eksportu drzewnego w Polsce

W okresie przedwojennym na warunkach rozwoju przemysłu drzewnego w Polsce zaważyła zależność polityczna od zaborców. Szczególnie na ziemiach b. zaboru rosyjskiego wpływ ten był wybitnie niekorzystny. Orjentacja surowcowa polityki rosyjskiego imperjum, zaostrzona przez traktat handlowy z Niemcami z 1904 r., traktat obniżający prawie do zera cła wywozowe na surowiec drzewny, sprawiła, że przemysł tartaczny zwłaszcza na kresach wschodnich rozwinął się niedostatecznie, natomiast wywóz drewna w stanie surowym osiągnął cyfry bardzo poważne. Statystyka przemysłowa rosyjska z 1896 r. rejestruje w Kongresówce, która pod względem tartacznictwa znajdowała się w położeniu nieco korzystniejszem od innych ziem pod panowaniem rosyjskiem, 247 tartaków zatrudniających 2281 robotników.

W Małopolsce — dzięki bardziej sprzyjającym warunkom — przemysł drzewny wykazuje znaczniejsze postępy. Według danych pierwszego ogólnego spisu przemysłowego w Austrji z 1892 r. — liczba tartaków w Galicji dosięga 621, liczba zatrudnionych robotników — 8477.

Najżywsze tempo wzrostu wykazuje przemysł tartaczny na ziemiach b. zaboru pruskiego. O szybkości jego rozwoju świadczy fakt dwukrotnego wzrostu ogólnej liczby zatrudnionych robotników, która w okresie lat 25 (1882—1907) podnosi się do poziomu 30.000. Ten szybki rozwój zawdzięcza tartacznictwo poznańskie, a zwłaszcza pomorskie przypadkowemu ukształtowaniu się granic politycznych.

Pobieżny rzut oka na rozwój przemysłu drzewnego pod panowaniem zaborców prowadzi do wniosku, że obca żywotnym interesom kraju polityka mocarstw rozbiorczych wykrzywiła drogi normalnego rozwoju tego przemysłu. Najsilniej rozwinął się przemysł w okolicach stosunkowo mniej lesistych (Pomorze), natomiast tereny wschodnie, najbardziej zasobne w surowiec drzewny, nie stworzyły przemysłu na szerszą skalę. Występujący w świetle tego zestawienia fakt wadliwej dyslokacji przemysłu drzewnego, będzie musiał być przezwyciężany w dalszym jego rozwoju w Polsce niepodległej.

Wojna nie oszczędziła przemysłu drzewnego. Uległa zniszczeniu wielka liczba tartaków, doznała również poważnego uszczuplenia podstawa surowcowa przemysłu. Główną przyczyną zniszczeń były jednak w danym wypadku nie bezpośrednie działania wojenne, lecz rabunkowa gospodarka okupantów, którzy w ciągu 4 lat swych rządów zdołali wywieźć z Polski około 100 milj. m^3 drewna użytkowego.

Przemysł, odbudowujący się ze zniszczeń w niepodległej Polsce, miał do pokonania ogromne trudności, płynące w pierwszym rzędzie z braku środków pieniężnych. Ta szczupłość środków zaciążyła szczególnie dotkliwie na gospodarce leśnej. Niemożność zdobycia większych kapitałów obrotowych na odbudowę i uruchomienie sparaliżowanej prze zwojnę produkcji wytworzyła sytuację, zniewalającą do upłynnienia części kapitału leśnego kraju. Proces częściowej likwidacji lasów doznał również pewnej podniety ze strony ogólnej polityki gospodarczej, która zamierzonym przez siebie zadaniom (jak odbudowa kraju, naprawa odziedziczonego w spadku po zaborcach wadliwego ustroju rolnego) poświęcała częstokroć zasady racjonalnej gospodarki leśnej, nakazującej ograniczenie rocznych wyrębów drewna do rozmiarów faktycznego przyrostu masy drzewnej.

Pod wpływem zaznaczonych okoliczności powierzchnia leśna Polski zaczęła się szybko kurczyć. Według szacunku p. Inż. Barańskiego — ogólna powierzchnia leśna w Polsce zmniejszyła się w okresie 10-lecia 1919—1928 o ca. 500.000 ha, co wywołało spadek lesistości o 1% (z 23 na 22).

Tego rodzaju niebezpiecznej tendencji położyły koniec normy ustawowe, ograniczające w myśl zasad racjonalnej gospodarki zakres wyrębów. W międzyczasie natomiast rozwinął się na szerokę skalę eksport drewna, które w okresie narastającej konjunktury znalazło łatwy zbyt na rynkach zagranicznych, a przemysł drzewny zasilony został dopływem środków pieniężnych. Powstało szereg nowych placówek, przyczem — jako zjawisko bardzo znamienne — należy podkreślić stosunkowo szybki rozwój przemysłu na ziemiach wschodnich, które posiadają — dzięki bogactwu surowca — warunki szczególnie korzystne.

O obecnej wadze przemysłu drzewnego w Polsce świadczy zarówno liczba zakładów przemysłowych, przekraczająca dość znacznie poziom $1^1/_2$ tysiąca, jak i liczba zatrudnionych w pracy produkcyjnej robotników, przekraczająca w pewnych momentach poziom 50.000. (Eksploatacje leśne dają prócz tego sezonowo zatrudnienie około 200.000 robotnikom, rekrutującym się przeważnie z pośród ludności małorolnej na Kresach).

Najważniejszą gałęzią przemysłu drzewnego w Polsce jest tartacznictwo, obejmujące około 1.400 czynnych zakładów, których zdolność przeróbczą oszacowano na 12 milj. m^3 drewna okrągłego.

Wytwórczość mebli giętych zatrudnia około 8.000 robotników w 20 zakładach, ześrodkowanych w okolicach Piotrków-Radomsk i Biała-Bielsko-Żywiec. Wysoko postawiony pod względem technicznym, rozwinął w ostatnich latach bardzo żywą ekspansję: jego wyroby dotarły do Australji i Stanów Zjednoczonych.

Przemysł fabrykacji dykt i fornierów, posiadający widoki pomyślnego rozwoju ze względu

Sleepry polskie biją konkurencję doskonałym gatunkiem, staranną wyróbką i dostosowaniem do wymogów rynku.

na rosnące zapotrzebowanie dykty, zatrudnia około 4.000 robotników, pracujących w 20 zakładach przemysłowych, które w większości swojej stoją na poziomie najsurowszych wymagań technicznych. Zdolność przeróbczą zakładów oszacowano w przybliżeniu na ca 300.000 m^3 surowca. Głównym surowcem, na którym pracuje przemysł dyktowy, jest olszyna, toteż zagadnienie unormowania obrotu olszyną posiada dla tego przemysłu szczególnie doniosłe znaczenie.

Przemysł fabrykacji fryzów i deszczułek posadzkowych — parkietów, ześrodkowany w 24 zakładach przemysłowych, które przerabiają przeważnie dąb, pozatem buk, rozwinął również bardzo żywą ekspansję i potrafił sobie zdobyć dobrą markę na najbardziej wybrednych rynkach zbytu.

W związku z przedstawionym obrazem statystycznym przemysłu drzewnego — wypada wspomnieć o zagadnieniu, posiadającem dużą doniosłość dla dalszego rozwoju przemysłu. Posiadamy już dzisiaj w Polsce szeroko rozwiniętą aparaturę przemysłową. Ponieważ w miarę zanikania okoliczności wyjątkowych, które wywołały nadetatowe wyręby, podaż surowca musiała się skurczyć, — prawdopodobny wzrost spożycia wewnętrznego pochłonie z czasem znaczniejszą część produkcji krajowej. Żeby zatem móc utrzymać się w roli poważnego eksportera materjałów drzewnych, Polska powinna w przyszłości dążyć do zapewnienia sobie dopływu obcego surowca, a zwłaszcza rosyjskiego. Należy bowiem podkreślić, że przemysł polski, podobnie jak przedwojenny niemiecki, posiada wszelkie dane po temu, aby rozwinąć w swoich warsztatach przerób tego surowca, idącego na zachód przez polskie szlaki tranzytowe. Powtarzamy, że od pozytywnego rozwiązania tego zagadnienia zależy w dużej mierze dalszy rozwój przemysłu drzewnego w Polsce.

Ograniczona zdolność nabywcza rynku wewnętrznego, która wyraża się w cyfrze przeciętnej spożycia drewna — ok. 0,3 m^3 na głowę 1 mieszkańca Polski, pozostaje w tyle za rosnącą produkcją przemysłowo-drzewną, która szuka ujścia dla nadmiaru swych wyrobów na zagranicznych rynkach zbytu. Polska ekspansja drzewna zwraca się w dwóch głównych kierunkach: do Anglji i do Niemiec.

Les sleepers polonais sont au dessus de la concurrence grâce à l'équarrissement soigneux et l'adaptation aux exigences du marché.

Eksport do Anglji miał do przezwyciężenia bardzo poważne przeszkody. Największe bodaj trudności wynikały z tego faktu, że drewno polskie, które w okresie przedwojennym grawitowało przeważnie ku Niemcom, — było na rynkach zamorskich prawie zupełnie nieznane. W warunkach osobliwie trudnych, w pośród chaosu, wywołanego przez zawrotny spadek walącej się w otchłań inflacji marki polskiej, — wypadło tedy walczyć o dobrą markę polskiego drewna.

Czynione w tym kierunku wysiłki nie były bezowocne. Statystyka wywozu za ów okres świadczy o rosnącej prężności wywozu drewna na rynki zamorskie, który już w 1922 r. przekracza dość znacznie poziom przedwojenny. O szybkiem tempie wzrostu świadczy poniższe zestawienie, oparte na notowaniach statystycznych Rady Portu:

Statystyka wywozu drewna przez Gdańsk:

1920	—	48.577
1921	—	209.434
1922	—	335.214
1923	—	730.996
1924	—	1.018.949

W jeszcze szybszem tempie rozwija się wywóz drewna do Niemiec, który w przełomowym 1925 r. osiąga pokaźną cyfrę 2.055 tys. tonn, w czem drewno napółobrobione i wyroby drzewne ca 703 tys. tonn.

W taki układ stosunków uderzył atak rozpętanej przez Niemcy wojny celnej, która zamknęła przed wyrobami naszego przemysłu drzewnego dostęp na rynek niemiecki. Przeciw polskiej tarcicy, przeciw dyktom i fornierom, wymierzono ostrze bojowych zakazów przywozu. Przemysł drzewny znalazł się w sytuacji analogicznej do przemysłu węglowego. Podobnie, jak przemysł węglowy, stanął wobec konieczności szukania na innych rynkach kompensaty dotkliwych strat, poniesionych na rynku niemieckim.

Niełatwe to zadanie zostało pozytywnie rozwiązane. Wyparty częściowo z rynku niemieckiego, polski przemysł drzewny potrafił w rychłym czasie przesunąć oś swej ekspansji, która przechyla się wyraźnie ku rynkom zamorskim W ciągu 2-ch lat: 1926 i 1927 eksport drewna do Anglji wzrasta zgórą dwukrotnie w stosunku do norm, osiągniętych w 1925 r. (w 1925 — 529.000 ton; w 1927 — 1.155.000 ton). W nieco mniejszym stosunku wzrasta wywóz do innych krajów. Całość wywozu drewna na rynki zamorskie, który w 1925 r. obniżył się nieco do poziomu 901.916 tys. ton, osiąga w 1927 r. wyżynę 1.740.365 ton.

Wspomniane cyfry zasługują tutaj na szczególne podkreślenie.. Wydaje mi się bowiem, że opinja publiczna, oceniająca należycie sprawność organizacyjną polskiego eksportu węgla, nie docenia zwartości i celowości wysiłku eksportu drzewnego, utrzymującego mocną pozycję mimo zasadniczej zmiany linji frontu.

Znaczne i cenne zdobycze, osiągnięte przez polski eksport drzewny na rynkach zamorskich,

okazały się jednak nietrwałe. Drewno nie znalazło tutaj sprzymierzeńca, który tak walnie przyczynił się do sukcesów strategicznych polskiego węgla. W tym samym mniej więcej okresie, kiedy strajk górników w Anglji stwarza próżnię na rynku węglowym, w którą uderzy z całym impetem eksport węgla z Polski, na angielskim rynku drzewnym zjawia się groźny konkurent, którego siły rosną z niepokojącą szybkością: Rosja Sowiecka. Rozpoczyna się walka o rynek. Po skutecznej obronie 1927 r., kiedy udało się nawet rozszerzyć zajmowane pozycje, przychodzi szybki odwrót 1928 r.: drewno polskie zostaje w znacznym stopniu wyparte z Anglji przez rosnący import sowiecki. Wywóz do Anglji spada zgórą o $^{2}/_{3}$.

Moment załamania się eksportu do Anglji zbiega się w czasie z doniosłym w swych następstwach wydarzeniem, które wywrze bardzo silny wpływ na orjentację polskiego eksportu materjałów drzewnych. Myślę o zawartem na schyłku 1927 r. prowizorjum drzewnem polsko-niemieckiem. Pod wpływem wywołanego przez ożywienie konjunkturalne wzmożonego zapotrzebowania drewna — Niemcy zaniechały wojny celnej na odcinku drzewnym i zgodziły się na zawarcie układu w przedmiocie unormowania obrotu drzewnego między obu krajami. Cofnięcie zakazu, wymierzonego przeciw importowi tarcicy z Polski, otwiera przed polskim przemysłem drzewnym rynek niemiecki, którego potrzeby osiągają w tym momencie najwyższe natężenie. Eksport materjałów drzewnych do Niemiec rozwija się na bardzo szeroką skalę: świadczy o tem fakt 90-ciokilko procentowego wykorzystania przez Polskę przyznanego jej w ramach układu kontyngentu na wwóz tarcicy w kwocie 1.200.000 m³. Rynek niemiecki rekompensuje w dużym stopniu dotkliwe straty, poniesione na rynku angielskim.

Rok 1929 oznacza załamanie się dotychczasowej konjunktury. Z biegiem czasu zaostrza się sytuacja krytyczna, której znamieniem jest zwichnięcie równowagi między podażą i popytem. Rolę czynnika, zakłócającego tę równowagę, odgrywa Rosja Sowiecka, której produkcja eksportowa wzrasta w przyspieszonem tempie. Następstwem tego zjawiska jest pogłębiający się spadek cen, który ogarnia stopniowo międzynarodowy rynek drzewny. Refleksem ogólnego kryzysu są cyfry, określające eksport materjałów drzewnych z Polski w r. 1929 i w r. 1930, który przynosi dalsze zaostrzenie objawów przesilenia na międzynarodowym rynku drzewnym.

Wywóz materjałów i wyrobów drzewnych w latach 1926—1930.

Grupy wywozu	1926	1927	1928	1929	1930
	Tonny				
Ogółem:	*4,939,730*	*6,426,439*	*4,888,877*	*3,745,816*	*2,803,000*
1. Drewno nieobrobione	2,991,964	4 031,481	3,094,235	2,358,088	1,428,000
2. Drewno nawpół-obrobione	1,909,093	2,325,361	1,723,278	1,310,664	1,311,000
3. Wyroby z drewna	68,673	69,597	71,364	77,064	63.000

Kryzys, ogarniający stopniowo wszystkie dziedziny przemysłu drzewnego, zniewala do podjęcia wielkich wysiłków organizacyjnych, któreby w pewnej mierze przyczyniły się do złagodzenie przeżywanych trudności. Wysiłki własne przemysłu, idące w kierunku racjonalizacji procesów wytwórczości, standaryzacji i normalizacji oraz ściślejszego porozumienia firm eksportowych, będą niewątpliwie miały do pokonania bardzo poważne przeszkody. (Że wspomnimy tylko o terytorjalnem rozproszeniu przemysłu i mnogości wytwarzanych przez niego wyrobów). Zaznaczone trudności nie zdołają wszakże sparaliżować samej akcji, od której planowego rozwoju będzie w dużym stopniu zależało opanowanie przeżywanego kryzysu w przemyśle drzewnym.

WITOLD CZERWIŃSKI.
Directeur du Conseil Superieur des Associations du Bois en Pologne.

Coup d'oeil sur le développement du commerce et de l'exportation du bois en Pologne

Dans la période d'avant guerre c'était la dépendance politique des Etats copartageants qui a influencé le développement de l'industrie du bois en Pologne. Cette influence était surtout défavorable dans les provinces appartenant jadis à la Russie. Grâce à l'orientation de la politique commerciale de l'Empire Russe, en ce qui concernait les matières premières, politique dont les tendances n'ont fait que s'accentuer encore par suite du traité de commerce avec l'Allemagne de 1904 lequel a presque entièrement supprimé les droits d'exportation frappant le bois brut, l'industrie du sciage surtout dans les confins orientaux ne s'est pas suffisamment développée,, tandis que l'exportation du bois en grume a atteint de chiffres très importants. La statistique industrielle russe de 1896 enregistre 247 scieries avec 2281 ouvriers. Dans l'ancien Royaume de Pologne qui à ce point de vue était privilégié par rapport à d'autres provinces.

Dans l'ancienne Galicie l'industrie du bois accuse un développement plus grand, et ce grâce aux conditions plus favorables. D'après les données du premier recensement industriel général en Autriche de 1892 le nombre de scieries en Galicie serait de 621, le nombre d'ouvriers occupés — de 8477.

C'est dans les provinces restant autrefois sous la domination prusienne que l'industrie du sciage s'est le mieux développée. La rapidité de son essor est prouvée par le fait que le nombre total d'ouvriers occupés dans cette industrie a doublé dans la période de 25 ans (1882—1907) atteignant le chiffre de 30.000. L'industrie du sciage de Poznanie et surtout de Poméranie doit ce développement si rapide à la formation accidentelle des frontières politiques. Un coup d'oeil sommaire sur le développement de l'industrie du bois en Pologne d'avant-guerre amène à la conclusion que la politique des puissances copartageantes, étranger aux intérêts vitaux du pays a déformé les voies du développement normal de cette industrie. Elle s'est développé le plus dans les régions relativement moins boisées (Poméranie), tandis que les terrains orientaux les mieux approvisionnés en bois n'ont pas crée l'industrie sur une plus vaste échelle. Cette dislocation défectueuse de l'industrie du bois en Pologne devra être surmontée au cours de son développement ultérieur dans la Pologne indépendante.

La guerre n'a pas épargné non plus cette industrie. Un grand nombre des scieries furent détruites, les matières premières servant de base à l'industrie ont subi une sensible réduction. Mais ce n'était pas tant les opérations de guerre directes que l'administration dévastatrice des occupants qui fut la cause essentielle des destructions. Les occupants ont en effet emporté de la Pologne au cours de quatres années de leur occupation environ 100 million m³ du bois de construction.

L'industrie se redressant dans la Pologne restaurée avait à surmonter d'énormes difficultés résultant en premier lieu du manque des ressources financières. Cette absence des fonds nécessaires a singulièrement aggravé la situation de l'économie forestière. L'impossibilité de trouver des fonds de roulement plus importants pour la reconstruction et la mise en marche de la production paralysée par la guerre a crée la situation exigeant de liquider une partie du capital forestier du pays. Cette liquidation partielle fut également encouragée dans une certaine mesure par la politique économique générale qui consacrait souvent aux tâches qu'elle projetait (telles par ex. que la reconstruction du pays et la réforme du régime agraire défectueuse, laissée par les anciens dominateurs) les principes de l'économie forestière rationelle recommandant la limitation des coupes annuelles à l'accroissement réel du bois.

Sous l'influence des facteurs précipités, la superficie boisée de la Pologne a commencée à diminuer rapidement. D'après l'appréciation de M. Barański, le total de la superficie forestière en Pologne fut réduit d'environ 500.000 ha dans les dix années 1919—1928, ce qui a diminué le boisement de 1% (il est tombé de 23% à 22%). Les normes de loi ont mis fin à cette tendance dangereuse, en limitant les coupes conformément aux principes de l'économie forestière rationnelle. En attendant s'est développé sur une vaste échelle l'exportation du bois qui a trouvé un facile écoulement sur les marchés étrangers au moment de l'amélioration de la conjoncture ce qui a apporté de fonds à l'industrie du bois. Une série d'établissements furent créés et comme phénomène très caractéristique il est à souligner le développement relativement rapide de l'industrie dans les régions de l'Est, qui grâce à l'abondance du bois jouissent à ce point de vue des conditions particulièrement favorables.

L'importance actuelle de l'industrie du bois en Pologne est prouvée tant par le nombre d'établissements qui s'élève au dessus de 1.500, que celui d'ouvriers occupés dans la production et surpassant le chiffre de 50.000. Les exploitations des forêts donnent en outre le travail de saison à environ 200.000 ouvriers se reccrutant pour la plupart parmi les paysans les plus pauvres de la Pologne orientale.

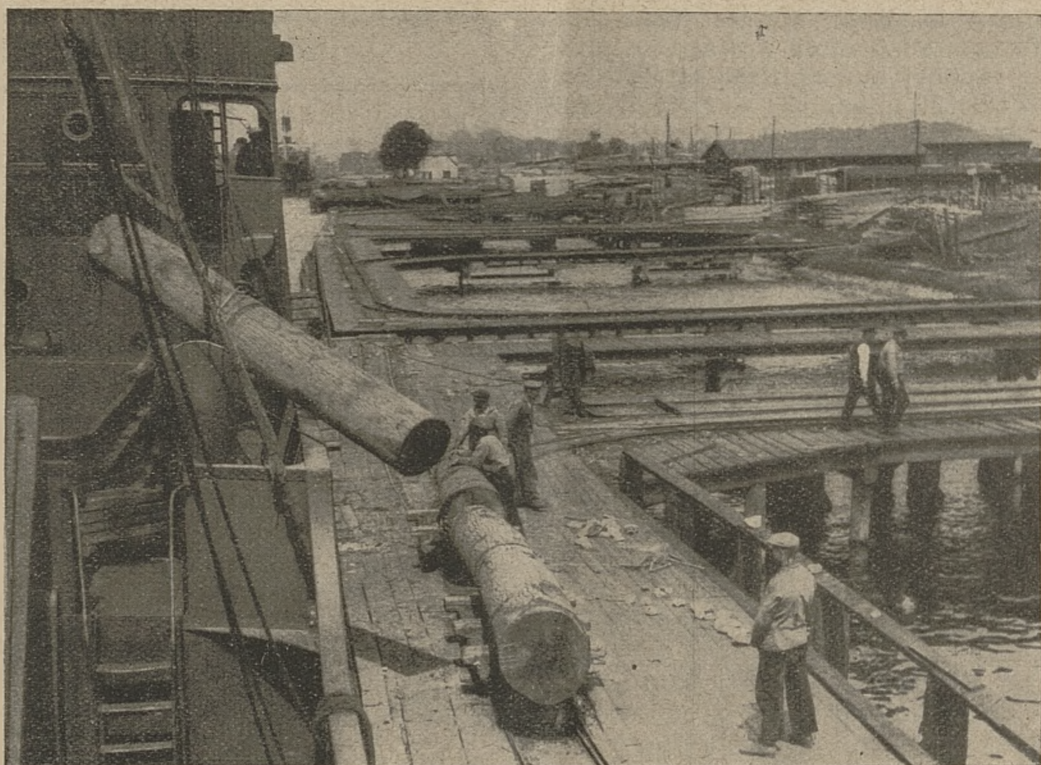
C'est l'industrie du sciage qui constitue la plus importante branche de l'industrie de bois en Pologne. Elle englobe environ 1.400 établissements actifs dont la capacité de production fut estimée à 12 millions m³ du bois rond.

La fabrication des meubles en bois courbé occupe environ 8.000 ouvriers dans une vingtaine d'établissements concentrés dans les contrées Piotrków—Radomsk et Biała—Bielsko—Żywiec. Cette branche se trouvant sur le haut niveau technique a développée dans les dernières années une grande expansion; ses produits sont parvenus en Australie et dans les Etats—Unis.

L'industrie du bois plaqué et contreplaqué qui a des chances du développement en présence de l'accroissement de la demande du bois plaqué, occupe environ 4.000 ouvriers travaillant dans les 20 établissements industriels dont la plupart répond aux plus strictes exigences technique. La capacité de transformation de ces établissements fut estimée approximativement à environ 300.000 m³ du bois brut. La matière première principale employée ici est l'aune, aussi le problème du règlement du commerce de l'aune est-il d'une importance particulière pour cette industrie.

L'exportation en Grande Bretagne avait à surmonter de très graves obstacles. Les difficultés les plus grandes peut-être résultaient du fait que le bois polonais qui dans la péroide d'avant-guerre allait plutôt en Allemagne, était presque inconnu sur les marchés d'outre-mer. On a dû donc lutter pour la bonne réputation du bois polonais dans les circonstances particulièrement difficiles, au milieu du chaos provoqué par la baisse vertigineuse du mark polonais tombant dans l'abîme d'inflation.

Les efforts poursuivis dans ce sens n'étaient pas infructueux. La statistique de l'exportation pour cette période — là témoigne de l'élasticité croissante de l'exportation du bois dans les marchés d'outre-mer laquelle déjà en 1922 surpasse sensiblement le niveau d'avant-guerre. La rapidité de cette accroissement ressort du tableau ci-dessous, basé sur les données statistiques du Conseil du Port de Dantzig:

Ładowanie drewna w Gdańsku. — Transbordement du bois à Dantzig. — Loading timber at Danzig. — Holzverfrachtung in Danzig.

L'industrie de fabrication des frises et des parquets concentrée dans les 24 établissements industriels qui transforment principalement le bois de chêne et aussi de hêtre a également commencé une vive expansion et a su acquérir une bonne renommée dans les marchés les plus exigeants.

* * *

La capacité consommatrice limitée du marché intérieur s'exprimant par la moyenne de consommation du bois d'environ 0.3 m³ par habitant est loin de suivre la production qui en augmentant doit chercher à l'étranger les débouchés pour ses excédents. L'expansion du bois polonais se dirige dans deux sens: en Grande Bretagne et en Allemagne.

Statistique d'exportation du bois polonais par Dantzig:

1920	—	48.577
1921	—	209.434
1922	—	335.214
1923	—	730.996
1924	—	1.018.948

L'exportation du bois en Allemagne se développe encore plus rapidement, en atteignant dans l'anné critique 1925 le chiffre important de 2.055.000 tonnes dont le bois demi-ouvré et ouvrages en bois constituent environ 705.000 t.

La situation ci-dessus caractérisée fut troublée par la guerre douanière déchaînée par l'Allemagne et qui a coupé aux produits de notre industrie du bois l'accès au marché allemand. Les

Polska jest obfitem źródłem zakupu kopalniaków.

interdictions sévères furent opposé à l'importation des bois sciés polonais de même que des bois plaqués et contreplaqués. L'industrie du bois c'est trouvée dans une situation analogue à celle de l'industrie huillère. Et de même que cette dernière, elle s'est trouvée vis-a vis de la nécessité de chercher à compenser sur les autres marchés les pertes sensibles subies sur le marché allemand.

Cette tâche pas facile a trouvé une solution positive. L'industrie du bois polonaise écartée partiellement du marché allemand, a su échanger dans peu de temps la direction de sa expansion qui commence à graviter vers les marchés d'outre mer. Dans les deux années 1926—1927 l'exportation du bois en Grande Bretagne a plus que doublé par rapport aux chiffres atteints en 1925 (en 1925 — 529.000 t., en 1927 — 1.155.000 t.). L'exportation dans les autres pays s'accroit dans une proportion un peu plus faible. Le total de l'exportation sur les marchés d'outre-mer qui en 1925 a baissé quelque peu, tombant à 901.916.000 t. atteint en 1927 son maximum, et notamment 1.740.365 t.

Les conquêtes réalisées par le bois polonais sur les marchés d'outre mer se sont toutefois démontrées instables. Un concurrent dangereux et dont les forces accroissent avec une rapidité inquiétante, apparaît sur le marché anglais; c'est la Russie Soviétique. La lutte pour le marché s'engage. Après la défense efficace en 1927, lors qu'on a même réussi à élargir les positions autrefois conquises, advient la retraite rapide de 1928. Le bois polonais est dans une grande mesure évincé de la Grande Bretagne par l'importation soviétique vite croissante. L'importation polonaise baisse plus que $^2/_3$.

Le moment où s'arrête l'exportation en Grande Bretagne coincide dans le temps avec un événement grave en conséquences et qui influencera fortment l'orientation de l'exportation des bois de Pologne. Sous l'influence de l'accroissement de la demande, provoqué par l'amélioration de la conjoncture, l'Allemagne se résigne à abandonner la guerre douanière en ce qui concerne le bois et consent à conclure avec la Pologne un arrangement au sujet du réglement du commerce du bois entre les deux pays. L.abolition de l'interdiction frappant les bois scié provenant de Pologne ouvre à l'industrie du bois polonaise le marché allemand dont les besoins arrivent à ce moment -là à leur maximum. L'exportation des bois en Allemagne se développe donc sur une très vaste échelle; cela est prouvé par le fait que la Pologne a profité dans plus que 90% du contingent d'importation du bois scié (1.250.000 m³) que l'arrangement lui avait attribué. Le marché allemand compense donc des pertes pénibles subies sur le marché anglais.

L'année 1929 marque la crise de la conjoncture. La situation s'aggrave avec le temps et le déséquilibre. entre l'offre et la demande en est le symptôme. Le rôle de facteur renversant l'équilibre revient à la Russie Soviétique dont la production destinée à l'exportation augmente très vite. La conséquence de ce phénomène est la baisse approfondie des prix qui embrasse graduellement le marché international du bois. La crise général est reflétée par les chiffres illustrant l'exportation des bois de Pologne dans les années 1925 à 1930 dont la dernière apporte une nouvelle aggravation de la crise sur le marché international du bois.

Exportation du bois et des produits en bois en 1926—1930.

Marchandises	1926	1927	1928	1929	1930
	Tonnes				
Total:	*4,939,730*	*6,426,439*	*4,888,877*	*3,745,816*	*2,803,000*
1. Bois brut	2,991,964	4,031,431	3,094,235	2,358,088	1,428,000
2. Bois demi-ouvré	1,909,093	2,325,361	1,723,278	1,310,664	1,311,000
3. Ouvrages en bois	68,673	69,597	71,364	77,064	63,000

La crise embrassant graduellement toutes les branches de l'industrie du bois amène cette indu-

La Pologne est une riche scurce du bois de mine.

strie à entreprendre de grands efforts d'organisation susceptibles de contribuer à adoucir dans une certaine mesure les difficultés qu'on éprouve. Les efforts de l'industrie même tendant à la rationalisation de la production, à sa standarisation et normalisation, ainsi qu'à une plus stricte entente des maisons d'exportation, se heurteront sans aucun doute à de très graves obstacles (pour ne pas mentionner que la dissipation territoriale de l'industrie et multiplicité de ses produits). Ces difficultés pourtant ne sauront paralyser l'action même du développement normal de laquelle dépendra dans une grande mesure le résultat de la lutte avec la crise dans l'industrie du bois.

STANISŁAW CHRZANOWSKI,
Magister Praw.

Rola Gdańska i Gdyni w eksporcie drewna polskiego

Drewno w stanie surowym i materjały zeń pozyskane, przeważnie o charakterze półfabrykatów ,odgrywają już oddawna bardzo ważną rolę w eksporcie polskim. W tym doniosłym dziale daje się w ostatnich latach skonstatować stale podnoszenie się poziomu metod i techniki handlu. Przedewszystkiem daje się zauważyć fakt coraz większej eliminacji szkodliwego nieraz dla interesów producenta pośrednictwa, rozwielmożnionego w Polsce w dziedzinie handlu drewnem, oraz przechodzenie tego handlu z rąk spekulantów i ludzi niefachowych do rąk czynników, bezpośrednio do tego powołanych. Najlepszym dowodem jest przeprowadzany w ostatnich czasach samodzielny eksport materjałów tartych przez Lasy Państwowe do Francji na warunkach c. i. f. Jeżeli zaś chodzi o przemysł i handel prywatny, to wydaje się, że zrozumiał on potrzebę dostosowania się do walki konkurencyjnej, zaczynając wchodzić w stadjum pewnej organizacji, której zadaniem będzie przeciwstawienie się ostremu osłabieniu konjunktur.

W obecnym czasie nabiera zatem aktualności kwestja transportu drewna, a mianowicie kwestja wyboru właściwej trasy, przez którą eksport drewna i materjałów drzewnych miałby być kierowany na zdobycie i utrwalenie zagranicznych rynków zbytu.

O ile kwestja transportu lądowego jest w tej chwili poniekąd zamknięta w tym sensie, że poważniejszych zmian polityki taryfowej w Polsce oraz w krajach zainteresowanych drewnem, względnie przewozem drewna polskiego, spodziewać się w najbliższej przyszłości nie należy, na skutek czego dotychczasowy stan wywozu drewna z Polski lądem pozostanie prawdopodobnie bez zmian, zarówno co do zasadniczych kierunków, jak i ilości, — o tyle kwestja transportu morskiego pozostaje do chwili obecnej otwarta. Chodzi tu mianowicie o rozstrzygnięcie kwestji preferencji Gdyni względnie Gdańska w znaczeniu utworzenia z jednego z tych portów zasadniczego portu drzewnego, w którym koncentrowałby się przeładunek przeważających ilości drewna polskiego, przeznaczonego do wywozu morzem. Kwestja ta staje się aktualną dopiero w tej chwili między innemi i z tego względu, że dotychczas jedynie port gdański wchodził w rachubę jako port, mogący przeładowywać drewno; obecnie zaś w związku z przeprowadzanemi w bieżącym roku próbami przeładunku drewna w porcie gdyńskim oraz w związku z możliwością dalszej rozbudowy portu gdyńskiego, wypada zastanowić się także nad rolą Gdyni, jaką odgrywać ona może w całokształcie eksportu drewna polskiego.

Rozstrzygnięcie tej sprawy zależeć będzie od całego szeregu momentów natury ściśle gospodarczej. Jesteśmy bowiem zdania, że na zupełnie odległy plan odsunąć należy kwestję polityczną, kulminującą w fakcie, że port gdański nie jest portem ściśle polskim, lecz jest portem wspólnym, którego neutralny charakter gwarantuje jego organizacja, polegająca na oddaniu zarządu portu w ręce mieszanej polsko-gdańskiej Rady Portu. Natomiast istotne i decydujące znaczenie posiadają dla tej sprawy momenty natury gospodarczej, jak w pierwszym rzędzie kwestja naturalnego położenia obu portów i kwestja przystosowania każdego z nich do roli zasadniczego portu drzewnego 30-miljonowego państwa, w którego bilansie handlowym eksport drewna odgrywa rolę wybitną.

Nawet dla człowieka pobieżnie jeno zaznajomionego z położeniem naturalnem obu portów jasnem jest, że w tej płaszczyźnie rozpatrywane zagadnienie przemawia za wyborem Gdańska. Przedewszystkiem bowiem wiadomą jest rzeczą, jak ważną rolę odgrywa dla wywozu drewna spław; Gdańsk, położony przy ujściu Wisły, korzystać może w całej pełni z tego sposobu transportu, przyczem zaznaczyć należy, że obszar wodnego ciążenia portu gdańskiego nie zamyka się dorzeczem Wisły, ale przez połączenie jej systemem kanałów (Kanał Ogińskiego i Królewski) z dorze-

czami Niemna i Prypeci, rozciąga się niemal na cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej, dając w wyniku możliwość spławu drewna do Gdańska z najodleglejszych części Polski. Port gdański ma zatem, dzięki swemu korzystnemu położeniu przy ujściu największej rzeki polskiej, możność korzystania z najtańszego źródła transportu, co przy drzewie, z uwagi na jego charakter towaru masowego, gra rolę dominującą. Wprawdzie wymaga zastanowienia fakt, że w latach powojennych punkt ciężkości przywozu drewna do Gdańska przesunął się z dróg wodnych na koleje żelazne. Dla porównania wystarczy wziąć dane z roku 1912-go i r. 1925-go:

Niezmiernie ważną zaletą naturalną portu gdańskiego jest ponadto fakt, że jest on utworzony przez martwe koryto Wisły (Martwa Wisła) o długości około 30 km, co oprócz ogólnych warunków rozwoju zapewnia ponadto Gdańskowi szczególną siłę atrakcyjną dla drewna. Jest rzeczą powszechnie wiadomą, że nietylko najlepszą, ale niekiedy wręcz konieczną konserwacją dla niektórych sortymentów drewna jest składowanie wodne, zwłaszcza o ile drewno pozostawać ma na składzie przez dłuższy okres czasu. Obfitość naturalnych składów wodnych w Gdańsku dla długoterminowego składowania drewna (powierzchnia ogólna takich składów w Gdańsku

Deski i bale w Gdańsku. — Madriers, bastings et planches à Dantzig. — Deals, battens, boards at Danzig. — Bohlen u. Bretter in Danzig.

Przewóz drewna w tonach:

Rok	drogą wodną	kolejami
1912	232.718	177.825
1925	52.193	867.844

Jednakże objaw ten znajduje w znacznej części swe wytłumaczenie w specjalnie korzystnych taryfach przewozowych, stosowanych przez koleje polskie dla portu gdańskiego. Taryfy te są do tego stopnia dla Gdańska korzystne, że koszta przewozu drewna nawet z dzielnic Polski, ciążących geograficznie do innych portów (Kłajpeda, Królewiec) kalkulują się znacznie taniej przy kierowaniu towaru do Gdańska. Nie ulega jednak wątpliwości, że obserwowane w latach powojennych omijanie drogi wodnej jest objawem przejściowym i że z biegiem czasu, w miarę rozwoju tempa życia gospodarczego w Polsce, nastąpi nawrót do stosowanego już przed wojną na szeroką skalę transportu wodnego przy jednoczesnem wykorzystaniu kolei do przewozu bardziej cennych w stosunku do swej masy produktów.

wynosi zgórą 2.250.000 m^2) daje Gdańskowi, równie ważną, jak jego położenie przy ujściu Wisły, naturalną supremację nad Gdynią, która składów wodnych dla drewna w obecnej chwili nie posiada zupełnie, w przyszłości zaś mogłaby korzystać jedynie ze składów, specjalnie w tym celu urządzanych, oczywiście z nakładem znacznego kapitału i pracy.

Jeżeli chodzi o połączenie kolejowe Gdańska i Gdyni z większością ziem polskich, to stwierdzić należy, że Gdańsk położony jest zasadniczo o 20 km bliżej od wszystkich tych dzielnic Polski, które wchodzą w rachubę przy eksporcie drewna (województwa południowo-wschodnie, wschodnie i północno-wschodnie). Wprawdzie trasę kolejową zrównano taryfowo w ten sposób, że za transporty towarowe do Gdyni i Gdańska obliczana jest jedna, przeciętna stawka, bazowana na odległości do Nowego Portu (Neufahrwasser), lecz fakt ten, jak świadczy dotychczasowy rozwój Gdańska, jako portu drzewnego, nie odbija się

ujemnie na interesach tego portu, inne bowiem przyczyny natury gospodarczej, częściowo omówione już wyżej, przechylają szanse na jego korzyść. Nie zmieni również stosunków w tej mierze nowobudowana linja kolejowa łącząca Górny Śląsk z Gdynią. Linja ta, skracając znacznie trasę przewozu węgla polskiego, kierowanego do Gdyni, jest prawie obojętną z punktu widzenia eksportu drewna, przechodzić będzie bowiem przez części Polski, najmniej w tym eksporcie zainteresowane.

Nie wszystkie jednak momenty gospodarcze przemawiają za wyborem Gdańska w sposób równie bezapelacyjny, jak kwestja naturalnego położenia tych portów gdańskiego i gdyńskiego. Przedewszystkiem zatrzymamy się nad sprawą opinji marki drewna polskiego na rynkach zagranicznych. Zagadnienie to jest o tyle ważne, że samoistna marka drewna polskiego, wywożonego do krajów zamorskich, dotychczas mało była znaną, drewno to bowiem wysyłane było zasadniczo pod marką drewna gdańskiego. Stwierdzić należy przykry bardzo fakt, że drewno gdańskie ma na rynkach zagranicznych opinję nienajlepszą. Jest to wynikiem opanowania eksportu polskiego drewna w pierwszych latach odbudowy Państwa Polskiego przez niefachowe i nieodpowiedzialne czynniki, zadawalające się nieraz doraźnym zyskiem, dla których wyrobienie marki drewna polskiego na rynkach zagranicznych i nawiązanie stałych stosunków handlowych z poważnymi importerami zagranicznymi było całkowicie obojętne. Ta szkodliwa dla interesów producenta dyletancka działalność niefachowych firm, eksportujących drewno zbierane z całej Polski bez wyboru i klasyfikacji, wpływała oczywiście na stałą obniżkę cen drewna gdańskiego — recte polskiego — na rynkach zagranicznych, zniżkę tem przykrzejszą, że nieusprawiedliwioną jakością drewna polskiego, które przy należytej obróbce, rozklasyfikowaniu i dostosowaniu produkcji do potrzeb i wymogów rynków zagranicznych, nie ustępuje bynajmniej drewnu innych państw eksportujących, a nieraz je przewyższa. Możnaby postawić tezę, że naprawa opinji marki drewna polskiego, eksportowanego przez Gdańsk, będzie równie trudną, jak łatwem było jej zepsucie. Idąc dalej tą drogą rozumowania możnaby wysnuć stąd radykalny wniosek, że dla ustalenia marki drewna polskiego i wyrobienia należnego uznania na rynkach zagranicznych będzie najlepiej zerwać ze złą tradycją drewna gdańskiego i skierować zasadniczo eksport drewna z Polski przez Gdynię. Jednakże tak rozumować nie wolno. Należy bowiem liczyć się z szybką naprawą opinji drewna polskiego. Już obecnie drewno, eksportowane przez Administrację Lasów Państwowych oraz przez niektóre poważniejsze firmy prywatne cieszy się zagranicą bardzo dobrą opinją. Ujemna konjunktura, panująca od dłuższego czasu w ogólnej gospodarce światowej, szczególnie zaś uwypuklająca się w dziedzinie drzewnictwa, a także obawa przed dalszym rozwojem ilościowej i jakościowej konkurencji innych krajów, eksportujących drewno, zmusi ogół polskich firm handlowo i przemysłowo-drzewnych do postawienia produkcji i metod pracy na prawdziwie wysokim poziomie, który będzie w stanie umożliwić im zwycięskie wyjście z ciężkiej walki konkurencyjnej. Naprawa i ustalenie marki drewna polskiego zagranicą będzie jednem z głównych zadań każdej organizacji eksportowej, jaka wyłoni się w obliczu dzisiejszej sytuacji. Ta naprawa przywróci jednocześnie należną opinję drewnu, eksportowanemu przez Gdańsk.

Dalszym momentem gospodarczym, o którym była już częściowo mowa na początku niniejszego artykułu przy okazji omawiania składowisk wodnych, jest kwestja technicznego przystosowania Gdańska i Gdyni do możliwości przeładunku znaczniejszych ilości drewna. Jak już zaznaczono wyżej, Gdynia nie posiada zupełnie naturalnych składów wodnych; nie posiada również dotychczas port gdyński placów lądowych, przeznaczonych do składowania drewna. Obecny przeładunek drewna w Gdyni, traktowany zresztą jako przeładunek próbny, odbywa się na dwuch placach o powierzchni kilkudziesięciu tysięcy m², doraźnie tylko na cele drzewne przeznaczonych. Przeładunek drewna na większą skalę mógłby rozwijać się w Gdyni jedynie stopniowo i dojść do pełni natężenia dopiero w przeciągu kilku lat, obejmując tereny, które należałoby specjalnie na ten cel rozbudowywać i urządzać. Nie należy się jednak spodziewać, aby rozbudowa portu gdyńskiego w kierunku utworzenia zeń portu, mogącego podołać przeładunkowi całej ilości, względnie większej części drewna, ekspor-

towanego z Polski morzem, miała w najbliższych czasach nastąpić, — zwłaszcza, że takie postawienie sprawy spowodowałoby niemożność wyzyskania w znacznej części urządzeń przeładunkowych portu gdańskiego, przystosowanych już w chwili obecnej do przeładunku w przeciągu roku około 2.500.000 m³ masy drzewnej. Tego rodzaju posunięcie nie leży w tradycjach polskiej polityki w stosunku do Gdańska, polityki, która mimo bezpodstawnych zarzutów, jakie są jej czynione, zapewniła równolegle do budowy Gdyni poważny rozwój Gdańska.

W ten zatem sposób przedstawia się w krótkości sprawa wyboru pomiędzy portem gdyńskim i gdańskim, dla przeładunku drewna polskiego. Całokształt momentów poruszonych przez nas przemawia wyraźnie za wyborem Gdańska.. Wprawdzie niewątpliwie nie byłoby wskazane, aby Gdynia była całkowicie pominięta przy eksporcie drewna, jednak Gdynia zawsze liczyć może na przeładunek pewnej części drewna polskiego z uwagi na to, że uboczne zainteresowania niektórych eksporterów — zwłaszcza wobec faktu stosunkowo wolnego wzrostu kosztów robocizny w Gdyni — będą skłaniały eksport drewna polskiego do korzystania w pewnej mierze także i ze skromnych narazie urządzeń przeładunkowych portu gdyńskiego.

STANISŁAW CHRZANOWSKI
Mag. jur.

Danzig und Gdynia im polnischen Holzexport

Das Rohholz und seine Produkte, zumeist Halbfabrikate, spielen im polnischen Export seit jeher eine sehr bedeutende Rolle, wobei in letzter Zeit eine ständige Steigerung des Niveaus, der Metoden und der Technik des exportierenden Holzhandels festzustellen ist. Beachtenswert sind einige Erscheinungen in diesem Handel, die auf eine Besserung mancher Misstände schliessen lassen. Vor allem lässt sich ein immer grösseres Ausschliessen des die Interessen des Producenten schädigenden Vermittlerwesens beobachten, das in Polen besonders in der Holzbranche sehr verbreitet war und noch ist. Ebenso geht der Holzhandel langsam aus den Händen von Spekulanten und „Sehgeschäftsleute“ zu fachkundigen Firmen über. Ein Beweis hiefür ist der letztens durch die polnischen Staatsforste unmittelbar auf c. i. f. — Basis durchgeführte selbstständige Export von Schnittholz nach Frankreich. Ebenso beginnt die Privatindustrie allem Anschein nach zu verstehen, dass sie sich dem Konkurrenzkampf auf den ausländischen Holzmärkten anpassen muss.

Besonders aktuell wird in letzter Zeit die Frage des Holztransportes und die Wahl des günstigsten Frachtweges. Das Problem des Transportes auf dem Landwege ist in gewissem Sinne stabil, da man in nächster Zeit keine bedeutenderen Aenderungen in der Tarifpolitik Polens und der am Holzverkehr interessierten Staaten zu erwarten hat. Etwas anderes ist der Transport auf dem Wasserwege. Diese Frage ist bis jetzt offen und es handelt sich darum zu entscheiden ob man dem Hafen von Gdynia oder von Danzig im Holzumschlag den Vorzug zu geben hat. Welcher Hafen soll also zum eigentlichen Holzhafen Polens gemacht werden? Dieses Problem gewinnt erst jetzt an Aktualität, da bislang Danzig als der einzige dem Holzumschlag angepasste Hafen galt. In den letzten Wochen werden Versuche unternommen, Holz in Gdynia umzuschlagen und den dortigen Hafen entsprechend aus — beziehungsweise umzubauen. Es lohnt deshalb zu erwägen inwiefern Gdynia als Holzhafen Polens künftig in Frage kommt.

Die Entscheidung hängt natürlich von einer ganzen Reihe verschiedenartigster wirtschaftlicher Umstände ab. Politische Momente müssen hier, unserer Ansicht nach, auf weite Zukunft ausgeschlossen bleiben. Tatsache ist jedenfalls auch, dass der Danziger Hafen kein eigentlich polnischer Hafen ist, sondern ein Umschlagsplatz, dessen Neutralität durch organisatorische Bestimmungen, wie z. B. der gemischte Polnisch-Danziger Hafenausschuss gesichert ist. Entscheidend ist lediglich das rein wirtschaftliche Moment, welcher Hafen sich infolge seiner Lage zum Holzhafen eines 30-Milionenstaates eignet, in dessen Handelsbilanz der Holzexport eine bedeutende Rolle spielt.

Selbst für den flüchtigen Beobachter ist es klar, dass das von diesem Standpunkt betrachtete Problem für die Wahl Danzigs spricht. Es ist bekannt, wie wichtig für den Holzexport die Verflössung des Holzes ist. Danzig liegt an der Weichselmündung und der erwähnte Transportweg steht diesem Hafen frei und offen zur Verfügung. Dabei ist zu bemerken, dass nicht nur die Weichsel und ihre Zuflüsse nach Danzig gravitiert, sondern dass auch das Kanalsystem wie der Ogiński-Kanal, der Königskanal u. s. w., mit den Wasserteilen der Prypeć und der Memel Verbindung schaft. Mithin ist fast das ganze Gebiet der polnischen Republik für die Holzverflössung nach Danzig erfasst.

Der Danziger Hafen hat dank seiner Lage an der Mündung des grössten polnischen Stromes die Möglichkeit ein billiges Transportmittel auszunützen, was bei dem Massengut Holz ausschlaggebend ist. Zu denken gibt jedoch die Tatsache, dass in den Nachkriegsjahren der Schwerpunkt der Holzzufuhr nach Danzig sich von den Wasserwegen auf die Eisenbahn verlegt hat. Als Beweis hiefür mag ein Vergleich der Statistik aus den Jahren 1912 und 1925 dienen.

Holztransporte in Tonnen.

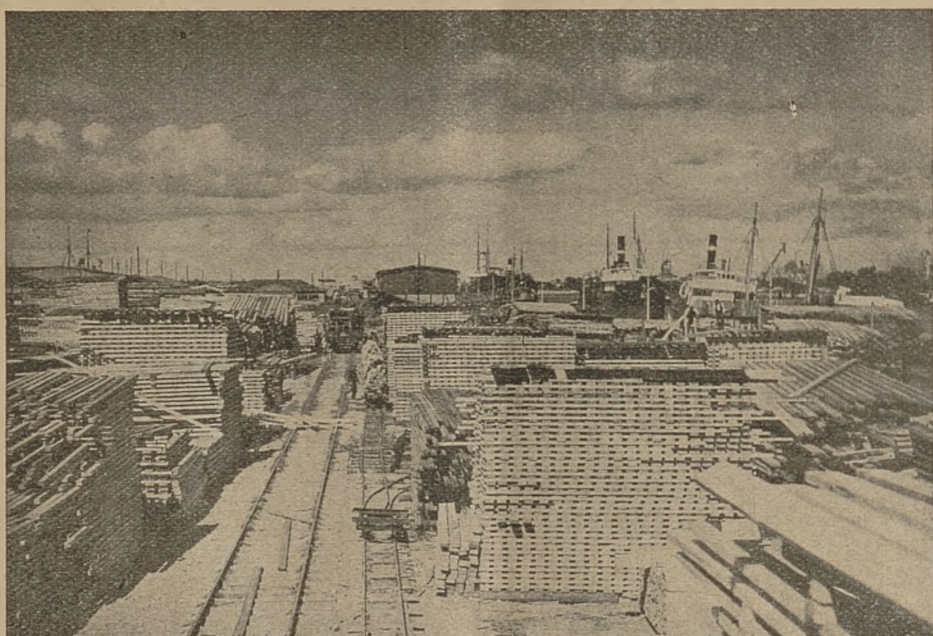
Jahr	Wasserweg	Eisenbahn
1912	232.718	117.825
1925	52.193	867.844

Diese Erscheinung ist zum grossen Teil durch die besonders günstigen Frachttarife erklärlich, die die polnischen Eisenbahnen für Danziger Hafen anwenden. Diese Tarife sind für Danzig in diesem Mase günstig, dass die Kosten der Holztransporte sogar aus solchen Gebieten Polens, die geographisch nach anderen Hafen gravitieren (Memel, Königsberg) sich nach Danzig bedeutend billiger kalkulieren. Zweifelsohne ist das in der Nachkriegszeit beobachtete Vermeiden der Wasserwege eine vorübergehende Erscheinung und im Laufe der Zeit und in dem Mase in welchem sich das Tempo des polnischen Wirtschaftslebens entwickeln wird, hat man eine Rückkehr zum Transport auf dem Wasserwege zu erwarten. Die Eisenbahn wird lediglich für wertvollere Produkte in Anwendung kommen.

Ein wichtiger natürlicher Vorteil des Danziger Hafens ist die „Tote Weichsel", ein Stromarm von ca 30 km Länge. Es ist dies eine Attraktion für Danzig mehr. Bekannt ist doch, dass die Wasserlagerung von Holz, besonders auf längere Dauer für manche Sortimente unbedingt notwendig ist. Danzig besitzt solcher Wasserlagerplätze fast 2.250.000 m². Dieser Umstand gibt dem Danziger Hafen ein Uebergewicht über Gdynia, dass solche Wasserlager gegenwärtig überhaupt nicht besitzt und wo in Zukunft lediglich künstliche Wasseranlagen, natürlich mit viel Kapitals- und Arbeitsaufwand geschaffen werden müssten.

Wenn es sich um die Eisenbahnverbindungen nach Danzig und Gdynia handelt, so ist hier festzustellen, dass Danzig um 20 km naher für alle im Holzexport in Betracht kommende Gebiete Polens gelegen ist. Die Eisenbahnentfernung wurde zwar Tarifmassig in der Weise ausgeglichen, dass man für Warentransporte nach Gdynia und Danzig einen Durchschnittssatz annimmt, der auf der Entfernung von Neufahrwasser basiert. Die bisherige Entwickelung Danzigs als Holzhafen leidet jedoch dadurch nicht, da die bereits besprochenen Umstände dem Danziger Hafen weitgehende Vorteile bieten. Auch die neuerbaute Eisenbahnlinie Oberschlesien—Gdynia ist, obwohl sie den Weg kürzt, für Holztransporte nebensächlich, da sie durch Gebiete führt, die am Holzexport minimal interessiert sind.

Nicht alle Wirtschaftsmomente sprechen jedoch in einer gleich entscheidenden Weise für die Wahl Danzigs. Nehmen wir zunächst das Urteil über die Marke des polnischen Holzes auf den ausländischen Märkten. Eigentlich ist eine selbständige Marke des auf dem Ueberseewege ausgeführten polnischen Holzes bisher fast garnicht bekannt. Das Holz wurde prinzipiell unter Danziger Firma exportiert. Leider muss festgestellt werden, dass das sogenannte Danziger Holz auf den Auslandsmärkten keinen besonders guten Ruf besitzt. Dies ist eine Folge davon, dass der polnische Holzexport in den ersten Jahren nach dem Wiederaufbau des polnischen Staates von unfachlichen und unverantwortlichen Faktoren beherrscht war, die sich zumeist mit einem pekuniären Gewinn zufrieden stellten und für die die Begründung eines guten Rufes für die Marke des polnischen Holzes gleichgültig war. Diese Diletantenarbeit, welche die Interessen der Holzproducenten in hohem Mase schädigte, beeinflusste nach unten die Preise des Danziger, eigentlich aber des polnischen Holzes, auf den Auslandsmärkten. Diese niedrigen Preise sind durch die Qualität des polnischen Holzes durchaus nicht gerechtfertigt, denn dieses Holz ist bei gebührender Bearbeitung, Klassifizierung und Anpassung der Produktion an die Anforderun-

Składy portowe tarcicy. — Les stocks du bois de sciérie destinés à l'exportation.
Stocks of export sawn wood. — Hafenlager von Schnittholz.

Osika zapałczana z prastarych lasów wschodniej Polski posiada dla swej jakości najwyższą markę na rynkach europejskich.

gen des ausländischen Abnehmer durchaus nicht schlechter, in manchen Fällen aber besser als das Exportholz mancher anderer Staaten. Man kann ruhig behaupten, dass es ebenso schwierig sein wird den Ruf des polnischen Holzes im Auslande zu verbessern, wie leicht es war ihn zu verderben. Wenn man diesen Gedankengang weiter verfolgt, so dürfte man zu dem radikalen Schluss kommen, das es vielleicht besser wäre, dem polnischen Holze auf diese Weise zu einer besseren Marke im Auslande zu verhelfen, wenn man mit der Tradition des „Danziger Holzes" bricht und den Export von Holz aus Polen nach Gdynia lenkt. Andererseits darf man einen solchen Gedankengang nicht zulassen. Schon heute wird der Ruf des polnischen Holzes, dass von der Staatsforstverwaltung und einigen bedeutenderen Privatfirmen exportiert wird, besser. Zudem zwingt die Krisis, die sich besonders in der Holzbranche bemerkbar macht, zu einer qualitativen Verbesserung der exportierten Sortimente und das wird schliesslich zu einem Sieg im Konkurrenzkampf mit ausländischem Holz verhelfen. Die Verbesserung und Begründung der Marke „Polnisches Holz" im Auslande wird Hauptaufgabe einer jeden Exportorganisation sein, die aus den gegenwärtig geführten Verhandlungen hervorgehen wird. Diese Besserung wird gleichzeitig den Ruf des über Danzig exportierten Holzes wieder heben.

Ein weiteres Moment ist der bereits erwähnte Mangel an entsprechenden Holzlagerplätzen. Der gegenwärtige Holzumschlag in Gdynia, der übrigens als Versuchsumschlag betrachtet wird, geht auf zwei Plätzen von einigen Tausend m² Oberfläche vor sich, wobei die Plätze nur provisorisch für Holzzwecke zur Verfügung gestellt wurden. Ein Holzumschlag auf breiterer Basis könnte sich in Gdynia nur etappenweise entwickeln und erst nach einigen Jahren normal werden und dies auf Geländen, die man speziell ausbauen und der Holzverschiffung anpassen müsste. Das ist jedoch für die nächste Zukunft nicht zu erwarten. Zudem würde Danzig, das zum Umschlag von 2.500.000 m³ Holz angepasst ist, die Verschiffung unmöglich gemacht werden. Dies liegt aber nicht in der Tradition der polnischen Politik gegenüber der Freien Stadt.

So liegt also das Problem der Auswahl zwischen dem Hafen von Danzig und Gdynia für den Umschlag des polnischen Exportholzes. Die hier erwogenen Momente sprechen ausdrücklich für die Wahl Danzigs. Ohne Zweifel wäre es kaum angebracht Gdynia im Holzexport gänzlich auszuschalten. Dieser Hafen kann gleichfalls auf den Umschlag eines gewissen Teiles des polnischen Holzes rechnen, besonders da die nur langsam anwachsenden Arbeitslöhne in Gdynia manchen Exporteur dazu bewegen dürften, sein Holz in diesem Hafen zu verschiffen.

Le protectionisme en matiere du bois

Texte polonais et allemand — page 42—44

Jusqu'à présent le bois était un des articles peu nombreux que le protectionisme douanier exagéré n'a pas encore atteint. Le tableau puisé dans la publication du Comité Economique de la S. D. N. et reproduisant les droits d'importation frappant le bois en grume et le bois scié dans les pays le l'Europe vient prouver ce fait.

Ces temps derniers toutefois les tendances protectionnistes s'accentuent dans les pays tels que la Hongrie, Autriche, Allemagne, France. Elles se rattachent aux efforts tendant à surmonter la baisse catastrophale des prix dans l'intérêt de la production nationale et à diminuer la désorganisation du marché produite par la concurrence féroce des exportateurs.

Cependant les droits frappant le bois ne peuvent jouer qu'un rôle restreint. Elles ne sont pas en état, comme c'est le cas dans les autres branches de production, d'assurer l'autarchie du pays importateur par l'accroissement de la production nationale, puisqu'elles n'ont aucune influence sur la production du bois, c'est à dire sur son accroissement. La baisse des prix et la désorganisation du marché sera plus facile à surmonter sur la voie de l'entente internationale des exportateurs du bois dont l'idée est propagée par les pays producteurs.

De ce point de vue les intérêts des pays exportateurs et importateurs sont identiques, ce qui devrait facilité dans une grande mésure la réalisation des conceptions des ententes internationales du bois qui écartent la nécessité de recourir au protectionisme douanier en matière du bois.

Le tremble pour les allumettes provenant des trésanciennes forêts de la Pologne orientale jouit, grâce à sa qualité, de la meilleure renemmée sur les marchés européens.

Ze względu na charakter Numeru, jako kongresowego, odkładamy umieszczenie aktualnych artykułów o znaczeniu wewnętrznem do następnego wydania.

Redakcja.

Le rôle de Dantzig et de Gdynia dans l'exportation du bois polonais

Texte polonais et allemand — page 51—56

Le développement de l'exportation du bois de Pologne soulève la question de savoir quel chemin prendra cette exportation.

Il s'agit notamment de résoudre le problème, si le port de Dantzig doit rester le principal port d'exportation pour le bois polonais ou bien si cette exportation se concentrera dans le port de Gdynia toujours grandissant.

C'est la première de ces deux alternatives, qu'il faut considérer comme étant plus pratique.

Le port de Dantzig, situé à l'embouchure de la Vistule, le plus grand fleuve de la Pologne, se trouve lié avec le territoire presque entier de la République par un réseau fleuvial particulièrement commode. Les autres conditions naturelles semblent indiquer de même, que ce port doit rester le principal port polonais pour l'exportation du bois; tout en possédant une grande quantité de places pour le bois flotté et des terrains pour les entrepôts, il est capable à l'heure actuelle de charger annuellement environ 2.500.000 m^3 du bois brut et peut par suite faire facilement face aux besoins des exportateurs polonais du bois.

Etant donné cette situation particulière du port de Dantzig, il n'est pas à espérer que le développement ultérieur du port de Gdynia tend à en faire un port capable de charger les quantités plus grandes du bois. Il est plutôt à attendre que Gdynia tout en possédant une importance dominante pour l'exportation de beaucoup d'autres articles exportés de Pologne, en ce qui concerne le bois ne surpassera pas les limites du port supplémentaire par rapport à Dantzig.

The timber crisis and the world economic depression

Polish and french text — page 2—11

The current crisis in the timber industry has been caused by the existing disequilibrium between supply and demand, caused by the uneconomical exploitation of forest reserves (as in the United States) and by the excessive export of timber by such countries as the U. S. S. R.

The various countries affected by the working of this crisis have endeavoured to combat the evil results of this abnormal state by all the means at their disposal: they have restricted the home supply of timber, local restrictions in price have been arranged, the import of foreign timber has been held up by the imposition of customs duties, by increasing railway tariffs, whilst domestic production has been favoured by reduced transport charges, lower taxation and credit aid, etc. In practice, however, all these measures, lacking co-ordination of method and time, have proved insufficient in order to obviate the fundamental cause of the crisis — the disproportion between world supply and demand.

The restoration of equilibrium between supply and demand cannot be attained by enhancing

the latter, since it is dependent only on the consumptive ability of the buying countries. The possibility of reducing the supply seems likewise to be a remote one; in theory, it should not be difficult to arrange for an understanding whereby the felling of timber would be reduced by voluntary restriction. But, however, the decisive voice would be that of the United States. Even the limitation of the solution of the problem to Europe alone would still leave a most difficult situation to handle with no chances of immediate success.

It would appear, therefore, that the only means left is that of regulating the supply on an international scale by the help of the existing commercial system: precedents for this exist in the understandings attained in the sugar industry, in certain divisions of the heavy industries and in certain aspects of the recently examined conditions of the international corn market.

This regulation could consist in the fixing of export quotas for the various countries exporting timber. It seems advisible for such regulation not to embrace the entirety of timber exports, but only its most important divisions, i. e. foraign trade in sawn coniferous timber; even the reform of conditions in this branch of the trade would not be an easy matter to settle in view of the very varied markets affected, the large number of grades of wood, the differing techniques of commerce in the various markets, etc. On the other hand, a regulation of the whole matter is much facilitated by the fact that any increment in timber which is in excess of the needs of the market need not be felled, and that the role of investment capital is, compared with the funds needed for turnover purposes, relatively insignificant.

A most essential feature and condition for the inauguration of work in this direction is the establishment of national timber organisations, which could conclude understandings in the name of their member-firms and bind themselves to see to it that resolutions made by such members be duly kept. At present, the only countries which can be stated to be in a position to conclude international understandings are Russia, Finland and the Scandinavian states. These countries possess strongly organised and disciplined export associations which are lacking in other centres, although an appropriate organisation is in process of formation in Poland. There should not, however, be a single state exporting timber not possessing such an organisation.

Should this project become an accomplished fact, machinery will have been set up which will not only do much to weaken the force of the current crisis in the timber trade, but which will likewise be a potent factor in eliminating the possibility of similar crises in the future.

Soviet timber on the markets of the world

Polish and french text — page 26—30

Timber prices have been marked by a downward trend for the last four years and this has had the effect of making forward transactions impossible. These can be stopped, but the process of production cannot be restricted. This evokes a constant danger of the liquidation of European timber merchants to the west of the eastern frontiers of the Baltic states and Poland. This danger does not threaten the U. S. S. R. — that great exporter of timber — whose economic organisation is such that it does not have to fear a shrinkage in income from sales, since it is one and the only timber dealer in the country. The excessive supply of Soviet timber has served to deepen the world crisis in the timber trade, and bids fair to make that abnormal state a permanent one. Soviet timber export have already passed the pre-War volume exported by Russia in its present frontiers.

The trials made of concentrating the import of Soviet wood, undertaken in Great Britain in the form of sporadic transactions for mass deliveries, have only resulted in a further deterioration of conditions for the exporters of other countries. These merchants, not be able to await the saturation of their foreign markets by Soviet timber, throw their stocks on the market and thereby cause fresh drops in prices.

The outlook for the year 1932 does not give promise of any improvement in conditions. The output of timber by the U. S. S. R. will reach the level of 40.000.000 cub. m. this year and will continue to be intensified in view of the extension of the present network of communication arteries. The quantitative growth of Russian timber exports will, however, be set off by a lower unit price and it would seem that the Soviets should find it to their interest in common with other

countries to achieve a stabilisation, if not an improvement, of price levels on the world markets for timber. The only way to attain this would appear to be an international understanding of timber exporters which would include the Soviet state.

The Development of the timber industry and export trade of Poland

Polish and french text — page 45—51

The timber industry of Poland did not develop normally in pre-War years, due to the repressive policies of the alien powers occupying the country. During the War, the destruction caused by military operations and requisitions was very great and seriously held up the development of the industry besides diminishing to a great extent the forest reserves of the country.

During the post-War years, the Polish timber industry and the export trade developed greatly; this, however, was partly due to excessive felling which was only latter held up and restricted by appropriate legislation. The export of Polish timber was directed chiefly to the English market in the first place and then to Germany. On the English market, Polish timber at first met with certain difficulties due to the fact that Polish timber as such was unknown, but this trouble was soon obviated. The appearance of Soviet competition, however, soon resulted in the Polish exporters losing the English market to a certain extent. As regards the German market, conditions were more favourable, but the Customs War declared by Germany inhibited Polish timber export trade, and the trade was only partially recovered during the periods when the Provisional Timber Agreement with Germany was in force.

The present economic crisis has naturally adversely affected the volume of Polish timber exports, but of recent years this export has gained a surer footing for the future as a resulto of the extension of a number of manufacturing industries using timber. In addition, the plan of organisation now being conducted appears to afford better hope for the future as regards the export of Polish timber.

Customs protection and the timber trade

Polish and german text — page 42—44

Trade in timber has so far been one of the few branches of commerce which has not been affected by the wave of excessive customs protection. This fact is well brought out by the data quoted from the publications of the Economic Committee of the League of Nations which afford comparative material in respect of import duties on roundwood and sawn timber as levied in Europe.

Of recent times, however, the trend for customs protection has commenced to grow stronger in such countries as Hungary, Austria, Germany and France. The motive for such action is doubtless due to the desire of withstanding the disastrous drop in prices and thus protect home producers of timber, as also to weaken the disorganisation of the market by uncontrolled competition on the part of exporting countries.

The application of customs duties on timber cannot, however, play a decisive role. Tariff protection cannot, as in the case of other commodities, assure self-sufficiency in timber for countries importing the material. This measure cannot increase home production for it obviously can have no influence on the timber increment of a given country. The control of prices can be much more effectively done and the disorganisation of the market avoided, by countries exporting timber propagating the ideal of an international understanding of timber exporters.

In thies field, the interests of both exporting and of importing countries are identical, and this should greatly facilitate the realisation of the plan of international timber understandings, which would obviate all necessity for customs protection in the domain of timber production.

Polish timber exports through Danzig and Gdynia

Polish and german text — page 51—56

The groving export of Polish timber from time to time brings up the question as to which trade routes should be utilised for the transport of Poland's timber consignments to other countries.

Poland has at present two sea-ports, Danzig and Gdynia, and the query has been raised if her timber exports should continue to be shipped at Danzig, and the whole Polish timber trade concentrated at that point. It is argued, on the other hand, that the Port of Gdynia is developing very rapidly and consistently and can perhaps offer advantages which the older port cannot present. The following article supports the continuance of the old system.

The Port of Danzig, situated as it is at the mouth of Poland's largest river, the Vistula, enjoys convenient and cheap communication by water with almost every part of the Polish Republic. There are other natural advantages which Danzig can offer to the timber trade, such as extensive land water storage sites, all of which speak for Danzig's continuance as Polands's timber trade centre. The Port of Danzig has a trans-loading capacity at present for about, 2.500.000 cub. m. per annum, and this is quite adequate for all Poland's export timber trade needs for the time being.

In these conditions, it appears extremely unlikely that Gdynia will, during the course of its further development, be able to compete materially with Danzig for the shipping of timber materials on a large scale. Gdynia will in all probability specialise in the shipping of the many other commodities for which it is more especially citted and in that direction Poland's new port will no doubt develop. As far as the export timber trade goes, Gdynia will at the best serve only as an auxiliary shipping point supplementing Danzig's efforts in the furthering of the timber trade.

Das Sovjetholz auf dem Weltmarkte

Polnischer und französischer Text — Seite 26—30

Die schon das vierte Jahr andauernde fallende Tendenz der Holzpreise macht jeglichen Handel mit befristeten Lieferungsterminen unmöglich. Man kann wohl diesen unterlassen, doch ist es unmöglich den Produktionprozess zu kürzen. Daraus resultiert die ständige Existenzgefahr für die europäischen Holzhandelsfirmen westlich der Ostgrenze der baltischen Staaten und Polens. Diese Gefahr bedroht nicht den grosen Holzexporteur Sovjet-Russland. Es geht dies aus der wirtschaftlichen Struktur dieses Staates hervor, welcher als einzige grosse Firma ein Zusammenschrumpfen seiner Einnahmen aus dem Verkauf von Gütern nicht zu befürchten braucht. Das übermässige Angebot an Sovjetholz verschärft die Weltkrise und drückt ihr den Stempel von tewas Permanentem auf. Der Export Sovjet-Russlands hat bereits die vor dem Kriege aus den Grenzen der jetzigen Räterepublik exportierten Mengen überschritten.

Versuche den Import von Sovjetholz zu konzentrieren, die in England in Form von Abschlüssen mit globaler Lieferung unternomen werden, rufen eine weitere Depression unter den Exporteuren anderer Länder hervor. Da sie das Aufsaugen des Sovjetholzes durch die Absatzmärkte nicht abzuwarten vermögen, werfen sie ihrerseits ihre Produktion auf den Markt und bewirken damit einen weiteren Abbau der Preise.

Die Aussichten für das Jahr 1932 bieten keine lichteren Momente. Die Holzproduktion in Sovjet-Russland, die im laufenden Jahre 40 Millionem m^3 betrug, wird dank des gegenwärtig ausgebauten Wegenetzes intensiver werden. Das Anwachsen der Exportmengen wird durch das Sinken der Preise ausgeglichen werden müssen. Aus diesem Grunde müsste Sovjet-Russland gleich anderen Staaten an einer Besserung oder Stabilisierung der Preise auf dem Weltmarkte interessiert sein. Möglich ist dies ausschliesslich auf dem Wege einer Verständigung der Holzexporteure unter unumgänglicher Teilnahme der Räterepublik.

Holzkrise und Weltwirtschaft

Polnischer und französischer Text — Seite 2—11

Die gegenwärtige Krise in der Holzwirtschaft hat ihren Grund in der Disproportion der Nachfrage und des Angebots und die keineswegs sparsame Wirtschaft mit dem Forstkapital in Amerika und die rücksichtslose Steigerung der Holzausfuhr von seiten der S. S. R. R. haben zu dem jetzigen Stande am meisten beigetragen.

Die einzelnen Staaten versuchten die Erscheinungen der Krise mit allen ihnen zur Verfügung stehenden Mitteln zu bekämpfen und griffen zu diesem Zwecké zu folgenden Massnahmen: Einschränkung des eigenen Angebots, lokale Verständigung über die Holzpreise, Erschwerung und Einschränkung der Einfuhr fremden Holzes

durch Zoll- und Eisenbahntariferhöhungen, durch entsprechende Steuern und Krediterteilungen, und noch andere mehr.

Alle diese Massregeln konnten jedoch ihren Zweck nicht erfüllen, da sie in der Zeit und in der Methode nicht Hand in Hand gingen und den ausschliesslichen Grund der Weltkrise, also das Ueberangebot auf dem Weltwirtschaftsmarkt, nicht zu beseitigen verstanden.

Das Problem der Wiederherstellung des Gleichgewichts zwischen Angebot und Anfrage lässt sich nicht durch Steigerung der Nachfrage lösen, weil dies jedes Mal von der Kaufkraft der Abnahmemärkte abhängig ist. Die Frage einer Verminderung des Angebots durch Einschränkung des Einschlages, ist ebenfalls schwer zu lösen, auch wenn ein Vertrag die interessierten Parteien dazu verpflichten würde — nebenbei bemerkt hätten in dieser Beziehung das ausschlaggebende Wort die Vereinigten Staaten von Amerika. — Man muss sich eingestehen, dass schon die Lösung dieser Frage allein auf dem europäischen Markte auf Schwierigkeiten stossen würde und dass sie auch unter günstigsten Bedingungen sich nicht sofort durchführen liesse.

Als einziges Rettungsmittel bleibt also die internationale Regulierung der Nachfrage und des Angebots, und zwar durch Organisierung eines Handelsapparats, wie man dies schon z. B. beim Zucker und anderen Zweigen der Schwerindustrie getan hat und wie man es letztens zur Sanierung des Weltgetreidemarktes versucht hat.

Die Regulierung könnte nur darauf beruhen, dass man den einzelnen Exportstaaten entsprechende Ausfuhrkontingente zugesteht.

Die Regulierung dürfte sich jedoch nicht auf alle Holzsortimente erstrecken, sondern nur auf das wichtigste Sortiment, also in diesem Falle nur auf das Nadelschnittholz. Auch hierbei dürfte man schon auf ungemeine Schwierigkeiten stossen, da die Ansprüche der verschiedenen Märkte zu vielgestaltig sind, die Holzsortimente zu vielfältig sind und die Handelstechnik zu ungleich ist. Umgekehrt könnte eine Regulierung des Angebots und der Nachfrage der Umstand erleichtern und fördern, dass solches, Holz, welches keinen Absatz finden würde, weiterhin auf dem Stamm belassen würde und dass in der Holzwirtschaft das Inwestitionskapital eine viel geringere Rolle spielt als das Umsatzkapital.

Die Hauptbedingung zum Beginn diesbezüglichen Arbeiten ist jedoch die Bildung von Holzorganisationen, die im Namen ihrer Mitglieder Beschlüsse fassen, Abkommen treffen und die Mitglieder zur Einhaltung der Vereinbarungen zwingen könnten. Bisher können nur Russland, die skandinavischen Länder und Finnland als die Staaten angesehen werden, welche in dieser Hinsicht reif sind und sich eignen, da sie geschlossene und disziplinierte Exportorganisationen besitzen. Eine ähnliche Organisation ist augenblicklich auch in Polen im Entstehen, es wäre jedoch zu wünschen dass auch in allen anderen Staaten solche Organisationen sich bildeten.

Wenn dies zu Stande kommt, dann kann auf diesem Wege ein Apparat eingerichtet werden, der nicht nur fähig wäre, die heutige Krise in der Holzwirtschaft zu lindern, sondern auch in Zukunft einer ähnlichen Krise oder Konstellation mit Erfolg entgegen zu wirken.

Ładowanie okrąglaków. — Bois brut chargé sur un navire. — Shipment of round timber. — Verschiffung von Rundholz.

Wywóz drzewa z Polski — Exportation de bois de la Pologne
Wood exports from Poland — Polens Holzausfuhr

Drewno surowe — Bois brut — Wood unmanufactured — Rohholz

Kraje — Pays	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Ogółem / *Total* — *w 1000 złotych* / *en 1000 zlotys*	**118,206**	**129,943**	**256,2[illegible]2**	**226,229**	**169,138**	**91,336**
Ogółem / *Total* — *w tonnach* / *en tonnes*	**1,582,276**	**2,991,964**	**4,031,647**	**3,094,351**	**2,358,121**	**1,428,164**
Anglja — Grande Bretagne	19,278	116,298	110,696	72,799	33,281	40,832
Austrja — Autriche	12,569	23,645	22,842	32,258	23,820	10,540
Belgja — Belgique	12,347	78,061	110,658	50,304	29,713	22,925
Czechosłowacja—Tchecoslovaquie	102,698	306,541	174,142	281,103	291,870	190,661
Francja — France	31,665	95,931	138,713	20,758	4,938	9,841
Holandja — Pays-Bas	38,587	67,001	90,065	57,406	34,626	13,612
Łotwa — Lettonie	29,509	70,620	74,435	58,881	36 692	42,340
Niemcy — Allemagne	1,307,047	2,153,483	3,237,118	2,497,180	1,868,949	1,057,584
Rumunja — Roumanie	21,864	32,063	24,019	3,674	13,844	24,262
Szwajcarja — Suisse	679	31,790	28,151	3,979	5,293	2,264
Inne kraje — Autres pays	5,043	16,891	20,808	16,009	15,045	13,289

Drewno napółobrobione — Bois semi-ouvré — Wood semimenufactured — Halbfertige Holzwaren

Kraje — Pays	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Ogółem / *Total* — *w 1000 złotych* / *en 1000 zlotys*	**221,828**	**193,593**	**337,778**	**317,387**	**254,063**	**211,351**
Ogółem / *Total* — *w tonnach* / *en tonnes*	**1,593,076**	**1,909,093**	**2,325,194**	**1,723,162**	**1,310,630**	**1,310,632**
Anglja — Grande Bretagne	495,654	737,074	1,024,773	438,704	234,229	376,407
Austrja — Autriche	6,059	22,123	17,654	12,038	17,736	14,629
Belgja — Belgique	98,318	151,474	161,560	88,832	67,751	52,525
Czechosłowacja—Tchecosłovaquie	38,109	84,581	52,828	83,051	97,703	61,544
Danja — Danemark	43,065	50,664	22,927	20,870	43,782	25,8[illegible]6
Francja — France	33,762	71,154	52,148	64,999	74,704	117,970
Holandja — Pays-Bas	93,255	178,707	200,527	142,406	108,444	82,386
Łotwa — Lettonie	97.377	48,817	8,325	5,447	7,476	3.000
Niemcy — Allemagne	694,239	484,922	666,010	812,051	594,821	507,800
Rumunja — Roumanie	20,637	9,771	16,119	5,450	11,184	18,782
Stany Zjedn. — Etats-Unis	4 809	1,564	1,665	944	3,748	1 047
Szwajcarja — Suisse	2,662	6.544	6.893	5,605	8,004	6.370
Szwecja — Suède	7,600	9,978	14,092	9,924	11.974	16,382
Węgry — Hongrie	5,627	44,381	59,342	16,917	19,992	9,224
Inne kraje — Autres pays	11,903	7,340	20.331	15,924	9,082	16,778

Wyroby gotowe z drzewa — Produits fabriqués de bois — Wood manufactured — Fertige Holzwaren

Kraje — Pays	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Ogółem / *Total* — *w 1000 złotych* / *en 1000 zlotys*	**48,602**	**31,531**	**39,623**	**45,115**	**57,081**	**43,516**
Ogółem / *Total* — *w tonnach* / *en tonnes*	**91,703**	**67,849**	**68,754**	**70,436**	**75,429**	**62,537**
Anglja — Grande Bretagne	16,701	20,784	19,237	17,187	17,308	12,389
Austrja — Autriche	3,405	1,988	653	959	1,699	1,845
Eelgja — Be gique	2,449	4,281	3,785	5,236	8,005	7,538
Czechosłowacja – Tchecoslovaquie	3,512	4,339	726	1,282	6,544	4,414
Francja — France	2,571	2,402	775	631	1,454	2,274
Holandja — Pays-Bas	3,025	5,765	5,482	5,586	5,672	5,506
Niemcy Al'emagne	53,776	20,976	31,097	27,797	19,708	15,381
Stany Zjedn. — Etats-Unis	476	1,044	1,207	1,818	2,533	1,613
Szwajcarja — Suisse	767	743	411	734	1,520	1,514
Węgry — Hongrie	1,081	1,228	924	547	546	619
Włochy — Italie	992	938	967	1,959	2,246	1,021
Inne kraje — Autres pays	2,948	3,370	3,490	6,699	8,194	8,373

Sortymenty, ilość i wartość wywiezionego drewna w latach 1928—30

Assortiments quantité et valeur de l'exportation de bois en 1928—30 ‖ Assortment quantity and value of the polish wood export 1928—30 ‖ Arten, Menge und Wert des 1928—30 exportierten Holzes

Eksport drewna	Exportation de bois	Holzausfuhr	Wood export	1928	1929	1930	1928	1929	1930
				q			1000 zł		
Drzewo opałowe	Bois de chauffage	Brennholz	Fire wood	1,781,732	1,966,604	816,896	6,797	8,028	2,730
Karpina, faszyny, trociny i odpadki drzewne	Souches, fascine sciures et autres déchets de bois	Faschinen, Stubben-Abfälle u. a.	Twigs, reeds, sawdust and wood waste	561 911	529,576	474,515	2,872	2,856	1,969
Papierówka	Bois de cellulose	Papierholz	Pulpwood	12,132,5•7	11,720,222	6,795,905	78,371	78,497	39,558
Kopalniaki	Bois de mine	Grubenholz	Pit-props	6,245,805	4,156,327	3,208,538	33,045	22,907	15,676
Kłody, kloce i dłużyce:	*Tronches et billots:*	*Langholz:*	*Round wood and logs:*						
dębowe	de chêne	Eiche	oak	634,249	345,227	214,970	11,279	6,923	4,299
jesionowe	de frêne	Esche	ash	61,592	62,817	34,044	1,019	1,071	500
olchowe	d'áune	Erle	alder	1,088,357	860,139	435,796	10,109	9,461	4,222
osikowe	de tremble	Espe	aspen	458,749	397,136	332,388	4,886	3,804	4,099
inne liściaste	d'autres espèces feuillues	andere Laubhölzer	other deciduous	465,908	253,673	236,892	4,263	2,466	2,725
sosnowe	de pin	Kiefer	wood pine	5,994 266	2,328,550	1,103,422	59,620	24,337	10,609
jodłowe i świerkowe	de sapin et d'èpiscèa espèces	Fichte, Tanne	whitewood	1,408,462	770,786	544,130	13,214	7,172	4,372
inne iglaste	d'autres résineuses	andere Nadelhölzer	other coniferous wood	10,358	104,603	14,094	103	995	114
Bale, belki i krawędziaki:	*Madriers et poutres:*	*Bohlen, Balken, Kanthölz.*	*Planks:*						
dębowe	de chêne	Eiche	oak	443,799	353,765	248,318	11,169	10,408	5,400
inne liściaste	d'autres espèces feuillues	andere Laubhölzer	other deciduous	76,544	62,149	61,120	1,617	1,394	1,222
sosnowe	de pin	Kiefer	wood pine	2,389,046	548,127	648,355	46,849	11,996	10,447
jodłowe i świerkowe	de sapin et d'èpiscèa espèces	Fichte, Tanne	whitewood	2,216 003	1,590,074	1,778,355	36,768	28 993	26,400
inne iglaste	d'autres rèsineuses	andere Nadelhölzer	other coniferous wood	46,726	67,558	10,618	795	1,138	645
Deski i łaty:	*Planches et lattes:*	*Bretter und Latten:*	*Deals & Battens:*						
dębowe	de chêne	Eiche	oak	668,939	668,939	567,162	17,347	20,038	14,321
inne liściaste	d'autres espèces feuillues	andere Laubhölzer	other deciduous	612,342	449 833	362,081	10,767	8,726	6,336
sosnowe	de pin	Kiefer	wood pine	5,325,481	3,216,424	2,707,680	106,912	66,436	46,452
jodłowe i świerkowe	de sapin et d'èpiscèa espèces	Fichte, Tanne	whitewood	2,851,511	2,289,339	3,289,637	45,616	42,648	52,665
inne iglaste	d'autres rèsineuses	andere Nadelhölzer	other coniferous wood	244,150	591,311	290,259	4,060	10,691	4,958
Fryzy dębowe	Frises de chêne	Eichenfriesen	Oak strips	210,442	316,506	313,150	4,902	8,686	7,403
Słupy telegraficzne nieimpregnowane	Poteaux télégraphiques nonimpregnés	Telegraphenstangen nichtimpregniert	Telegraph-Poles unimpregnated	562,125	729,625	928,051	5,370	7,123	7,837
Podkłady kolejowe nieimpregnowane miękkie	Traverses nonimpregnés en bois tendre	Eisenbahnschwellen nichtimpregniert weich	Railway sleepers unimpregnated soft	1,294,618	2,105,937	1,657,950	19,775	33,290	23,642
„ „ „ twarde	„ „ dur	„ „ „ hart	„ „ „ hart	213,213	73,779	218,787	3,506	1,184	3,348
Wyroby ciesielskie	Bois de charpenterie	Zimmereiwaren	Carpenters wares	4,586	7,900	3,523	119	549	93
Klepki bednarskie	Douves de tonnellerie	Fassdauben	Cooper's-Staves	276,007	263,411	228,943	7,165	7,769	6,409
Wyroby bednarskie	Bois de tomellerie	Böttcherwaren	Cooper wares	5,306	6,856	7,256	296	501	474
Posadzka	Parquets	Parkettböden	Parquet	5,470	5,289	7,670	354	429	578
Wyroby kołodziejskie	Bois de charronnerie	Wagnereierzeugnisse	Wheelwright wares	3,046	1,934	1,592	74	65	66
Meble	Meubles	Möbel	Furniture	65,512	73,397	55,137	12,116	15,959	12,956
Forniery klejone (Dykty)	Bois plaqués et contreplaqués	Furniere und Sperrplatten	Veneers (plywood)	315,899	362,084	291,696	23,000	29,400	21,359
Wyroby z fornierów	Ouvrages en bois plaqués	Furnierwaren	Veneers wares	1,092	4 658	382	153	311	46
			Ogółem, Totale, Zusammen, Total	48,888,773	37,458,161	28,033,203	590,053	481,946	348,232

Les clichés des photos prises par l'agence „Photo-plat“ nous ont été gracieusement prêtés par la revue „The Polish Economist“.

The cuts the photographs taken by the Photoplat Agency have been kindly waned by „The Polish Economist“.

CENY OGŁOSZEŃ

Okładka: Strona tytułowa (tylko w całości) 550,— zł., 2, 3 i 4 strona: 1/1 str. 500,— zł., 1/2 str. 300,— zł., 1/4 str. 150,— zł. 1/8 str. 80,— zł.

W tekscie: 1/1 str. 400,— zł., 1/2 str. 200,— zł., 1/4 str. 100,— zł., 1/8 str. 50,— zł.

Zwykłe: 1 wiersz milimetr. na str. 3 łamowej za tekstem 50 groszy.

Wydawca: SPÓŁKA WYDAWNICZA „RYNEK DRZEWNY“ Redaktor: CZESŁAW BOBROWSKI

Druk: Drukarnia Prasy Drzewnej — Poznań, Wielkie Garbary 20 — Telefon 34-06

POTWIERDZENIE DLA WPŁACAJĄCEGO

na wpłatę Zł. .... gr. ....

słownie
złotych

gr.

na konto czekowe w Pocztowej Kasie Oszczędności.

Właściciel konta:

Rynek Drzewny

POZNAN

Konto czekowe Nr. 212.730

Stempel dzienny pocztowy

Podpis urzędnika pocztowego:

....

Druk Nr. 105.

DOWÓD WPŁATY (DLA ODBIORCY)

Wpłatę Zł. .... gr. ....

uskutecznił (a)

....

....

dokładny adres

....

....

na konto czekowe 212.730

dnia .... 19 ......

Stempel dzienny pocztowy

DOWÓD WPISU (DLA P. K. O.)

Wpłatę Zł. .... gr. ....

słownie
złotych

gr.

uskutecznił (a)

....

....

dokładny adres

....

....

na konto czekowe 212.730

dnia .... 19 ......

Stempel dzienny pocztowy

Celem dokonania wpłaty blankietem nadawczym winien wpłacający wszystkie trzy części blankietu odpowiednio wypełnić atramentem, drukiem lub pismem maszynowem i oddać wraz z nadawaną gotówką w Urzędzie Pocztowym lub w Kasie P.K.O.

Kwotę cyframi na dowodzie wpłaty należy umieszczać wyraźnie i czytelnie, a miejsce wolne po wypisaniu kwoty przekreślić poziomą linją. Również na potwierdzeniu dla wpłacającego i dowodzie wpisu należy miejsce wolne po wypisaniu kwoty słowami przekreślić poziomą linją.

Blankietów nadawczych z poprawkami lub przekreśleniami przyjmować nie wolno. Również nie przyjmuje się blankietów nadawczych wypełnionych niewyraźnie lub podartych, oraz takich, na których data wpłaty nie jest wyraźnie wypisana albo nie zgadza się z dniem uskutecznienia wpłaty.

Na odwrotnej stronie dowodu wpłaty można umieszczać krótkie zapiski, które są wolne od opłaty pocztowej, o ile wskazują tylko: imię, nazwisko, miejsce zamieszkania wpłacającego, datę wpłaty, sposób zapisania w księgi, cel i tytuł wpłaty.

Za wszelką inną korespondencję na odwrotnej stronie musi być uiszczona opłata pocztowa.

Miejsce na korespondencję do właściciela konta za nakiejeniem znaczka pocztowego w wysokości opłaty karty pocztowej.

Do niniejszego numeru dołączamy blankiety nadawcze P.K.O. za któremi prosimy do

1 lipca

przekazać prenumeratę „DRZEWA POLSKIEGO“ za III. kwartał.

Tylko w ten sposób PP. Prenumeratorzy unikną przerwy w wysyłce pisma.

ADMINISTRACJA
„DRZEWA POLSKIEGO“

Do niniejszego numeru dołączamy blankiety nadawcze P.K.O. za któremi prosimy do

1 lipca

przekazać prenumeratę „DRZEWA POLSKIEGO“ za III. kwartał.

Tylko w ten sposób PP. Prenumeratorzy unikną przerwy w wysyłce pisma.

ADMINISTRACJA
„DRZEWA POLSKIEGO“

Drukarnia Prasy Drzewnej w Poznaniu.